

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI

RUS HUKUKUNDA ÜLKELER ARASI EVLAT EDİNME

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tez Danışmanı

Prof. Dr. NACİYE GÜNSELİ GELGEL

Svetlana CUTAR

2501111188

İSTANBUL-2019

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS
TEZ ONAYI

ÖĞRENCİNİN;

Adı ve Soyadı : SVETLANA CUTAR

Numarası : 2501111188

Anabilim Dalı /
Anasanat Dalı / Programı : ÖZEL HUKUK

Danışmanı : PROF. DR. GÜNSELİ ÖZTEKİN GELGEL

Tez Savunma Tarihi : 31.05.2019

Saati : 11.00

Tez Başlığı : RUS HUKUKUNDA ULUSLARARASI EVLAT EDİNME

TEZ SAVUNMA SINAVI, İÜ Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin 36. Maddesi uyarınca yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin **KABULÜNE** OYBİRLİĞİ / OYÇOKLUĞUYLA karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATİ (KABUL / RED / DÜZELTME)
1- PROF. DR. NACİYE GÜNSELİ GELGEL		KABUL
2- DR. ÖĞR. ÜYESİ AYŞE ELİF ULUSU KARATAŞ		KABUL
3- DR. ÖĞR. ÜYESİ ZEYNEP ÇALIŞKAN		KABUL

YEDEK JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATİ (KABUL / RED / DÜZELTME)
1- DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE TAN DEHMEN		
2- DR. ÖĞR. ÜYESİ EBRU ŞENSÖZ MALKOÇ		

ÖZ

RUS HUKUKUNDA ÜLKELERARASI EVLAT EDİNME

SVETLANA CUTAR

Bu çalışmada, ebeveyn bakımından mahrum kalan çocukların haklarının korunma yöntemi olarak, ülkelerarası evlat edinme incelenmektedir. Rusya'da ülkelerarası evlat edinme tarihi; Rus mevzuatında ülkelerarası evlat edinme mekanizması, şartları, usulü ve yasal sonuçları, evlat edinme gizliliği incelenmektedir. Rusya'da ülkelerarası evlat edinme kurumunun gelişmesi ve yaygınlaşması için bazı önlemler önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Evlat edinme, evlat edinen, evlatlık, ülkelerarası evlat edinme, evlat edinmenin gizliliği, evlat edinmede aracı kurum.

ABSTRACT
INTERNATIONAL ADOPTION IN THE LAW OF RUSSIA

SVETLANA CUTAR

In this study, as a method of protection of the rights of children deprived of parental care, the international adoption is examined. History of adoption in Russia; In Russian legislation, international the adoption mechanism, terms, procedure and legal consequences, and the adoption confidentiality are examined. In Russia, a number of measures have been proposed for the development and spread of the international adoption institution.

Key Words: Adoption, adopter, adopted, international adoption, adoption confidentiality, intermediary institution of adoption.

ÖNSÖZ

Dünyada yaşanan küresel göç dalgası ve bölgesel kargaşalar kimsesiz çocukların sayısında büyük ölçüde artışa sebep olmuştur.

Rusya’da devrimden sonra yaşanan Demirperde rejimi, uluslar arası alanda oluşan birçok gelişmeye gözlerini kapamıştır. Doğu bloğunun yıkılmasıyla Sovyetler Birliğinin bölünmesi ile bir gecede değişen rejim birçok ekonomik soruna sebep olmuştur. Bu ekonomik sorunların yarattığı en önemli olanlarından biri de kimsesiz çocukların sahiplenilmesi meselesi olmuştur.

Çocukların ekonomik endişelerle aile yanlarına yerleştirilmesi Rusya’da önemli bazı önlemlerin alınmasına sebep olmuştur. Bu endişeler ışığında Rus Hukukunda ülkelerarası evlat edinmeye ilişkin düzenlemeler ve gelişmeler önemli hale gelmiştir.

Bu sebeple bu konuyu ana hatlarıyla olsa da ele almanın doğru olacağını düşündüğümüzden bu çalışmayı yazdık. Çok detaylı bir inceleme olması için geniş bir saha çalışmasına da ihtiyaç vardı. Ancak biz sadece meseleyi ana hatları ile ele alınması gereken problemleri ile inceledik.

Bu çalışmada her daim yanımda olan, danışmanlığımı üstlenerek beni onurlandıran, bu süreçte verdiği manevi destek ve sunduğu fikirlerle çalışmamın nihai halini almasını sağlayan, öğrencisi olmaktan ve kendisini yakından tanıma fırsatı bulmaktan büyük gurur ve mutluluk duyduğum, örnek hoca, Sayın Hocam Prof. Dr. Günseli Öztekin Gelgel’e çok teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖZ.....	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ.....	v
KISALTMALAR LİSTESİ.....	x
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

I.ÜLKELERARASI EVLAT EDİNME HAKKINDA GENEL BİLGİLER.....	7
A.ÜLKELERARASI EVLAT EDİNME KAVRAMI	7
1. Evlat edinme kurumun tercih sebepleri ve olumlu yönleri.....	7
2.Ülkelerarası evlat edinmeye ilişkin hükümler ve olumsuz yönleriyle sakıncaların Önlenmesi	9
B. ÜLKELERARASI EVLAT EDİNMENİN TARİHİ GELİŞİMİ	10
1. Antik Roma dönemi.....	10
2. Çarlık Rusyasında evlat edinme	11
3. Devrimden sonra Rus Hukukunda evlat edinmeye ilişkin Düzenlemeler	17
C. GÜNÜMÜZDE RUS HUKUKUNDA ÜLKELERARASI EVLAT EDİNME KURUMUN GELİŞİMİ VE BUNA İLİŞKİN DÜZENLEMELER.....	19
D.ÜLKELERARASI EVLAT EDİNMEYE İLİŞKİN HUKUKİ DAYANAKLAR	23
1.Ülkelerarası evlat edinmeye ilişkin Uluslar arası Anlaşmalar.....	23
2.Ülkelerarası evlat edinmeye ilişkin Rusya Federasyonu mevzuatı	27
E. ÜLKELERARASI EVLAT EDİNME ALANINDA FAALİYET GÖSTEREN KURULUŞLAR	33
1. Genel olarak.....	33
2. 1993 tarihli Lahey Sözleşmesi çerçevesinde Rusya’da faaliyet gösterecek aracı Kurum	35
3.Aracı kurumun faaliyet izni alması	37

İKİNCİ BÖLÜM

II. ÜLKELERARASI EVLAT EDİNME MEKANİZMASI.....	40
A. RUSYA’DA ÜLKELERARASI EVLAT EDİNME MEKANİZMASI	40
B. ÜLKELERARASI EVLAT EDİNMENİN ŞARTLARI, USULÜ VE YASAL SONUÇLARI	43
C. EVLAT EDİNECEK KİŞİLER VE EVLATLIK ÇOCUK İÇİN ARANAN ŞARTLAR.....	45
1. Çocuğa ilişkin şartlar	45
a. Genel olarak	45
b.Çocuğun rızası ve yaşı	47
c.Çocuğun biyolojik ailesinin rızası.....	48
2. Evlat edinecek kişilere ilişkin şartlar	50
3. Diğer şartlar	51
a. Rusya’da çocuğu evlat edinecek kişilerin olmaması	51
b. Evlat Edinecek Ailenin Ehliyetli olması.....	52
c. Evlatlık ve evlat edinen arasındaki yaş farkı.....	53
d. Vasi (kayım), koruyucu aile ve çocuk esirgeme kurumunun rızası	54
e. Evlat edinmeye engel olan hastalıklar.....	54
D. EVLAT EDİNMENİN USULÜ	55
1. Genel olarak.....	55
2. Sertifika eğitimi	56
3. Velayet ve vesayet organı raporu	57
4. Evlat edinilecek çocuğu seçme.....	58
5. Mahkeme başvurusu	59
6. Konsoloslukta kayıt prosedürü	62
7. Evlat edinmede gerekli belgelerin tasdik edilmesi	64
a. Belgelerin tasdik usulü	64
b. Evlat Edinilen Çocuğun Takibi.....	65
E.EVLAT EDİNMENİN GİZLİLİĞİ	66

1.Genel olarak.....	66
2. Evlat edinmenin gizliliğine ilişkin sorunlar.....	68
F. ÜLKELERARASI EVLAT EDİNMENİN HUKUKİ SONUÇLARI	73
1. Genel olarak.....	73
2. Evlat edinmenin şahsına ve malvarlığına ilişkin sonuçlar.....	76
a. Evlat edinilen çocuğun adı, soyadı, baba adı	76
b. Evlat edinilen çocuğun vatandaşlığı	77
c. Evlat edinilen çocuğun doğum tarihi ve doğum yeri değişikliği	78
d. Evlat edinenlerin evlatlığın ebeveynleri olarak kayıt altına alınması	78
e.Nafaka ödeme yükümlülüğü	79
f. Evlat edinme ile kurulan soy bağının maddi ve kişisel	80
g. Kanuni mirasçılık.....	82
3. Ülkelerarası Evlat Edinmenin İptali	82
a. Genel olarak	82
b. İptal edilme sebepleri.....	84
c. İptal etme talebi hakkına sahip kişiler.....	87
d. İptal kararının yasal sonuçları	92
4.Evlat edinmeye ilişkin temel engeller ve kısıtlamalar	93
a.Rus çocuklarını evlat edinme yasağı.....	93
b.Eşcinsel çiftler için öngörülen kısıtlamalar.....	94
c.ABD vatandaşları için öngörülen kısıtlamalar	95

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

III. RUS HUKUKUNDA ÜLKELERARASI EVLAT EDİNME MÜESSESENİN YARATTIĞI SORUNLAR VE GENEL DEĞERLENDİRME	97
A. TEMEL PROBLEMLER	97
B. RUSYA FEDERASYONU MAHKEMELERİNCE VERİLEN ÜLKELERARASI EVLAT EDİNME KARARIN YABANCI ÜLKEDE TANINMASI	98
C. ÜLKELERARASI EVLAT EDİNME UYGULAMASINDAN KAYNAKLANAN SORUNLAR	100

D. ÜLKELERARASI EVLAT EDİNMENİN ÖRGÜTSEL SORUNLARI VE OLASI ÇÖZME YOLLARI	104
E. ÜLKELERARASI EVLAT EDİNMEDE ÇIKAN PROBLEMLERİN ÇÖZÜMÜNE İLİŞKİN ÖNERİLER.....	108
SONUÇ.....	110
KAYNAKÇA	115

KISALTMALAR LİSTESİ

a.g.e.:adı geçen eser

ABD :Amerika Birleşik Devletleri

AK:Aile Kanunu

BDT :Bağımsız Devletler Topluluğu

Bkz. :Bakınız

BM:Birleşik Milletler

CK:Ceza Kanunu

Ed. :editör

f. :fıkra

FZ :Federalniy Zakon (Federal Kanun)

HUMK :Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu

m. :madde

M. :Moskova

MUK :Medeni Usul Kanunu

s. :sayfa

SSCB :Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği

vb. :ve başka

Y.Y. :yüz yıl

GİRİŞ

Aile sosyal topluluğun parçası olarak, toplumun geliştirilmesi ve iyileştirilmesi için önemli bir unsurdur. Devlet, toplum ve her ailenin en önemli görevi – ailenin önemini, insanın bir birey olarak yaşam değeri ve gelişimi için önemli olduğu ideolojisini geliştirmek. Rus devleti tarihçesine bakılırsa, farklı dönemlerde sosyal durumun geriliminden ve ekonomik rejimlerin değişiminden dolayı birçok çocuk yetim, ebeveynsiz ve devlet tarafından korunmaya mecbur kalmıştır. Bugün Rusya'da 1 ile 4 milyon çocuk ebeveyn bakımından ve aile eğitiminden mahrum kalmıştır.

Son dönemlerde yabancılar tarafından Rus çocuklarını evlat edinme oldukça yaygınlaşmıştır. Rus ve yabancı toplumun bu durumla ilgili görüşü farklılık göstermektedir. Birçok hükümet yetkilisi ve sıradan vatandaşlar, Rus yetimleriyle ilgili endişelerini dile getiriyor. SSCB'nin çöküşünden önce, Rus çocukların yabancı uyruklular tarafından evlat edinilmeleri çok nadirdi. Bu sorun son on yılda özellikle ciddi bir hal aldı. Ve bugün, ülkelerarası evlat edinme faaliyetleri çok yaygınlaştı.

Toplum ilişkilerin zorlaşması ve mevzuatın iyileştirilmesi bu konu ile ilgili daha detaylı ve derin bir çalışma gerektirir. Evlat edinmenin gelişimi devlet tarafından aktif şekilde mevzuatı hazırlamasına ve iyileştirmesine ihtiyaç yaratır. Örneğin, 28 aralık 2012 tarihli 272-FZ sayılı “Rusya Federasyonu vatandaşlarının hak ve özgürlükleri, insan hakları ve özgürlüklerinin ihlaline karışan kişiler üzerindeki etki önlemlerine ilişkin” Rusya Federasyonu Kanunu veya Dima Yakovlev Kanunu.

Bu bağlamda, bilinen ve tanınan tüm çocuk yerleştirme formlarının fonksiyonları önemli ölçüde sosyal gündemlik ve önem kazanmaktadır. Günümüzde Rusya Federasyonu'nda gündemde olan sorunlardan biri federasyon vatandaşı olan çocukların evlat edinilmesi, özellikle yabancı vatandaşlar tarafından evlat edinilmeleridir. Alınan tüm önlemlere rağmen, yabancılar tarafından evlat edinilen, ebeveyn bakımından mahrum kalan çocuklarla ilgili onların hak ve menfaatlerin gözetilmesi konusunda oldukça ciddi sorunlar vardır.

Yine de ebeveyn bakımından mahrum kalan çocuklar için evlat edinme en tercih edilen şekildir. Evlatlıklar evlat edinilenlerin öz çocukları ile eşdeğer haklara sahip olduğundan, evlat edinme çocuğun haklarını en iyi şekilde korumaktadır. Bu durum evlat edinme kurumunun toplum tarafından kullanmasını sağlamaktadır, bu da bir anlamda, toplumun ve devletin insancılığını göstermektedir. Kişiler açısından ailenin önemi tartışmasızdır ve bu nedenle, evlat edinme en fazla tercih edilen aileye yerleştirme şekli olmaya devam etmektedir¹.

Ancak, Rus hukuku farklı dönemlerde evlat edinme kurumunu farklı şekillerde düzenlemiştir. Bazen yasal sınırlamalarla bazen de çeşitli engellemelerle sağlanmaya çalışılmıştır (örneğin, kendi çocuğu varken başka bir çocuğun evlat edinme yasağı vb.). Günümüzde, evlat edinme bir çocuğu aileye dâhil etmenin tek şekli olduğundan ve ömür boyu süren bir ilişki olduğundan, toplumun birçok kesimi tarafından tercih edilmektedir².

Aile Hukukunda evlat edinme çocuğu aileye yerleştirme şekilleri arasında, en iyi yöntemlerden biri olarak kabul edilir, çocuğun ebeveynleri veya tek ebeveyni bulunur. Bununla birlikte, evlat edinme sayesinde bir aileye sahip olan çocuklar için bu durum hukuki anlamda gerçek bir yerleşmedir. Ailesi olmayanlar için bu aileyi güçlendirmektedir ve anne ile babası olan reşit olmayan biri için bakımını yapan bir aileye sahip olmalarını sağlamaktadır.

Y.A. Korolev'e göre, evlat edinme kişilerin menfaatini geniş anlamda korumaktadır. Bu kişilerin haklarını ihlal etmemek için Rusya Federasyonu Aile Kanununda evlat edinme ile ilgili belirli şartların sağlanmasını şart koşmuştur³. Bu koşulların etkinliği ve etkileri tezimizde yer almaktadır.

¹Гетьман-Павлова И.В., **Международное частное право, конспект лекций**, М., 2009 г, с.91

² Кепова Н.Г., **Семейное право**, ЕврАзЮж № 10 (41) 2011.

³ **Семейное право России**. Учебное пособие. / Под ред. Ю.А. Королева. М.: Юридическая литература. 2007. - с. 367.

Evlat edinme kurumu eski zamanlardan beri vardır, ancak zamanla içeriği değişmiştir. Genetik anlamda öz ailedeki yakınlık ve evlat edinmeden doğan yapay soy bağına dayanan aile farkları ortadan zamanla kalkmaktadır⁴.

Ebeveyn bakımından mahrum kalan çocukların, infertil (çocuksuz) evliliklerin, küçük çocukları olan ailelerin boşanma sayısındaki artış, doğal olarak evlat edinme sayısının artışına sebep olmaktadır. İstatistiklere göre; çocuğun haklarını koruma önlemleri arasında en önemli kurum evlat edinme'dir.

Rusya Federasyonu Aile Hukukunda küçük çocukların haklarının korumasını sağlayan farklı kurumlar vardır. Ebeveyn bakımından mahrum kalan çocukların sosyal güvencesini sağlamak için evlat edinme tercih edilmektedir. Bu kurum çocukların farklı nedenlerden dolayı çocuk sahibi olamayan yetişkinlerin de menfaatlerini sağlamaktadır. Rusya Federasyonu Aile mevzuatı Rus çocukların hem Rusya vatandaşları hem de yabancı vatandaşlar tarafından evlat edinmeyi öngörmüştür. Ancak, Rusya'da şu anda ülkeler arası evlat edinme üzerinde Rus vatandaşlarının evlat edindirme eğilimi hâkimdir.

Rus ve yabancı toplumun tutumu bu konuyla ilgili çok anlam ifade etmektedir. Birçok hükümet yetkilileri ve sıradan vatandaşlar Rus yetimleri hakkında korkularını ve endişelerini dile getirmektedir. Son on beş yıl içinde, ülkeler arası evlat edinme faaliyetleri yaygınlaşmıştır.

Ebeveyn bakımından mahrum kalan çocukların kaydını tutan farklı kurumların bilgilerine göre, 2005 yılında yabancı vatandaşlar tarafından 9.419, Rus vatandaşları tarafından ise 7350 çocuk evlat edinilmiştir; 2006'da – yabancılar tarafından 12.186; 2007'de ise 16.363 çocuk evlat edinilmiştir. Dolayısıyla evlat edinme sayısı artmıştır. Ayrıca, son 10 yılda ABD, Kanada, İtalya vatandaşları ve diğer ülkelerin temsilcileri tarafından 45 bin Rus çocuk evlat edinilmiştir.

Bu eğilim bir dizi sorunlardan oluşmuştur, en başta gelen ise; Rus vatandaşların farklı nedenlerden dolayı Rus çocuklarını evlat edinme imkânları olmamasıdır. Yukarıda yazılanlar araştırılan konunun gündemde olduğunun kanıtıdır.

⁴ Семейное право России. Учебное пособие. / Под ред. Ю.А. Королева, там же, с. 367.

Araştırılan konunun önemine ve karmaşıklığına Rus Medeni Hukuk klasikleri I.V. Hesse , S. Kishkin , hem de modern bilim adamları A.M. Nechayeva , A.M. Antokolskaya , L.M. Pchelintseva ve diğerleri dikkat çekmiştir.

A.M. Nechayeva'ya göre, evlat edinme kurumu evlat edinen ve evlat edilen arasında olan ilişkilerin ebeveyn ve öz çocukları arasındaki ilişkiye yakın ilişki kurmayı yaratmak için tasarlanmış bir hukuki kurumdur⁵.

Çalışmanın teorik temelini aşağıda belirtilenler oluşturmuştur:

Çalışmanın pratik ve teorik önemi Rusya Federasyonu ve bazı yabancı ülkelerde ülkeler arası evlat edinme sorunların hukuki düzenlemelerin ve ülkeler arası evlat edinme prosedürünü geliştiren düzenlemelerin kapsamlı analizinde belirlenmektedir.

Bu çalışmanın objesi- çocuğun evlat edinmesi, konusu ise – çocuğun evlat edinme şartları ve usulüdür.

Bilimsel araştırma derecesi konunun hazırlanması için yeterlidir. Rusya'da evlat edinme konusu ile ilgili eserlerde Dzugaeva A.Z. , Dyuzheva O.A. , Zabrodina V.M. , Letov N.V. sorunları yazmışlardır. Bu yazarlar Rusya'da farklı dönemlerde evlat edinmenin tarihsel gelişimi ile ilgili hukuki düzenlemeleri araştırmışlardır.

Konusunu “*Rus Hukukunda Ülkeler arası Evlat Edinme*” olarak belirlediğimiz bu çalışmanın temel amacı - bir çocuğun evlat edinilmesi ile ilgili hukuki ilişkilerin kapsamlı bilimsel analizini yapmak, evlat edinme ile ilgili yasal düzenlemelerin araştırmasını yapmak, konuyla ilgili sorunları açıklamak ve yasal temeline ilişkin önerileri geliştirmektir.

Bu amaçla; güncel değişiklikler ile hukuki durumun tespiti yapılacaktır; evlat edinme kavramını analize ederek; evlat edinme kurumun hukuki mahiyeti ortaya koyulacaktır. Rusya'da evlat edinme kurumunun gelişimi araştırılarak; evlat edinme şartları; Rus aile mevzuatında yer alan evlat edinme şartları ve evlat edinmenin iptaline ilişkin sürecin nasıl işlediği incelenerek evlat edinme alanında mevzuatın geliştirilmesi için pratik öneriler sunulacaktır.

⁵ Нечаева А.М., **Семейное право**, 7-е изд., пер. и доп., Москва, Юрайт, 2015, с.303.

Çalışmanın amacı, ebeveyn bakımından mahrum kalan Rusya Federasyonu vatandaşı olan çocukların, yabancılar tarafından evlat edinme sürecinin hukuki analizini yapmak; bu alanda teorik ve pratik sorunların belirlenmesini yapmak ve çözümünü bulmaktır. Tez çalışmanın ulaşmak istediği amaçlar şu şekilde sıralanır:

- Evlat edinme kurumun kavramını, yasal düzenlemelerini, özelliklerini ve tarihi oluşumunu ile gelişimini tanımlamak ve araştırmak;
- Rusya Federasyonunda yabancılar tarafından çocukların evlat edinme usulünü ve şartlarını belirlemek;
- Ülkeler arası evlat edinme ve evlat edinme iptalinin hukuki sonuçlarını analize etmek;
- Ülkeler arası evlat edinmenin sorunları ile perspektiflerini belirlemek ve değerlendirmek;
- Yabancı vatandaşlar tarafından evlat edinmeye ilişkin Rusya Federasyonu mahkemelerinde davaların görülme özelliklerini incelemek;
- Yurt dışında Aile davalarına ilişkin Rusya Federasyonu mahkeme kararların yürütme özelliklerini incelemek.

Çalışmanın “Giriş” bölümünde çalışmanın önemi, hedefleri ve araştırma unsurları, metodolojik ve teorik temeller tespit edilmektedir, bilimsel bir yenilik oluşturulmaktadır, yapılan araştırmanın pratik önemi belirtilmektedir.

I Bölüm’de “Ülkelerarası evlat edinme hakkında genel bilgiler” başlığı altında evlat edinme kurumun tanımı ve hukuki mahiyetine ilişkin bilgi içermektedir, bir çocuğun evlat edinmesi ile ilgili yasal düzenleme evrimi araştırılmıştır. II Bölümde “Ülkeler arası evlat edinme mekanizması” evlat edinme şartları, usulü, gizliliği, evlat edinme iptalini oluşturan temeller araştırılmıştır.

Son olan III. Bölümde ise “Ülkelerarası Evlat Edinmenin Sorunları ve Perspektifleri” ülkelerarası evlat edinme ile ilgili Rusya Federasyonu mahkeme kararların yabancı ülkelerde tanınması, uygulama analizi, örgütsel sorunlar araştırılıp, gerekli öneriler belirlenmiştir.

Sonuç kısmında ise araştırmanın sonuçları özetlenip, çalışma ile ilgili hem teorik hem de pratik, mevcut mevzuat ve yasa uygulamasını geliştirmesine yönelik bulgular açıklanmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. ÜLKELERARASI EVLAT EDİNME HAKKINDA GENEL BİLGİLER

A. ÜLKELERARASI EVLAT EDİNME KAVRAMI

1. Evlat edinme kurumun tercih sebepleri ve olumlu yönleri

Günümüzde küreselleşen dünya gerçeği ile birlikte evlat edinme kurumu da bu gelişimden etkilenmiştir. Özellikle ülkeler arası evlat edinme kurumu bu bağlamda küreselleşmenin dışında tutulamayacak şekilde gelişmiştir. Genel olarak evlat edinme temeli ebeveyn ve çocukların ilişkisine dayanır. Bu ilişki evlat edinen ile evlatlık arasında velayet ilişkisini kuran yasal bir işlemdir⁶.

Ülkeler arası evlat edinme konusuna ilişkin değerlendirme yaparken vardığımız sonuçlardan biri; bu kurumun, Müslüman ülkeler dışında, birçok devlet tarafından tanınan bir kurum olmasıdır. Birçok ülkede evlat edinme şartları farklı şekilde düzenlenmektedir, çünkü evlat edinme kurumu ülkenin içinde din, ahlak, gelenek, görenek ve değer yargıları ile doğrudan bağlantılıdır. Evlat edinme kurumun tanındığı tek Müslüman ülke Tunstur⁷.

Ülkeler arası evlat edinme ailenin çocuk sahibi olabilmesi için alternatif bir yöntemdir.

Farklı devletlerin hukuki özellikleri çerçevesinde evlat edinme kurumun çerçevesi belirlenecektir. Bazıların hükümleri itibariyle ve şartları açısından geniş kabul gören bu kurum buna kıyasla diğerlerinden daha dar tutulabilir.

Yabancılar tarafından evlat edinilen çocuklar, Rusya vatandaşları tarafından evlat edinilemeyecek çocuklardır. Bir olayda iki çocuk sahibi olan ABD vatandaşı bir çift küçük bir kızı evlat edinmek istemiştir. Ekonomik durumu iyi bir ailedir. Aile reisi doktordur. Sabit ve iyi seviyede bir gelire sahiptirler. Evlat edinilmek istenilen kız çocuğunun bir kulağı yok iken diğer kulağı ise gelişmiş değildir. Rusya'da bu kızı evlat edinmek isteyen olmamıştır. Çocuğun birkaç ameliyata ihtiyacı vardır.

⁶Голиченков А.К., **Юридический словарь**, М., 2010, с.391.

⁷Книга 7 Кодекса Туниса о личном статусе 1956 г. и Закон №58-27 от 4 марта 1958 г. с последующими изменениями.

Çocuğun ihtiyaçlarını karşılama gücünde olduğu için bu ailenin bu çocuğu evlat edinmesine izin verilmiştir⁸.

İstatistiklere bakıldığında, Rusya vatandaşı olan çocukların yabancılar tarafından evlat edinme sayısı 1993'ten 2004'e kadar artış göstermiştir. Ancak, bu sayı bu tarihten sonra çok azalmıştır ve 2014'te yabancılar tarafından sadece 1 038 çocuk evlat edinilmiştir. Bu çocuklardan 576 çocuk İtalya vatandaşlarına verilmiştir. İrkutsk bölgesinde bölgesel veri bankasında 1 Ocak 2016 tarihinde ebeveyn bakımından mahrum kalan çocukların sayısı 3 579. 2015 veri banka bilgilerine bakılırsa, çocuk bakıma muhtaç çocuk sayısı %25.6 olarak azalmıştır. Belirtmek gerekir ki, bu durum bu bölgedeki sosyal kurumların iyi çalışması sayesinde mümkün olmuştur ve günden güne öksüzlerin sayısı azalmaktadır⁹.

Evlat edinme hukuki bir eylem olarak, evlat edinilen çocuğun ve çocuğu yetiştirmek için alan kişi veya kişiler arasında gerçek ebeveyn ve çocukların arasındaki gibi kişisel ve mülkiyet ilişkilerini doğurmaktadır. Bu tür yasal ve ailevi ilişki içeren yabancı unsurlu ilişkiler Milletlerarası Özel Hukuk normları ile düzenlenmektedir. Bu ilişkinin hukuki bağı birkaç ülke kanunu ve düzeni ile belirlenmektedir. Eğer evlat edinen ve evlat edilen kişiler farklı ülke vatandaşları ise veya evlat edinme yurt dışında ve yabancı bir ülke mevzuatına göre gerçekleşecekse, o zaman “ülkeler arası” ya da “yabancı” evlat edinme kavramı kullanılmaktadır¹⁰.

Evlat edinme küçüğün yabancı bir ailede “azami yasal asimilasyon” formudur. Bir aileye yerleştirme formu olarak belirtilen, ailenin yaşam, psikolojik ve manevi yakınlığına karşılık vermektedir¹¹.

⁸ Семиитова Л.В., **Чужие дети станут родными**//Закон №4, с.75.

⁹ Рябова В. В. **Социологические аспекты профилактики социального сиротства** / В. В. Рябова // Известия Иркутской государственной экономической академии (Байкальский государственный университет экономики и права). — 2015. — Т. 6, № 3. — DOI : 10.17150/2072-0904.2015.6(3).34.

¹⁰ Летова, Н. В. **Усыновление в Российской Федерации: правовые проблемы**. М., “Волтерс Клуверс”, 2006, с.61.

¹¹ Свердлов Г.М., **Усыновление по советскому семейному праву**, М., 1951, с.25.

2. Ülkelerarası evlat edinmeye ilişkin hükümler ve olumsuz yönleriyle sakıncaların önlenmesi

Ülkeler arası evlat edinme ile ilgili temel hükümler 20 Kasım 1989 tarihli Çocuk Haklarına Dair Sözleşme’de yer almıştır (m.m.20,21). Buna göre:

1) Ülkelerarası evlat edinme; aile ortamından mahrum kalan bir çocuğun mutlak mesken ülkesinde gerekli bakım sağlanamaması durumunda, alternatif bir yöntem olarak kabul edilir.

2) Evlat edinme sorunun çözümü devletin yetkili makamlarına aittir.

3) Başka bir ülkede evlat edinme gerçekleştiğinde çocuğa karşı kendi ülkesindeki evlat edinmede kullanılan güvence ve ölçütler sağlanmalı.

4) Çocuğu yerleştirirken ilgili kişilerin yasa dışı para kazanması veya başka çıkarları engellenmeli.

Bu ilkeler tam olarak ülkelerarası evlat edinmeye ilişkin 29 Mayıs 1993 tarihli Çocukların Korunmasına ve Ülkelerarası Evlat Edinmeye İlişkin İşbirliğine Dair Lahey Sözleşmesinde belirtilmiştir.

Ülkeler arası evlat edinmenin yarattığı sakıncaları özetleyecek olursak:

-çocuğun yüksek yararına hizmet eden bir evlatlık ilişkisi kurulması gerekmektedir. Bunun gerçek ve doğru anlamda sağlanamaması en önemli sorunlardan biridir.

-Çocuğun yüksek yararın gerçekleşmesi amacı ile daha sıkı önlemler alan hukuk sistemleri ile daha geniş düzenlemeler getiren hukuk sistemlerinin yarattığı farklılık diğer önemli sorunlardan biridir.

-Evlat edinmenin ekonomik kaygılar ile yapılması çocuk ticaretinin, organ ve insan kaçakçılığın çoğalması önemli sorunlardan biridir. Belki de en başta önlemlerin alınması ve hukuki alt yapının temellendirilmesi için, çözülmesi gereken en önemli problemlerden biri diyebiliriz.

Örneğin, yabancı vatandaşların Rusya’dan evlat edinme sebeplerin başında ekonomik nedenler gelmektedir. Diğer bir neden ise, zor şartlarda yaşayan Rus çocuklarına daha iyi bir gelecek verme vaadidir. Bu vaadin gerçek olması istenendir. Ancak sıRusya Federasyonu ekonomik nedenlerle bu vaade sarılmak, kötü niyetli kişilerin evlat edinme kurumunu bir paravana olarak kullanmasına sebep olmaktadır.

Bu nedenle evlat edinmenin yetkili kurum ve makamlar tarafından gerekli tetkikler yapıldıktan sonra gerçekleşmesi gerekir.

B. ÜLKELERARASI EVLAT EDİNMENİN TARİHİ GELİŞİMİ

1. Antik Roma dönemi

Rus hukukunda tarihi gelişimi ele almadan önce Roma Hukukun ilkelerinden bahsetmek önünde de yarar vardır. Zira tüm kaynaklar gibi Rus Hukukunda Roma Hukuku temel teşkil etmiştir.

Roma Hukukunda evlat edinmenin iki şekli vardır:

1. Arrogatio. Evlat edinenin ve evlatlığın katılmasıyla açık halk toplantısında gerçekleşmekteydi¹². Her iki taraf sadece halk meclisine katılma hakkı olanlardan olabilirdi. Kadınlar ve reşit olmayanlar bu halk topluluğu içinde olamazlardı, demek ki kadınlar ne evlat edinen ne evlatlık olabilirlerdi. Evlat edinmenin hukuki mahiyeti “*adoptio naturum imitatur*” olarak kabul edildiğinden, evlat edinen ve evlatlık belli kriterlere uygun olmalıydı¹³. Aralarında 18 yaş farkı olmalıydı, evlat edinmek isteyen kesinlikle “*persona sui juris*” (ehliyetine sahip gerçek kişi) olmalıydı, çünkü başkasının hakkına sahip olan sadece “*pater familias*” (aile reisi) idi, baba iktidarı sadece ona aitti. Ayrıca evlat edinmede baba olmak için ayrı ehliyeteye sahip olmalıydı. Bu nedenle, tam ehliyetli erkek evlat edinebilirdi.

Bu konuda evlat edinilen kişilerin araştırılması halk meclisi tarafından yapılıyordu. Evlat edinilmeye ilişkin aykırı bir durum bulunmazsa, hukuki geçerliliğe kavuşuyordu. Buna “*iussus populi*” deniyordu.

Sonrasında ise evlat edinme konusu halk üyeleri tarafından izin olmadan da herkese açıklanarak gerçekleşmeye başladı. Evlat edinecek ve evlatlığın arasında anlaşma yapılması evlat edinme prosedürünü oluştururdu. Halk meclisinin toplanması kalkınca “*adrogatio per rescriptum principis*” yolu ile gerçekleşmeye başladı¹⁴.

¹²Под ред. проф. И.Б. Новицкого и проф. И.С. Перетерского, **Римское Частное Право**, Москва. Юриспруденция, 2012, с.560.

¹³Чезаре Санфилиппо, **Курс римского частного права**, М.: БЕК, 2002. — 400 с.

¹⁴ДождевД.В., **Римское частное право**, М.: 2003, с.284.

2. *Adoptio* - evlat edinmenin ikinci şekli. Bir baba egemenliği altında bulunan bir kimse, başka bir baba egemenliği altına girmektedir. Burada öz ailesi ile soy bağı koparılıp, evlat edinenin ailesi ile soy bağı oluşturuluyordu.

Adoptio kurallarına göre, evlat edinme prosedürü 2 etaptan oluşurdu:

1. Bundan önce olduğu baba egemenliği altından çıkma
2. Baba egemenliği altından çıktıktan sonra evlat edinenin egemenliği altına girme.

Bu ilişkinin kurulabilmesi için çocuğun babası tarafından 3 defa satılması gerekirdi. Bu durumda sadece baba egemenliği altından çıkılırdı, ancak evlat edinilecek durumunda olmuyordu. Hâkimin karşısında baba egemenliğinden çıkarak evlat edinenin *patria* (velayet) altına geçilirdi.

Adoptio'nun *adrogatio*'dan farkı ise şu şekilde ifade edilebilir: kadınların ve reşit olmayanların evlat edinmesine kısıtlama getirmiyordu, ayrıca kadının egemenlikten kurtulması ilk “satıştan” sonra olurdu.

Yukarıda açıklandığı üzere, Eski Roma’da evlat edinme kurumu toplumsal açıdan çok önemli bir kurum olarak algılanmaktadır. Evlat edinmenin hedefi soy bağı kurmak ve aileye veya evlilik dışı çocukların soy bağı düzeltip yasal hale sokmaktır. Bir Romalı için evlat edinme kendi ölümünden sonra ismini, siyasi ve dini anlamda devam ettirmek anlamına geliyordu. Bu kurumun böyle bir yüksek hedefe hizmet etmesi için evlat edinen hayattayken belirli şartları yerine getirmeliydi.

2. Çarlık Rusyasında evlat edinme

Rusya’daki evlat edinme tarihçesine baktığımızda, Kormçiy Kitaplarının¹⁵ içeriğini oluşturan Roma mevzuatının temelini esasa alındığını görmekteyiz.

Çarlık Rusya’da putperestlik döneminde evlat edinme biliniyordu, ancak resmi statüsü yoktu. Hristiyanlık kabul edildiğinden itibaren evlat edinme kilise iktidarı tarafından verilen özel belge ile gerçekleşiyordu. Adı geçen prosedür “sınovreniye” (erkek çocuk sahibi olmak) geleneği aracılığı ile gerçekleşiyordu¹⁶. Evlat edinmenin

¹⁵Под ред. проф. И.Б. Новицкого и проф. И.С. Перетерского, там же, Москва. Юриспруденция, 2005, с.83.

¹⁶Нечаева А.М., учебник, 3-е изд., перераб. и доп.- М., Юристъ, 2006, 327 с.

gerçek olması için bazı dini ritüellere ihtiyaç vardı. Başpiskoposun izni zorunluydu. Bizans'ın yetkisi altında olan Rusya'da evlat edinmeye ilişkin kurallar Doğu Roma kurallarından gelmekteydi.

Bu dönemlerde çeşitli evlat edinme yöntemleri vardı. Bunlardan bir tanesi- ölen kardeşinin hanımı ile evlenme aracılığı ile onun çocuğunu evlat edinme. Bunun dışında başka yöntemler de vardı:

- evlat eden ve evlat edilen arasında anlaşma yapmak;
- çocuğu kendi evine formalite olarak almak.

Evlat edinmenin en temel amaçlarından biri evlat edinilen kişilerin arkasından dua edecek bir mirasçı bırakmak. Evlat edinmenin önemli kurallarından biri şuydu - hiç kimse kendinden evlilik dışı doğan çocuğunu evlat edinemez. Evlilik dışı çocukların miras istemelerini önlemek için yapılmıştır. XIX asırdan önce evlat edinme formalite idi ve alışmış olduğumuz evlat edinmeden farklıydı. Bununla ilgili özel kanunlar çıkarılmıyordu. Mümkün olduğu kadar devlet farklı yöntemler ile öksüzleri yerleştirmeye çalışıyordu: hem ebeveynsiz olan çocuklar için özel kurumlar inşa ediliyordu (terbiye etme evleri, manastırlarda çocuk esirgeme evleri), hem de öksüzleri aileye alma imkânı veriliyordu. Ekaterina II iktidar döneminde, hukuki açıdan dikkat çeken ve yaygın olan velayet düzenlemeye başlamıştır.

XIX asırda evlat edinme ile ilgili kanun düzenlemeleri gelişmeye başladı. 1803 yılından itibaren çocuksuz olan asiller evlilik içi doğan yakın akrabalarını “hayattayken onlara soyadını ve armayı verme aracılığı ile” evlat edinebiliyorlardı¹⁷. Daha sonra evlat edinme ile ilgili birçok düzenleme yapılmıştır. Buna göre, askeri rütbeliler, asiller, tüccarlar tarafından çocuk evlat edinilirken sınıf ilkeleri esasa alınmaya başlamıştır.

1807 yıllarda kimsesiz çocukların evlat edinme konusu düzenlenmiştir. Bunun amacı aile içi eğitimi geliştirmek¹⁸ ve kimsesiz çocukların esirgeme kurumlarına kayıtsız yerleştirmeyi engellemektir. Bunun dışında, evlat edinmenin hedeflerinden biri de kırsal kesimde yaşayanların nüfusunu çoğaltmak olmuştur. Zira bu dönemlerde bu bölgelerdeki ölüm oranların fazlalığı bu ihtiyacı doğurmuştur. Bu

¹⁷ История усыновления в России (электронный ресурс) // Информационно-справочный портал Министерства образования Российской Федерации, доступ: <http://www.usynovite.ru/experience/history/chapter1/> (дата обращения: 18.09.2018).

¹⁸ Нечаева А.М., учебник, 3-е изд., перераб. и доп., там же, 327 с.

hedefe ulaşmak için 1828’de kentsel bölgelerde (guberniyalarda) çocuk yetiştirme kurumların inşaatı yasaklanmıştır¹⁹.

1828 yıllarda evlat edinilenlerin varisi olabilmek izne tabiydi, daha açık ifade edecek olursak evlat edinenin evlatlığına açıkça sermaye hakkını vermesi gerekiyordu. Eğer ki evlat edinen tüccarsa, onun izin vermesi kaydı ile evlatlık da tüccar sınıfına tabii olabiliyordu²⁰. Evlatlık evlat edinenin belirli şartlarda mirasçısı olabiliyordu²¹. Az önce ifade ettiğimiz üzere, evlat edinenin rızası ile vergi mükellefi kişilerin evlatlıkları onların mirasçısı olabiliyordu. Buna mukabil, asillerin evlatlıkları hiçbir şekilde mirasçı olamıyordu. Soylu sınıfın evlat edinmesi soy önemi taşımaktaydı. Ancak soylular soyunu devam ettirmenin dışında, çocuğun aileye kavuşması için de evlat edinirdi²².

1837’de kırsal kesimdeki nüfusu arttırmak ve yoksulluğu önlemek için bazı önlemler alınmıştır. Böylece, çıkan bir Hükümet Kararı ile tüm eğitim evlerine ve barınaklara getirilen çocuklar köye gönderiliyordu²³.

Buna rağmen, yetimhanelerin açılması engellenememiştir. Yetimhaneler bağış temelli açılmaya devam etmekteydi. Bu kurumların amacı çocuğu annesinden ayırmamak için anneyi ve çocuğu koruma altına almaktı. 1837’de Rusya’da “İşçilerin hayır işleri” adlı Demidov evinde ilk sosyal barınak açılmıştır. Bu barınağın görevi - çalışan annelerin çocuklarının gündüz gözetimiydi²⁴. Zamanla bu tür barınakların sayısı artış göstermiştir. Onların yönetimi için 1838’de Ana Vesayet Komitesi kurulmuştur, 1839’de “Yetimhanelere yönelik Hükümler” hazırlanmaya başlamıştır²⁵.

XIX asır ortasına doğru evlat edinme ile ilgili kurallar ortaya çıkmaya başladı. Bu kurallar arasında öksüz olmayan çocukların evlat edinmesi de vardı. Ancak

¹⁹ Нечаева А.М., учебник, 3-е изд., перераб. и доп., там же, 327 с.

²⁰ Нечаева А.М., учебник, 3-е изд., перераб. и доп., там же, 327 с.

²¹ Градовский А. Д., **Начала русского государственного права** (электронный ресурс): Т.9 - С.-Петербург, “Зеркало”, 1875 г. (том I), с.436, <https://books.google.com.tr/books?id=4EY5AQAAMAAJ&printsec=frontcover&hl=ru#v=onepage&q&f=false> (дата обращения: 09.05.2017).

²² Победоносцев К.П., **Курс гражданского права, Часть вторая: Права семейственные, наследственные и завещательные**. - М.: <Статут>, 2003. - 639 с. (Классика российской цивилистики).

²³ Градовский А. Д., там же, с.436.

²⁴ Градовский А. Д., там же, с.436.

²⁵ Градовский А. Д., там же, с.436.

çocuğun ebeveynleri hayattaysa, evlat edinmek için ebeveynlerin rızası aranmaktaydı.

İlerleyen süreçte bakıma muhtaç çocukların korunması için, daha uygun ve kabul edilebilir yöntemler aranmaya başladı. 1872’de Moskova’da sadaka isteyen çocuklar için koruma topluluğu oluşturulmuştur, 1889’da öncelikle öksüz çocukları koruma amaçlı ilk topluluk ortaya çıkmıştır²⁶. Kurulan topluluklar amaçları çerçevesinde ayırt edilmekteydi. Bu çerçevede birçok topluluk kuruldu; “Çocukları Kötü Davranmadan Koruma Topluluğu”, “Kreş”, “Bir damla süt” bunlardan öne çıkmaktaydı²⁷.

1817 yılında ise yeni bir Kanun yapılmıştır. Buna göre; sadece tek çocuk değil, birden fazla çocuk evlat edinmek için izin verilmiştir. Yasal mirasçının hakkı evlatlık karşısında korunmaktaydı. Evlatlıkların arasında miras yolu ile kalan taşınmaz malın eşit olarak bölünmesi esası vardı.

1817 tarihli Kanuna 1832-1834 yılları arasında yapılan değişiklikler ile soylular için yeni evlat edinme şartları ayrıca eklenmiştir. 1817 tarihli Kanunun 99. maddesine göre “ Aynı soyadı taşıyan erkek cinsiyetinde akrabası olmayan soylular kendi yakınlarını evlat edip hayattayken kendi soyadını ve armasını bunların soyadına ve armasına ekleyebilirlerdi”. Evlat edinme ancak majestelerin izniyle gerçekleşebilirdi²⁸. Evlat edinen soyadını vererek birkaç kişi evlat edinilebilirdi²⁹. Bununla birlikte evlat edinilecek öksüz çocuğun ebeveynleri hayattaysa, evlat edinme ancak onların izin vermesi ile gerçekleşebilirdi³⁰. Bu kural günümüzdeki düzenlemelerde de mevcuttur³¹.

Genel kurala göre, öksüzlerin aileye dâhil olması için bazı şehir kuruluşların bilgilendirilmesi gerekirdi, ancak izinleri gerekmiyordu³².

²⁶Градовский А. Д., там же, с.436.

²⁷ Судебные Уставы 20 ноября 1864 года, URL: http://civil.consultant.ru/sudeb_ustav/, (дата обращения: 15.10.2017).

²⁸Абрамов Я.В., **Узаконение внебрачных детей и усыновление**, С.-Петербург: Тип.М.Меркушева, 1903. -64с., 18 см.- (Популярно-юридическая библиотека/Изд.Ф.Павленкова, №10), <https://www.prilib.ru/item/459637>(дата обращения: 15.10.2017).

²⁹Абрамов Я.В., там же,с.64.

³⁰Абрамов Я.В., там же,с.64.

³¹Абрамов Я.В., там же,с.64.

³²НеволинК.,**История российских гражданских законов**, Ч.1, М., 1995, с.383, 392.

Her türlü ihlali önlemek amaçlı Mevzuatta bazı durumlar öngörmüştür. 1828’de evlat edinme genel kurallarına göre, yetiştirmek için alınan çocuklar reşit olana kadar soylu olamaz, aile bütçesine karışamaz ve vergi ödemezlerdi. Ancak reşit olunca bu haklara sahip olurdu. 1835’te çıkan kurallara göre: çocuğu olmayan soylunun, evlat edindiği kardeşi ya da evlilik dışı doğan çocuk, evlilik için doğan çocukları ile aynı haklara sahip olurdu.

Evlat edinmek için belirli evrakların bulunması gerekirdi: şehir polisinden alınmış çocuğun bulunmasına ve kim olduğu bilinmeyenlere ilişkin belge; kimden doğduğu bilinenler için ise Hristiyan ise vaftiz olup olmadığı, soyadı, adı, baba adı ve ne zaman verildiğine ilişkin belge. Toplanan bilgilere göre değerlendirme yapılırdı. Ebeveynleri sağ ise, evlat edinilmesi için ebeveynlerinin rızası aranırdı.

Bundan sonra, kararnameye yeni kural eklenmiştir. Bir çocuğun soylu olabilmesi için bu hakkı kazanması gerekirdi.

İncelediğimiz sürede, evlat edinme Rus vatandaşları dışında yabancı vatandaşlar için de öngörülmüştür.

1839’da Rus Bölgesinde ikamet eden, ancak vatandaşı olmayan yabancılar bırakılmış çocukları tek şartla evlat edinebilirlerdi - çocuklar vaftiz olmalıydı ve Rum-Rus dinine uygun bir şekilde yetiştirilmeliydi. İstisna 3 Baltık Guberniya için getirilmiştir. Burada öngörülen mutlak şart ise evlat edinenlerin Rus vatandaşlığını korumasıydı.

Yabancılar sadece belirli çocukları evlat edinebilirdi: Ebeveynlerin tarafından bırakılan çocukları; kim olduğu bilinmeyen çocukları. Bunlara savaşta ebeveynlerini kaybeden, ruhsal bozuklukları olan çocuklar da dâhildir. Burada çocukların Rus vatandaşlığını koruma şartını vurgulamak gerekir. Görüyoruz ki, devlet evlat edinmeyi denetlerdi ve bununla birlikte Rusvatandaşlığını koruyarak hukuki bağın kopmamasını denetlerdi. Böylece, devlet menşe ülkeye geri dönmeyi garantileyerek küçük vatandaşı korurdu.

Evlat edinenin kim olduğuna bakmaksızın, evlat edinme usulü çocuğun evlilik içi veya evlilik dışı doğduğuna bağlıydı.

Neçayeva A.M. göre, evlat edinmeyi etkileyen kurallar XIX Y.Y. ortasında meydana gelmiştir³³. Ancak, çocuğun ebeveynleri hayattaysa, rızalarının alınması şarttı. Evlat edinmeyi etkileyen 12 Mart 1891 tarihli “ Evlat Edinilmiş ve Yasallaştırılan Çocuklarla İlişkin” Kanun olmuştur. Bu yasa, soyuna ve dini inancına bakmaksızın tüm çocuklar için geçerli idi. Evlat edinen, evlilik yasağı olanların dışında, herkes olabilirdi. Ancak bazı istisnalar getirilmiştir. Evlat edinme kendi veya yasallaştırdığı çocuğu olmayanlar için geçerli idi. Ancak 30 yaş altında olanlar evlat edinemezlerdi. Evlat edinme sonucunda, evlat edinilen evlat edinen ile yakın akraba ilişkisine girmiş sayılırdı. Yasal çocukların sahip olduğu tüm haklara sahip olurdu, yükümlülükleri üstlenmiş olurdu. Zamanla evlat edinme kavramı genişleyip mülkiyet sorunlarını çözme dışında, manevi bir anlam kazanmıştır³⁴.

Medeni Kanunda soyluluk ilkesi geçerliydi. Buna göre, Hristiyan olan kişiler Hristiyan olmayanları evlat edinemezlerdi ve Hristiyan olmayanlar da Hristiyanları evlat edinemezlerdi. Bununla birlikte, yasal mirasçıların çıkarları da korunmaktaydı. Bu nedenle Medeni Kanuna göre evlat edinenin kendinden doğan veya yasal hale getirdiği çocukları varsa, başka çocukları evlat edinmesi yasaklamıştır. Bazı koşullar zorunluydu: evlat edinen ve evlat edilenin arasındaki yaş farkına aranma koşulu; ebeveyn rızası; çocuğun vasilerinin evlat edinilmesi için rızası olma koşulları³⁵. Rus İmparatorluğu Kanunlarına göre, evlat edinilen çocuk ebeveynlerinden ve yakınlarından sonra Kanunen miras hakkına sahipti³⁶.

Böylece XIX. yüzyıl sonunda ve XX. yüzyıl başında evlat edinme ilk önce evlat edinenin miras olarak bıraktığı mülki çıkarlarını koruma amaçlı kullanılmaktaydı. Aynı zamanda, evlat edinme sayesinde evlat edinenin ailesine yerleştirerek çocuğun hakları korunurdu. Bu durum öksüz kalan çocuklar için çok önemliydi. Köy yerinde ise evlat edinme sayesinde evlat edinen ek çalışana sahip olurdu. En önemlisi de, evlat edinme sayesinde ev sahibinin oğlu askerlikten kurtulurdu, çünkü onun yerine evlat edinilen gönderilebilirdi³⁷. Bu nedenle, özel

³³Нечаева А.М., там же, с.268.

³⁴Нечаева А.М., там же, 2011, с.212.

³⁵Ошанин М.О., **О презрении детей. Доклад на Съезде Министерства внутренних дел. Петроград 1914**//Развитие личности, 2003, с.232-239.

³⁶Нечаева А.М., там же, 2011, с.213.

³⁷Кошкин С., **Детская беспризорность и институт усыновления**// Революционная законность, 1926, №3-4, с.21.

kanuna göre, askerlik için önem taşıyan kural-evlat edinilen çocuk 5 yaşından büyük olmamalıydı. Bazıları için ise, evlat edinme öz çocukları olmadığından, sevgi ve bağlılık duygularını tatmin etmek içindi³⁸.

3.Devrimden sonra Rus Hukukunda evlat edinmeye ilişkin Düzenlemeler

İlk Rus Aile Kanunu Ekim periyodundan sonra evlat edinmeyi öngörmemiştir. Başta gelen sebeplerden biri, küçük çocukların çalıştırılmasını önlemektir. Bununla birlikte evlat edinenin evlat edilene mülkü devretme sorunu ortadan kalkmıştır, çünkü mirasçılık kurumu ortadan kalkmıştır. Ancak evlat edinme ihtiyacı ortadan kalkmamıştır. Bu durum ilk önce ekonomik açıdan önemlidir, çünkü köylülerin ailesinde çalışana ihtiyaç vardır. İkinci olarak ise, sosyo-ekonomik dalgalanmadan dolayı ebeveynlerini ve ailesini kaybeden kimsesiz çocukların sayısı artmıştır³⁹.

Böylece, evlat edinme kurumunun olması gerekliydi. Bu nedenle 2. Aile Kanunu çıkmadan, 1 Mart 1926 Tarihli“Medeni durum, evlilik, aile ve velayet Kanunun değişimine ilişkin” Merkez Yürütme Komitesi ve Rusya Federasyonu Kararına evlat edinme ile ilgili yeni bir bölüm eklenmiştir⁴⁰.

1927 tarihli Kanun evlat edinmeye ilişkin çok az hüküm içermektedir. Bu konu ile ilgili hükümler ya genel düzenlemeler ya da o günkü standartların devamı niteliğindedir. Esasta soyluluk ilkesi var olmaya devam etmekteydi, ancak farklı bir şekil öngörülmüştü. Buna göre, vasi olamayan kişiler tarafından evlat edinme yasağı vardı. Bu kişiler seçme hakkı olmayan, “düşman sınıflardı”. Sayılıyordu ki, “ düşman tarafların”, kovulan ve sınıf düşmanı olarak dışlanan kişilerin evlatlıkları yetiştirmesi mümkün değil. Soylular ise evlat edindiği çocuğa okul eğitimi veremezdi, çünkü o çocuklar okulda boş yer varsa ve en son sırada alınırdı. Bu sınıftaki insanların çocuğa normal bir toplumsal eğitim ve çalışma eğitimi verebileceği konusu da şüpheliydi.

1927 tarihli Kanuna göre, evlat edinmenin temelini velayet ve vesayet organların kararı oluştururdu. Bu karar medeni durum kütüğüne kaydedilirdi.

Evlat edinme iptali 2 şekilde yapılabilirdi:

³⁸ Антокольская М.В., Семейное право, Учебник, М., Юристъ, 2006, с.316.

³⁹ Нечаева А.М., Охрана детей –сирот в России (История и современность), М, 1994,с.11.

⁴⁰ ВитбаумЯ., О судьбе усыновленных// Журнал «Советская юстиция», 1930, №30,с.12.

1. evlat edinme rızası alınmayan ebeveynlerin talebi üzere velayet ve vesayet organların sayesinde; 2.mahkeme kararı ile.

O dönemde evlat edinme ile ilgili önerileri uygulama sorunu vardı, çünkü çocuğun çıkarlarını korumak için yeterli hukuki temel yoktu. En büyük sorun ise, ebeveyn rızası olmadan evlat edinme imkânı. 1934'te Dairesel Halk Komiserliği tarafından çocuğun haklarını koruma amaçlı yol bulunmuştur - ebeveynlerin bulunduğu yer 1 yıldan fazla belli olmadığında, ayrı yaşadıklarında ve çocuğun yetiştirmesine ve bakmasına katılmadıkları durumda, ebeveyn rızası olmadan evlat edinme imkânı verilmiştir⁴¹.

1941-1945 Dünya Savaşı yılları arasında, evlat edinme sayesinde ebeveynlerini kaybeden çocukların hayatı kolaylaştırılmıştır, evlat edinme vatanseverlik ve insanlık sembolü olmuştur. Bu durum evlat edinenin ve evlatlığın uyruğuna bakmaksızın yaygınlaşmıştır. Evlat edinme ile ilgili mevcut yasayı güncelleştirme amaçlı "Evlat edinmeye ilişkin" Rusya Sovyet Federatif Sosyalist Cumhuriyeti Yüksek başkanlığının Kararnamesi çıkmıştır. Ancak, yıllar sonra 1969 tarihli "Evlilik ve Aileye ilişkin" Rusya Sovyet Federatif Sosyalist Cumhuriyeti Kanunu daha detaylı ve düzenli evlat edinmeye ilişkin ilişkileri düzenlemiştir. Ebeveyn rızası olmadan evlat edinme, evlat edinilenin soyadını, adını, baba adını değiştirilmesi, mahkeme usulüne göre evlat edinme vb. evlat edinmeyi kolaylaştırmıştır. Bunun dışında, çocuğun çıkarlarını korumaya başlayıp, aynı zamanda çocuğun ebeveynlerinin ve diğer kişilerin hak ihlali önlemiştir. Evlat edinilen çocuğun çıkarları dışında, ebeveyn hak ve yükümlülüklerine sahip olmak isteyen kişilerin ve tam aile sahibi olmak isteyen kişilerin çıkarlarını korumak gerekmiştir. Çocuğun çıkarları kavramı altında ise, öncelikle çocuğun yetiştirilmesi için olumlu şartlar anlaşılmaya başlamıştır.

Evlat edinme ile mevzuat gelişimine bakacak olursak, görebiliriz ki belli dönemde Rusya devletin tarihi evlat edinme kurumuna da yansımıştır.

⁴¹Нечаева А.М., там же, 2006, с.272, 2011, с.214.

C.GÜNÜMÜZDERUS HUKUKUNDA ÜLKELERARASI EVLAT EDİNME KURUMUN GELİŞİMİVE BUNA İLİŞKİN DÜZENLEMELER

Ülkelerarası evlat edinme yabancılık unsuru olan ilişkilere ve bunların düzenlemelerine ilişkindir. Yabancılık unsuru olan ülkelerarası evlat edinme usulü bazı milletlerce çocuğun asimilasyonu neticesini doğurması sebebi ile eleştirmektedir. Zira çocuk farklı bir ülkede farklı milletten kişilerle devam edecek bir ilişkiye girmektedir⁴². Bu ilişkinin hem kişisel hem de mali sonuçları doğuracağını düşünerek evlatlığın asimile edilme neticesi ile karşı karşıya kalacağı bir eleştiri olarak ileri sürülmüştür.

Bu görüşü savunanlar ülkelerarası evlat edinmenin tarihi gelişimine de dayanmaktadır. Zira, XIX asrın sonunda XX asrın başlarında yabancılar tarafından kimsesiz çocukların evlat edinebilmesi mümkündü. Bu asimilasyonun önlenmesi için evlat edinilen çocuğun rus vatandaşı ve Ortodoks dini mensubu olarak kalması koşulu aranmaktaydı⁴³.

Bu asimilasyon endişesi ile Rusya Federasyonu Aile Kanununda önemli bir değişiklik yapmıştır. Buna göre, bir çocuğun ülkelerarası evlat edinilmesi, ancak, o çocuğun Rusya’da kimse tarafından evlat edinilmemesine bağlıdır. Bu kural ülkelerarası evlat edinmenin bir önkoşuludur.

Günümüzde çocuğun haklarını koruma, uygulama ve sağlama konuları ayrıntılı olarak birçok uluslar arası Anlaşmalarda açıklanmıştır. Örneğin, 20 Kasım 1989 tarihli Çocuk Haklarına Dair Birleşmiş Milletler Sözleşmesi (15 Eylül 1990 tarihinde SSCB tarafından onaylanmıştır). Sözleşmenin 21. maddesine göre, taraf devletlerdebir çocuğun evlat edinilmesine ancak yetkili makamlar karar verir. Bu makam uygulanabilir yasa ve usullere göre ve güvenilir tüm bilgilerin ışığında evlat edinmeyi öngörmektedir⁴⁴.

⁴²Свердлов Г.М., там же, с.85.

⁴³Свод законов Российской Империи, ст.163, Т.10, <http://civil.consultant.ru/code/>, (дата обращения:02.12.2016), Полное собрание законов Российской Империи, 16 Т., М., 1903, http://nrl.ru/e-res/law_r/descript.html (дата обращения:02.12.2016).

⁴⁴Марышева М.И.,там же, с.45.

Çocuk haklarını koruyan uluslararası Sözleşmelerin arasında 1924 tarihli Çocuk Hakları ile ilgili Cenevre Bildirgesi⁴⁵; BM Genel Meclisi tarafından ilan edilen 20 Kasım 1959 tarihli Çocuk Hakları Bildirgesi⁴⁶; 29 Mayıs 1993 tarihli Çocukların Korunmasına ve Ülkelerarası Evlat Edinmeye İlişkin İşbirliğine Dair Lahey Sözleşmesi⁴⁷ vardır.

Son Sözleşme ülkeler arası evlat edinmeye ilişkin. Buna göre, çocuğun mutad meskenin bulunduğu menşenin yetkili makamı çocuğun evlat edinilmesinde yüksek yararının gerçekleşmesini bu amaca uygun şekilde yapılan evlat edinmelere izin vermelidir. Bu çerçevede çocuğun ebeveynlerinin ve çocuğun kendisinin rızası aranmaktadır. Ayrıca yetkili makamın izni de olmalıdır. Menşe Devlet evlat edinme adayı çocuğun evlat edinilmeye uygun olup olmadığını ve çocuğun yabancı ülkeye girip giremeyeceğini tespit etmelidir. 1993 tarihli Sözleşme özellikle evlat edinmenin ekonomik amaçlara yönelik yapılmaması amacı ile önlemler getirmiştir.

Uluslararası düzenlemelerde yer alan genel koşullar ve öneriler, devletlerin iç mevzuatı ile uyumlu hale getirilmiş ve tamamlanmıştır.

Böylece, Rusya Federasyonu'nda ülkeler arası evlat edinmeyi düzenleyen temel normlar aşağıdaki Federal Yasalarda düzenlenmiştir:

24 Temmuz 1998 tarihli “Rusya Federasyonunda çocukların Temel hakları Teminatına ilişkin”⁴⁸ № 124 – FZ (30.06.2007 tarihinde değişiklik yapılmıştır);

24 Haziran 1999 tarihli “Küçüklerin ihlal edilme ve suç işleme sistemin önlenme temellerine ilişkin”⁴⁹ № 120 – FZ (01.12.2007 tarihinde değişiklik yapılmıştır);

16 Nisan 2001 tarihli “ Ebeveyn bakımından mahrum kalan çocukların Devlet veri bankalarına ilişkin”⁵⁰ № 44 – FZ;

⁴⁵ 1924 tarihli Çocuk Hakları ile ilgili Cenevre Bildirgesi, Российская газета, 05.04.1995, с.15.

⁴⁶ BM Genel Meclisi tarafından ilan edilen 20 Kasım 1959 tarihli Çocuk Hakları Bildirgesi.

⁴⁷ 29 Mayıs 1993 tarihli Çocukların Korunmasına ve Ülkelerarası Evlat Edinmeye İlişkin İşbirliğine Dair Lahey Sözleşmesi\\evrensel ve bölgesel uluslararası evrakların toplanması, M., BM GARANT 1997.

⁴⁸ Федеральный Закон об основных гарантиях прав ребенка в Российской Федерации от 24 июля 1998 года N 124-ФЗ, <http://pravo.gov.ru/proxy/ips/?docbody=&nd=102054607> (дата обращения: 12.01.2017).

⁴⁹ Федеральный Закон об основах системы профилактики безпризорности и правонарушений несовершеннолетних (с изменениями и дополнениями) от 24 июня 1999 года N 120-ФЗ, <http://base.garant.ru/12116087/> (дата обращения: 12.01.2017).

21 Aralık 1996 tarihli № 159 – FZ “ Ebeveyn bakımından mahrum kalan çocukların ve öksüz çocukların sosyal koruması ile ilgili ek teminatlar”⁵¹,

14 Eylül 1995 tarihli “2000. Yılına kadar çocukların durumunu iyileştirmek için genel sosyal devlet politikaların onaylanmasına ilişkin (Çocukların Çıkarları için Ulusal Hareket Planı)”⁵² Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi № 942-FZ.

Ayrıca, 1 Eylül 2008 tarihinde 24 Nisan 2008 tarihli “Velayet ve Vesayete ilişkin” № 48 - FZ Federal Kanun⁵³ yürürlüğe girmiştir. Bu yasa Rusya’daki öksüz çocukların yerleştirilmesi sistemin değiştirilmesinde temel olmuştur.

Rusya Federasyonu Aile Kanunu Ülkelerarası evlat edinmeyle ilgili temel hükümleri içermektedir. Ulusal evlat edinme ülkelerarası evlat edinmeye tercih edilmektedir. Evlat edinme, evlat edinmek isteyen adayların, velayet ve vesayet organının ve savcının mutlak katılımı ile gerçekleşmektedir.

Aile Kanununun 126/1 fıkrasına göre, Rusya Federasyonu Aile Kanunu bir çocuğu evlat edinmek isteyen kişiler adına, çocukların seçimi ve verilmesi hedefini takip ederek, aracılık faaliyeti, ticari bir amaçla yapıyor ise yasaktır. Ebeveyn bakımından mahrum kalan çocukların tespit edilmesi ve yerleştirilmesiyle ilgili velayet ve vesayet organların faaliyetlerini, yükümlülüklerini yerine getirmeleri, evlat edinme alanında aracılık faaliyeti sayılmamaktadır. Buna Rusya Federasyonu Bölgesinde Uluslararası anlaşmaya veya mütekabiliyet ilkesine dayanarak faaliyet gösteren yabancı devletlerin evlat edinmeyle ilgili özel yetkiye sahip organların veya kurumların faaliyetleri de dahildir⁵⁴.

⁵⁰Федеральный Закон о государственном банке данных о детях, оставшихся без попечения родителей от 16 апреля 2001 года N 44-ФЗ, http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_31188/ (дата обращения:20.12.2018).

⁵¹Федеральный Закон о дополнительных гарантиях по социальной поддержке детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей от 21 декабря 1996 года N 159-ФЗ, <http://base.garant.ru/10135206/> (дата обращения:20.12.2018).

⁵²Указ Президента Российской Федерации от 14 сентября 1994 года N942 «Об утверждении Основных направлений государственной социальной политики по улучшению положения детей в Российской Федерации до 2000 года (Национального плана действий в интересах детей), <http://base.garant.ru/184330/> (дата обращения:20.12.2018).

⁵³Федеральный Закон об опеке и попечительстве от 1 апреля 2008 года N 48-ФЗ, <http://logos-pravo.ru/zakon-n-48-fz-ob-opeke-i-popechitelstve> (дата обращения:20.12.2018).

⁵⁴Семейный Кодекс Российской Федерации от 29 декабря 1995 года N 223-ФЗ, (Rusya Federasyonu Aile Kanunu 29 Aralık 1995 №223-FZ), <http://www.pravo.gov.ru> (дата обращения: 25.11.2018).

Rusya Federasyonu Aile Kanunu evlat edinmeye uygun çocukların kayıt usulünü, çocuk evlat edinmek isteyen kişileri, belirli sebeplerden dolayı evlat edinme adayı olamayacak kişi listesini, evlat edinen ve evlat edilenin arasındaki yaş farkını, bir çocuk evlat edinme gizliliğiyle ilgili vb. hükümleri içermektedir. Rusya Federasyonu Aile Kanunu m.165 evlat edinme iptali dahil, evlat edinmeyle ilgili uyuşmazlıkları düzenlemiştir⁵⁵. Bu maddeye göre, evlat edinme işlemi ve bu işlemin iptali Rusya Federasyonu Bölgesinde, Federasyon vatandaşları olan çocukların, yabancı vatandaşlar veya vatansız kişiler tarafından evlat edinilmesiyle ilgili talepte bulunma anında; evlat edinen kişinin milli hukukuna dayanarak gerçekleşmektedir. Vatansızlar tarafından evlat edinme başvurusu söz konusu olursa kişinin sürekli ikamet ettiği devletin yasaları uygulanacaktır.

Farklı vatandaşlığı taşıyan çiftlerin evlat edinmesi durumunda, her iki devletin de hukuki şartları göz önünde bulundurulmalıdır, tabii Rusya Federasyonu ile bu devlet arasında akdedilmiş uluslararası sözleşme varsa. I.M. Kuznetsova'nın belirttiği gibi, bu alanda uluslararası hukuki ilişkilerin olmadığında, evlat edinilecek çocuğun hakları ve yasal çıkarların korunma garantisi olmadığından, evlat edinme gerçekleşemez⁵⁶.

Ülkelerarası evlat edinme sorunlarını düzenleyen önemli yasal düzenlemelerden biri de 29 Mart 2000 tarihli № 275 sayılı "Evlat Edinmek için Çocukların Verilme Kuralların ve Rusya Federasyonu bölgesinde Evlat Edinen Ailelerde Yaşam ve Eğitim Koşulları Denetimi ve Rusya Federasyonu vatandaşı olan Çocukların ve Yabancı Vatandaşlar ve Vatansız Kişiler Tarafından Evlat Edinilmiş Çocukların Konsolos Ofislerin Tarafından Kayıt Altına Alma Kuralların Onayına ilişkin"⁵⁷ Rusya Federasyonu Hükümet Kararnamesidir. Ayrıca 4 Kasım 2006 tarihli № 654 "Rusya Federasyonu Bölgesinde Bulunan Evlat Edinmeyle İlgili Yabancı

⁵⁵ Семейный Кодекс Российской Федерации от 29 декабря 1995 года N 223-ФЗ, там же.

⁵⁶ Шерстнева Н.С., Соотношение международно-правовых аспектов и семейного законодательства РФ в регулировании усыновления при наличии иностранного элемента// Международное публичное и частное право, 2006, №4, с.6-14.

⁵⁷ Постановление Правительства РФ от 29.03.2000 N 275 (ред. от 19.12.2018) "Об утверждении правил передачи детей на усыновление (удочерение) и осуществления контроля за условиями их жизни и воспитания в семьях усыновителей на территории Российской Федерации и Правил постановки на учет консульскими учреждениями Российской Федерации детей, являющихся гражданами Российской Федерации и усыновленных иностранными гражданами или лицами без гражданства", http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_26751/ (дата обращения: 20.12.2018).

Devletlerin Organların ve Kurumların Faaliyetleri ve Uygulama Denetimine ilişkin”⁵⁸Rusya Federasyonu Hükümet Kararnamesi. 1 Mayıs 1996 tarihli № 542 “Bir Kişinin Bir Çocuğu Evlat Edinmesine, Velayet (Vesayet) Altına ve Koruyucu Aileye Almasını İmkansız Kılan Hastalık Listesinin Onayına ilişkin” Rusya Federasyonu Hükümet Kararnamesi⁵⁹ de ülkelerarası evlat edinmeye ilişkin önemli yasal düzenlemelerdir.

Bu yasal Düzenlemeler Ülkelerarası Evlat Edinme alanında Federal Mevzuatı önemli derecede somutlaştırmaktadır. Belirtilmiş yasal ilişkilerin taraflarına ilişkin genel koşulları ve yasakları, özellikle çeşitli sebeplerden dolayı evlat edinme adayı olamayacak kişi listesini içermektedir. Bunun dışında, evlat edinme adayın evlat edinmek için ön iznin alınmasında istenen belgeler listesi de açıklanmaktadır.

D.ÜLKELERARASIEVLAT EDİNMEYE İLİŞKİN HUKUKİ DAYANAKLAR

1. Ülkelerarası evlat edinmeye ilişkin Uluslar arası Anlaşmalar

Evlat edinme kurumu çocukların menfaat ve haklarını korumak amacıyla birçok devletin yasalarında ve uluslararası Sözleşmelerde yer alan bir hukuki kurum olarak karşımıza çıkmaktadır. Genel olarak yabancılar tarafından evlat edinme İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra yaygınlaşmaya başladığından, o dönemde hiçbir devletin ülkeler arası evlat edinmeyi düzenleyen özel mevzuatı yoktur. Böylece, hukuka ve ahlaka aykırı evlat edinmeler ortaya çıkmıştır. Uluslar arası düzenlemelerin temelinde çocuk yararlarının korunması vardır. Bu bağlamda çocuğun üstün yararı öncelikli bir kriter olarak gözetilmiştir.

⁵⁸Постановление Правительства РФ от 04.11.2006 N 654 (ред. от 19.12.2018) "О деятельности органов и организаций иностранных государств по усыновлению (удочерению) детей на территории Российской Федерации и контроле за ее осуществлением", [http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_63737/\(дата обращения:20.12.2018\).](http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_63737/(дата обращения:20.12.2018).)

⁵⁹Постановление Правительства РФ от 1 мая 1996 г. N 542 "Об утверждении Перечня заболеваний, при наличии которых лицо не может усыновить ребенка, принять его под опеку (попечительство), взять в приемную семью", Постановлением Правительства РФ от 14 февраля 2013 г. N 117 настоящее постановление признано утратившим силу,Переченьзаболеваний, при наличии которых лицо не может усыновить (удочерить) ребенка, принять его под опеку (попечительство), взять в приемную или патронатную семью(утв. постановлением Правительства РФ от 14 февраля 2013 г. N 117), [http://base.garant.ru/70446354/#ixzz5mBkvlauih\(дата обращения:20.12.2018\).](http://base.garant.ru/70446354/#ixzz5mBkvlauih(дата обращения:20.12.2018).)

Günümüzde çocuk hakların korunması, sağlanması ve uygulaması uluslararası Sözleşmelerde ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Örneğin, 20 Kasım 1989 tarihli Çocuk Haklarına Dair Birleşmiş Milletler Sözleşmesi (15 Eylül 1990 yılında SSBC tarafından onaylanmıştır). Bu Sözleşmenin 21.maddesine göre, taraf devletler çocuğun evlat edinme konusunda yetkili makamın karar vermesini sağlamasını aramaktadır. Bu makam yasa ve usullere uygun ve güvenilir tüm bilgilerin ışığında çocuğun evlat edinebilmesine karar vermektedir⁶⁰. Bunun dışında daha birçok Sözleşmede evlat edinme şartları ve ilişkileri düzenlemiştir.

Çocuk Haklarına ilişkin uluslararası Sözleşmeler arasında 1924 tarihli Çocuk Haklarına Dair Cenevre Bildirgesi, 20 Kasım 1959 tarihli BM Genel Meclisi tarafından onaylanan Çocuk Hakları Bildirgesi, 29 Mayıs 1993 tarihli Çocukların Korunmasına ve Ülkelerarası Evlat Edinmeye İlişkin İşbirliğine Dair Lahey Sözleşmesi. Son Sözleşme ülkeler arası evlat edinmeyi düzenlemeye yönelik bir dizi hüküm içermektedir.

Bu Sözleşmelerin arasında Uluslar arası Adli Yardım ve İşbirliği Sözleşmesi olan 29 Mayıs 1993 tarihli Çocukların Korunmasına ve Ülkelerarası Evlat Edinmeye İlişkin İşbirliğine Dair Lahey Sözleşmesi⁶¹ (bundan sonra Sözleşme olarak anılacaktır). Bu Sözleşme ülkeler arası evlat edinmeye ilişkin genel şartları ve koşulları düzenlemektedir. Bu Sözleşmeye göre, çocuğun evlat edinilmesi için genel şartlarından ilki çocuğun bulunduğu ülke yetkili makam tarafından çocuğun evlat edinilebilir ve ülkeler arası evlat edinme şekli çocuğun menfaatlerine en uygun çözüm olup olmadığı tespit edilmesidir. Çocuğun bulunduğu ülke yetkili makam onayı verirken gerekli durumlarda çocuğun biyolojik annesini ve kendisini dinleyebilir. Bunun dışında çocuğun bulunduğu ülkenin yetkili makamı çocuğu evlat edinmek isteyen kişilerin buna bu eylemi gerçekleştirmelerine hakkı olup olmadığını, yabancı ülkeye çocuğun giriş yapabileceğini araştırmalı. Bu Sözleşmede çocuk ticaretinin önlenmesi amacı ile ekonomik menfaatlerin önüne geçilmesi

⁶⁰Марышева Н.И., **Семейные отношения с участием иностранцев: правовое регулирование в России**, М., 2007, с.45.

⁶¹Конвенция о защите детей и сотрудничестве в области межгосударственного усыновления Гаага, 29 мая 1993 года, Россия подписала Конвенцию 7 сентября 2000 года. (см. распоряжение Президента РФ от 26.06.2000 N 241-рп), Бюллетень международных договоров, Май 2010, №5, с.10-18.

öngörülmüştür. Ayrıca Sözleşme ülkeler arası bazı usullere ilişkin şartları, tanınmasını ve evlat edinme işleminin sonuçlarını düzenlenmektedir. Uluslar arası evlat edinmenin doğrudan tanınması usulü getirilmiştir. Bu önemlidir, buna göre bu Sözleşmeye göre yapılan evlat edinme ülkeler arası evlat edinmedir.

Uluslararası düzenlemelerde yer alan genel şartlar ve öneriler devletlerin ulusal yasaları ile belirtilmiş ve iç hukuklarına dâhil edilmiştir. 1990'dan önce Rusya Federasyonunda ülkeler arası evlat edinme örnekleri oldukça azdır. Sonrasında ise artmaya başlamıştır. Neticede, yabancı vatandaşların Rus çocuklarını evlat edinme istemelerine göre bu alanda Rus mevzuatı ve uygulamalar düzenlenmeye başlamıştır. Bu düzenlemeler ilk önce Rusya Federasyonu Milli Eğitim Bakanlığının ve Rusya Federasyonu Sağlık Bakanlığın düzenleme olmayan açıklama şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Örneğin, buna göre, Rus vatandaşları tarafından evlat edinilmeyen çocuklar yabancılara evlat edinilmeleri için verilmektedir. Sonrasında ise, evlat edinilmesi gereken çocukları merkezde kayıt altına alındıktan sonra ve Aile Kanunu ülkeler arası evlat edinmeye ilişkin özel koşulları içeriyorsa, ülkelerarası evlat edinme kurumu hukuki zemine kavuşmuş sayılmaktadır.

Bunun dışında, Rusya Federasyonu Medeni, Aile ve Ceza davalarında Adli yardımlaşma için bazı Bağımsız Devletler Topluluğu ülkeleri ile de ikili sözleşmeler imzalamıştır.

Böylece, Rusya Federasyonu evlat edinmeye ilişkin aşağıda sıralanan ikili anlaşmalar imzalamıştır. Bunlar:

-13 Temmuz 2001 tarihli Rusya Federasyonu ve Polonya arasında imzalanan“ Sivil ve Ceza davalarında Adli yardım ve hukuki ilişkilere ilişkin”⁶² anlaşmadır. Bu anlaşmanın 30.maddesi “ Evlat edinme” ilişkisini düzenlemektedir. Sözleşme Rusya federasyonunda Ocak 2002 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

⁶²Договор между Российской Федерацией и Республикой Польша о правовой помощи и правовых отношениях по гражданским и уголовным делам, Ратифицирован Федеральным законом РФот 13 июля 2001 года N 96-ФЗ, <http://docs.cntd.ru/document/901812578>(дата обращения:20.12.2018).

-Rusya Federasyonu ve Mali arasında “Sivil, Aile ve Ceza davalarında Adli yardımlaşma” Sözleşme⁶³ Moskova’da 31 Ağustos 2000 tarihinde imzalanmıştır. Sözleşmenin 33. Maddesi “ Evlat edinme” ile ilgili hükümler içermektedir.

-Rusya Federasyonu ve Küba arasında “Sivil ve Ceza davalarında Adli yardım ve hukuki ilişkilere ilişkin” Sözleşme⁶⁴ 14 Aralık 2000 yılında Havana’da imzalanmıştır ve sözleşmenin 28.maddesi “Evlat edinme” ilişkine ilişkindir.

-Rusya Federasyonu ve Çin Halk Cumhuriyeti arasında konsolosluk anlaşması yapılmıştır⁶⁵, Rusya Federasyonu tarafından 11 Mart 2003 tarihinde imzalanmıştır.

-Rusya Federasyonu ve İtalya arasında evlat edinme alanında işbirliği anlaşması yapılmıştır⁶⁶, 6 Kasım 2008 tarihinde kabul edilmiştir.

-Rusya Federasyonu ve Litvanya arasında yapılan “Sivil ve Ceza davalarında Adli yardım ve hukuki ilişkilere ilişkin” Anlaşma⁶⁷ (3 Şubat 1993);

-Rusya Federasyonu ve Kırgızistan arasında yapılan “Sivil ve Ceza davalarında Adli yardım ve hukuki ilişkiler ile ilgili” Anlaşma⁶⁸ (14 Eylül 1992) vs..

Rusya Federasyonu bu tür Anlaşmaları birçok ülke ile akdetmiştir.

Netice itibariyle, Rusya’da ülkeler arası evlat edinmede hukuki kaynaklar Rusya’nın taraf olduğu Sözleşmelerde uygulanacaktır. Eğer bu konuda bir

⁶³ Договор между Российской Федерацией и Республикой Мали о Правовой Помощи по Гражданским, Семейным и Уголовным Дела́м от 31.08.2000, http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_51926/8772aa5e98ded670952c701d8a8faed2ab1f784e/, (дата обращения:20.12.2018).

⁶⁴ Договор между Российской Федерацией и Республикой Куба о Правовой Помощи и Правовых Отношениях по Гражданским и Уголовным Дела́м от 14.12.2000, http://www.mid.ru/foreign_policy/international_contracts/2_contract/-/storage_viewer/bilateral/page-213/46780(дата обращения:20.12.2018).

⁶⁵ Консульский договор между Российской Федерацией и Китайской Народной Республикой от 25 апреля 2002 г., http://www.chinaruslaw.com/RU/CnRuTreaty/009/2005810132558_74107.htm(дата обращения:20.12.2018).

⁶⁶ Договор между Российской Федерацией и Итальянской Республикой о сотрудничестве в области усыновления (удочерения) детей от 11.03.2003 года, <http://www.usynovite.ru/documents/international/301109/>(дата обращения:20.12.2018).

⁶⁷ Договор между Российской Федерацией и Латвийской Республикой "О правовой помощи и правовых отношениях по гражданским, семейным и уголовным делам" от 3 февраля 1993г., http://www.usynovite.ru/documents/international/dogovor_lat/(дата обращения:20.12.2018).

⁶⁸ Договор между Российской Федерацией и Республикой Кыргызстан о Правовой Помощи и Правовых Отношениях по Гражданским, Семейным и Уголовным Дела́м от 14 сентября 1992 года, <http://to14.minjust.ru/mobile/ru/dogovor-mezhdu-rossiyskoy-federaciyey-i-respublikoy-kyrgyzstan-o-pravovoy-pomoshchi-i-pravovyh-0>(дата обращения:20.12.2018).

Sözleşmesi yok ise Rusya Federasyonu Aile Kanunu kuralları uygulanacaktır. Bu kurallar gereği, yabancı hukukun uygulanması mümkündür. Bu yabancı hukuk kuralları Rusya Federasyonu vatandaşların menfaatine aykırı olduğu zaman uygulanmayacaktır.

2. Ülkelerarası evlat edinmeye ilişkin Rusya Federasyonu mevzuatı

Uluslar arası düzenlemelere dayanak teşkil eden temel metin; 18 Aralık 1992 tarihli “Yabancı vatandaşlar tarafından Rusya Federasyonu vatandaşı olan çocukların evlat edinme düzenlemeleri ile ilgili acil önlemler”- Rusya Federasyonu Yüksek Konsey Kararıdır⁶⁹. 15 Eylül 1995 tarihli “ Evlat edinmeleri için Rusya Federasyonu vatandaşlarına ve yabancı vatandaşlara Rusya Federasyonu vatandaşı olan çocukların verilme usulü ile ilgili Yönetmelik”⁷⁰ adı altında çıkartılan bu yönetmeliğe göre; evlat edinme işlemine ilişkin prensipler sıralanmıştır. Bu prensipler şunlardır:

- çocuğun menfaati;
- çocuğun haklarını ihlal etmeme;
- çocuğun evlat edinmesi için yabancı vatandaşlara verilmesi, ancak Rusya Federasyonu vatandaşlarına verilememe durumunda gerçekleşir. Bu aynı zamanda önkoşuldur.

Buna göre, Rusya Federasyonunda ülkeler arası evlat edinme sorunlarını düzenleyen hukuki kaynaklar şunlardır:

- 24 Temmuz 1998 tarihli “Rusya Federasyonu Çocuğun Temel Hakları Garantisine ilişkin” N 124-FZ Federal Kanun⁷¹;

⁶⁹ Bu Kararda Rusya Federasyonu 7 Mart 1995 tarihli Federal Kanunu ile değişiklik yapılmıştır. Buna göre, her evlat edinme ile ilgili karar verildiğinde tüm yetkili kurumlar evlat edinme kararın temellerini belirtmek zorundadır , URL: <http://base.garant.ru/103596> (дата обращения:20.12.2018).

⁷⁰ПостановлениеПРАВИТЕЛЬСТВА РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ Об утверждении Положения о порядке передачи детей, являющихся гражданами Российской Федерации, на усыновление гражданам Российской Федерации и иностранным гражданам от 15 сентября 1995 г. N 917, URL: http://pravo.gov.ru/proxy/ips/?doc_itself=&infostr=x07q8+zl7flg7vLu4fDg5uDI8vH/IO3IIQlg7+7x6+Xk7eXplPDI5ODq9ujo&nd=102037358&page=1&rdk=0#IO (дата обращения:20.12.2018).

⁷¹Федеральный Закон об основных гарантиях прав ребенка Российской Федерации от 24 июля 1998 года N 124-ФЗ, Принят Государственной Думой 3 июля 1998 года, Одобрен Советом Федерации 9 июля 1998 года, URL: <http://rg.ru/1998/08/05/detskie-prava-dok.html>(дата обращения:20.12.2018).

-24 Haziran 1999 tarihli “Reşit olmayanların çocukların ihmali ve suç işlemlerini önleme sistemin temeli” N120-FZ Federal Kanun⁷²;

-16 Nisan 2001 tarihli “Ebeveyn Bakımından Mahrum Kalan Çocuklarla İlgili Devlet Veri Bankasına ilişkin” N 44-FZ⁷³;

-21 Aralık 1996 tarihli “Ebeveyn Bakımından Mahrum Kalan Çocukların ve öksüz çocukların sosyal güvencenin ek garantisine ilişkin” N159-FZ⁷⁴.

-Evlat edinme sorunlarını düzenleyen önemli düzenlemelerden birisi de 29 Mart 2000 tarihli N 275 Rusya Federasyonu Hükümet Kararıdır. Buna göre “Çocukların evlat edinmeleri için verilme kuralların onayı ve Rusya Federasyonu topraklarında evlat edinenlerin ailelerinde yaşam koşulları ve yetiştirilmeleri denetimi, ayrıca yabancılar ve vatansız kişiler tarafından evlat edinilen Rusya Federasyonu vatandaşı olan çocukların konsolosluklar tarafından kayıt altına alınma usul ve kuralları⁷⁵” belirlenmiştir. Bunun dışında 4 Kasım 2006 tarihinde ise; “Rusya Federasyonu topraklarında yabancı devletlerin kurum ve kuruluşların evlat edinme ile ilgili faaliyetleri ve evlat edinmenin gerçekleşmesini denetlemelerine ilişkin” N 654 Rusya Federasyonu Hükümet Kararı⁷⁶ alınmıştır.

⁷²Федеральный Закон от 24.06.1999 N 120-ФЗ (ред. от 27.06.2018) "Об основах системы профилактики безнадзорности и правонарушений несовершеннолетних", Принят Государственной Думой 21 мая 1999 года, Одобрен Советом Федерации 9 июня 1999 года, <http://legalacts.ru/doc/federalnyi-zakon-ot-24061999-n-120-fz-ob/>(дата обращения:20.12.2018).

⁷³Федеральный Закон о государственном банке данных о детях, оставшихся без попечения родителей от 16 апреля 2001 года N 44-ФЗ, Принят Государственной Думой 15 марта 2001 года, Одобрен Советом Федерации 4 апреля 2001 года, URL:http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_31188(дата обращения:20.12.2018)

⁷⁴Федеральный закон от 21 декабря 1996 г. N 159-ФЗ "О дополнительных гарантиях по социальной поддержке детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей" (с изменениями и дополнениями), <http://base.garant.ru/10135206/#ixzz5mCly21za>(дата обращения:20.12.2018).

⁷⁵Постановление Правительства РФ от 29.03.2000 N 275 (ред. от 19.12.2018) "Об утверждении правил передачи детей на усыновление (удочерение) и осуществления контроля за условиями их жизни и воспитания в семьях усыновителей на территории Российской Федерации и Правил постановки на учет консульскими учреждениями Российской Федерации детей, являющихся гражданами Российской Федерации и усыновленных иностранными гражданами или лицами без гражданства", URL: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_26751/(дата обращения:20.12.2018).

⁷⁶Положение о деятельности органов и организаций иностранных государств по усыновлению (удочерению) детей на территории российской федерации и контроле за ее осуществлением, Утверждено Постановлением Правительства Российской Федерации от 4 ноября 2006 г. N 654, URL: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_63737/(дата обращения:20.12.2018)

Rusya Federasyonu Anayasasının m.15/4'e göre, Milletlerarası Anlaşmalar Rus hukuki sistemin bir parçasıdır⁷⁷. Milletlerarası Anlaşma düzenlemeleri ulusal yasalarla çeliştiğinde, Aile Kanunu dâhil, milletlerarası anlaşmalar üstündür. Bu üstünlük aile ilişkilerini düzenleyen federal kanunlar için de geçerlidir. Bununla ilgili özel hüküm Rusya Federasyonu AK 6. maddesinde⁷⁸ vardır.

Bu Sözleşmelere Rusya'nın diğer devletlerle Medeni, Aile ve Ceza davalarında adli yardım ile ilgili iki taraflı ve çok taraflı Sözleşmeler dâhildir. Bunların arasında öncelikle 22 Ocak 1993 tarihli Minsk'te Bağımsız Devletler Topluluğu devletleri tarafından onaylanan "Medeni, Aile ve Ceza Davalarında Adli Yardım ve Yasal İlişkilere ilişkin"⁷⁹ Sözleşme vardır. Bu Sözleşme 4 Ağustos 1994 tarihinde Rusya Federasyonu tarafından onaylanmıştır ve 10 Aralık 1994 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu Sözleşmenin III Bölümü ise evlat edinme ilişkisine dairdir.

Ülkelerarası evlat edinmeye ilişkin hükümler Rusya Federasyonunda çeşitli mevzuat içinde düzenlenmiştir. Bunları tek tek anlatmakta yarar vardır.

a. Rusya Federasyonu Aile Kanunu ⁸⁰. Bu Kanunda yabancılar tarafından evlat edinmeyle ilgili temel hükümler yer almaktadır. Ulusal evlat edinme yabancıların tarafından evlat edinmeye tercih edilmektedir. Ayrıca, evlat edinmenin adli usulü, evlat edinmenin evlat edinen ebeveynlerin bizzat katılımıyla ve vesayet ve velayet organların ve savcının zorunlu katılımıyla gerçekleşebileceği belirlenmiştir.

138-FZ sayılı 14 Kasım 2002 tarihli yeni MUK'da⁸¹, hukuki öRusya Federasyonu ve adetten gelen çeşitli hükümler yer almaktadır ve aynı zamanda vatandaşların haklarının korunmasına yönelik bazı yenilikler getirmiştir. Bu

⁷⁷ Конституция Российской Федерации от 12.12.1993 года (12 Aralık 1993 tarihli Rusya Federasyonu Anayasası), URL: <http://www.constitution.ru/> (дата обращения: 20.01.2019).

⁷⁸ Семейный Кодекс Российской Федерации от 29 декабря 1995 года N 223-ФЗ, Принят Государственной Думой 8 декабря 1995 года, (ред. 03.08.2018), http://consultant.ru/document/cons_doc_LAW_8982/ (дата обращения: 20.12.2018).

⁷⁹ "Конвенция о правовой помощи и правовых отношениях по гражданским, семейным и уголовным делам" (Заключена в г. Минске 22.01.1993) (вступила в силу 19.05.1994, для Российской Федерации 10.12.1994) (с изм. от 28.03.1997), http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_5942/ (дата обращения: 20.01.2019).

⁸⁰ Семейный Кодекс Российской Федерации от 29 декабря 1995 года N 223-ФЗ, Принят Государственной Думой 8 декабря 1995 года, (ред. 03.08.2018) URL: http://consultant.ru/document/cons_doc_LAW_8982/ (дата обращения: 20.12.2018).

⁸¹ "Гражданский процессуальный кодекс Российской Федерации" от 14.11.2002 N 138-ФЗ (ред. от 27.12.2018) (с изм. и доп., вступ. в силу с 28.12.2018), http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_39570/ (дата обращения: 03.01.2019).

yenilikler ışığında, ebeveynlerin bakımından mahrum kalan çocukları evlat edinme usulü ve hükümleri netleştirilmiş ve desteklenmiştir. Örneğin, evlat edinmede mahkeme 10 yaşını doldurmuş çocuğun ve vasilerin rızalarını almalıdır.

b. Federal Kanunlar:

24 Haziran 1999 tarihli Kanun “Küçüklerin ihlal edilmesine ve suç işleme sistemin önlenme temellerine ilişkin”⁸² № 120 – FZ (01.12.2007 tarihinde değişikliğe uğramıştır);

16 Nisan 2001 tarihli Kanun “Ebeveyn bakımından mahrum kalan çocukların Devlet veri bankalarına işlenmesine ilişkin”⁸³ № 44 – FZ;

21 Aralık 1996 tarihli № 159 – FZ Kanun “Ebeveyn bakımından mahrum kalan çocukların ve öksüz çocukların sosyal koruması ile ilgili ek teminatlar”⁸⁴;

31 Mayıs 2002 tarihli №62-FZ Kanun “Rusya Federasyonu vatandaşlığına ilişkin”⁸⁵;

Ayrıca, 1 Eylül 2008 tarihinde 24 Nisan 2008 tarihli “Velayet ve Vesayete ilişkin” № 48 - FZ Federal Kanun⁸⁶ yürürlüğe girmiştir. Bu yasa Rusya’daki öksüz çocukların yerleştirilmesi sistemin değiştirilmesinde temel olmuştur.

c. Ülkelerarası evlat edinmeyi düzenleyen önemli Hükümet Kararları şunlardır:

29 Mart 2000 tarihli № 275 sayılı “Evlat Edinmek için Çocukların Verilme Kuralların ve Rusya Federasyonu bölgesinde Evlat Edinen Ailelerde Yaşam ve Eğitim Koşulları Denetimi ve Rusya Federasyonu vatandaşı olan Çocukların ve Yabancı Vatandaşlar ve Vatansız Kişiler Tarafından Evlat Edinilmiş Çocukların Konsolos Ofislerin Tarafından Kayıt Altına Alma Kuralların Onayına

⁸²Федеральный закон от 24 июня 1999 г. N 120-ФЗ "Об основах системы профилактики безнадзорности и правонарушений несовершеннолетних" (с изменениями и дополнениями) <http://base.garant.ru/12116087/#ixzz5mCftjCyx> (дата обращения:03.01.2019).

⁸³Федеральный Закон о государственном банке данных о детях, оставшихся без попечения родителей от 16 апреля 2001 года N 44-ФЗ, http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_31188/ (дата обращения:20.12.2018).

⁸⁴Федеральный Закон о дополнительных гарантиях по социальной поддержке детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей от 21 декабря 1996 года N 159-ФЗ, <http://base.garant.ru/10135206/> (дата обращения:20.12.2018).

⁸⁵Федеральный закон "О гражданстве Российской Федерации" от 31.05.2002 N 62-ФЗ, Редакция от 27.12.2018(с изм. и доп., вступ. в силу с 29.03.2019), http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_36927/(дата обращения:25.04.2019).

⁸⁶Федеральный Закон об опеке и попечительстве от 1 апреля 2008 года N 48-ФЗ, <http://logos-pravo.ru/zakon-n-48-fz-ob-opeke-i-popechitelstve> (дата обращения:20.12.2018).

ilişkin”⁸⁷Rusya Federasyonu Hükümet Kararnamesidir. Ayrıca, 4 Kasım 2006 tarihli № 654 “Rusya Federasyonu Bölgesinde Bulunan Evlat Edinmeyle İlgili Yabancı Devletlerin Organların ve Kurumların Faaliyetleri ve Uygulama Denetimine ilişkin”⁸⁸Rusya Federasyonu Hükümet Kararnamesi; 1 Mayıs 1996 tarihli № 542 “Bir Kişinin Bir Çocuğu Evlat Edinmesine, Velayet (Vesayet) Altına ve Koruyucu Aileye Almasını İmkansız Kılan Hastalık Listesinin Onayına ilişkin” Rusya Federasyonu Hükümet Kararnamesi⁸⁹; 4 Nisan 2002 tarihli № 217 sayılı "Ebeveyn bakımından mahrum kalan çocuklar ile ilgili devlet veri bankası, onun oluşumu ve kullanımı ile ilgili kontrol edilmesine ilişkin” Rusya Federasyonu Hükümet Kararnamesi⁹⁰.

Bu Hükümet Kararları ülkelerarası evlat edinme alanında büyük ölçüde federal mevzuatı somutlaştırmaktadır. Bu yasal ilişkilerin tüm konularında temel gereksinimlerin ve yasakların çoğunun listesini içerirler. Özellikle, çeşitli koşullar nedeniyle evlat edinen ebeveyn olamayacak kişilerin bir listesini içerirler. Potansiyel bir yabancı evlat edinicinin evlat edinme için ön onay alırken sunması zorunlu olan belgelerin listesi de yer almaktadır.

⁸⁷Постановление Правительства РФ от 29.03.2000 N 275 (ред. от 19.12.2018) "Об утверждении правил передачи детей на усыновление (удочерение) и осуществления контроля за условиями их жизни и воспитания в семьях усыновителей на территории Российской Федерации и Правил постановки на учет консульскими учреждениями Российской Федерации детей, являющихся гражданами Российской Федерации и усыновленных иностранными гражданами или лицами без гражданства", http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_26751/ (дата обращения:20.12.2018).

⁸⁸Постановление Правительства РФ от 04.11.2006 N 654 (ред. от 19.12.2018) "О деятельности органов и организаций иностранных государств по усыновлению (удочерению) детей на территории Российской Федерации и контроле за ее осуществлением", http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_63737/ (дата обращения:20.12.2018).

⁸⁹Постановление Правительства РФ от 1 мая 1996 г. N 542 "Об утверждении Перечня заболеваний, при наличии которых лицо не может усыновить ребенка, принять его под опеку (попечительство), взять в приемную семью", Постановлением Правительства РФ от 14 февраля 2013 г. N 117 настоящее постановление признано утратившим силу, Перечень заболеваний, при наличии которых лицо не может усыновить (удочерить) ребенка, принять его под опеку (попечительство), взять в приемную или патронатную семью (утв. постановлением Правительства РФ от 14 февраля 2013 г. N 117), <http://base.garant.ru/70446354/#ixzz5mBkvlauih> (дата обращения:20.12.2018).

⁹⁰Постановление Правительства РФ от 04.04.2002 N 217 (ред. от 21.07.2014) "О государственном банке данных о детях, оставшихся без попечения родителей, и осуществлении контроля за его формированием и использованием", http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_36181/ (дата обращения:20.12.2018)

d.Emirler:

25 Aralık 1995 tarihli müşterek Emir “Eğitim için bir aileye verilen çocukların tıbbi muayenesi”⁹¹, 27 Aralık 2003 tarihli 19723A sayılı Rusya Federasyonu Dışişleri Bakanlığı Emri, 1048 sayılı Rusya Federasyonu İçişleri Bakanlığı, 922 sayılı Rusya Federasyonu Federal Güvenlik Hizmeti Rusya Federasyonu “Yetkili devlet organları tarafından, yabancı vatandaşlara ve vatansız kişilere, davet ve vize verilmesi sırasında kullanılan “Seyahat Amaçları” listesinin onaylanmasına ilişkin” Emir⁹², 26 Mayıs 2008 tarihli ve 6093 sayılı “Konsolosluk tarafından belgelerin tasdik edilmesinde İdari Yönetmeliğin Onaylanması Hakkında devlet fonksiyonun yerine getirilmesine ilişkin” Rusya Federasyonu Dışişleri Bakanlığının Emri⁹³.

Görüşümüze göre, Rusya'nın evlat edinme konusundaki mevzuatı, uluslararası evlat edinme alanındaki uluslararası hukukun temel ilkelerini benimseyen Rusya Federasyonu Aile Kanununun kabulü ile gelişmeye başlamıştır. Evlat edinme alanındaki Rus aile mevzuatı, Rus evlat edinme önceliğine dayanmaktadır (veya çocukları ailelere yerleştirmenin başka bir şekli) uluslararası evlat edinme önceliğine dayanmamaktadır; ulusal yasa temelleri önceliklidir.

Ulusal Rusya mevzuatı yabancı evlat edinen ebeveynlere koşulan şartları ayrıntılı olarak düzenlemeli ve gerektiğinde evlat edinen vatandaşın ülkesinin evlat edinilmeyle ilgili kurallar hakkında bilgi eksikliğinde, mahkemeler evlat edinme başvurusunu onaylamayı reddetmekten korkmamalı.

⁹¹Приказ Минздравмедпрома РФ N 369, Минобразования РФ N 641 от 25.12.1995"О медицинском освидетельствовании детей, передаваемых на воспитание в семью" (вместе с "Положением об экспертной медицинской комиссии органа управления здравоохранением субъекта Российской Федерации") (Зарегистрировано в Минюсте РФ 05.03.1996 N 1045), <http://ppt.ru/docs/prikaz/minzdravmedprom>(дата обращения:20.12.2018).

⁹²Приказ МИД РФ, МВД РФ и ФСБ РФ от 27 декабря 2003 г. N 19723A/1048/922 "Об утверждении Перечня "Цели поездок", используемого уполномоченными государственными органами Российской Федерации при оформлении приглашений и виз иностранным гражданам и лицам без гражданства", с изменениями и дополнениями от: 16 января 2019г. <http://base.garant.ru/12134972/#ixzz5mCt2Cswc>(дата обращения:20.02.2019).

⁹³ Приказ МИД РФ от 26.05.2008 № 6093 (ред. от 12.04.2010) "Об утверждении Административного регламента исполнения государственной функции по консульской легализации документов" (Зарегистрировано в Минюсте РФ 25.06.2008 № 11883), "Российская газета", № 143, 04.07.2008.

Rus çocuklarını evlat edinen yabancı vatandaşların ülkesi ve Rusya arasında gerekli uluslar arası Anlaşmalar tam düzenlene kadar Rusya’da ülkelerarası evlat edinmenin gelişimi mümkün olmamalı⁹⁴.

Bu Anlaşmalar sayesinde, evlat edinme reddedilirse, çocuğu ülkesine geri iadesi sorunu ortadan kalkacaktır. Şimdi ise, Rus çocuklarını Rusya vatandaşların evlat edinme önceliğine bakmadan, evlat edinenin ülkesinde evlat edinme reddedilince, çocuk bulunduğu ülkede başka bir aileye verilmektedir.

Yasal temellerin düzenlenmemesi, çocuğun hayatına, sağlığına, menfaatine ciddi bir tehlike oluşturmaktadır (burada yabancılar tarafından evlat edinilen çocukların öldürülmesi ve yabancı ülkede kız ve erkek kardeşlerinin bırakılması kastedilmektedir).

E. ÜLKELERARASI EVLAT EDİNME ALANINDA FAALİYET GÖSTEREN KURULUŞLARIN YASAL STATÜSÜ

1. Genel olarak

Rusya’da yabancı devletler tarafından özel olarak yetki verilen kurum ve kuruluşların faaliyetleri aracılığı ile Uluslar arası bir Anlaşmaya dayanarak ülkelerarası evlat edinme gerçekleşebilir⁹⁵. Rusya'daki yabancı evlat edinme kuruluşları iki bölüme ayrılmıştır:

1. devlet kuruluşları
2. kar amacı gütmeyen, sivil toplum kuruluşları.

İkinci gruptaki kuruluşlar; kendi ülkesinde en az 5 yıl boyunca uzmanlık alanlarında çalışmalı ve iş deneyimine sahip olduğuna dair referansları olmalıdır.

⁹⁴См.:ЧашковаС. Ю.,**Теория и практика международного усыновления**//«Семейное и жилищное право», 2008, №5.

⁹⁵Федеральный закон "О ратификации Договора между Российской Федерацией и Итальянской Республикой о сотрудничестве в области усыновления (удочерения) детей" от 09.11.2009 N 258-ФЗ,<http://base.garant.ru/12170681/> (дата обращения:20.09.2018). 2009 yılı sonbaharında Rusya Federasyonu Konseyi, çocuk evlat edinme alanındaki işbirliği konusundaki Rus-İtalyan anlaşmasını onayladı. Bu, Rus pratiğinde ilk böyle bir belgedir.

“Kâr Amacı Gütmeyen Kuruluşlara ilişkin” Federal Yasa uyarınca⁹⁶, Rusya Federasyonu topraklarında yapısal birimler - şubeler ve kar amacı gütmeyen sivil toplum kuruluşlarının temsilcilikleri; şube ve sicil memurluğuna öngörülen şekilde sicil kayıtlarına alınma tarihinden itibaren yasal hale gelmektedir⁹⁷.

1997’de Rusya Federasyonu Devlet Duma’sı “Evlat Edinmeye İlişkin Devlet Kontrolünü Artırmaya Yönelik Acil Önlemler” Kararında⁹⁸, ülkeler arası evlat edinme alanında gelişen durumla ilgili ciddi endişelerini dile getirmiştir. Burada, Rusya Federasyonun diğer ülkeler ile uluslararası evlat edinme alanında işbirliğine ilişkin Rusya Federasyonu vatandaşı olan çocukların haklarını korumaya yönelik, İkili Uluslararası Anlaşmaların olmayışına ve uluslararası hukuki temellerine dayanan devlet kontrolünün eksikliğine dikkat çekilmiştir. V. Zavrazhnov'un belirttiği gibi, durumun karmaşıklığına rağmen, yalnızca Mart 2000’de evlat edinme ile ilgili aracılık faaliyetleri yasaklanmıştır. Rusya sınırları dâhilinde, evlat edinme ile ilgilenmek isteyen ve temsilcilik açmak isteyen yabancı kuruluşların faaliyetlerini denetleme yetkisi federal yürütme organlarına verilmiştir⁹⁹.

29 Mayıs 1993 tarihli “Çocukların Korunması ve Ülkelerarası Evlat Edinme Konusunda İşbirliğine Dair Lahey Sözleşmesi”¹⁰⁰, çocukları evlat edinmek isteyen kişiler için ve bunların menfaatine, aracılık faaliyetlerin yasaklanması hükmü getirilmiştir. Bunun dışında, herhangi bir ücret karşılığında evlat edinmeye izin vermek de yasaklanmıştır.

⁹⁶Федеральный закон "О некоммерческих организациях" от 12.01.1996 N 7-ФЗ, Принят Государственной Думой 8 декабря 1995 года, http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_8824/ (дата обращения: 20.09.2018).

⁹⁷ Письмо Минобрнауки РФ от 31.05.2006 N ДЛ-190/06 "Об осуществлении деятельности представительств иностранных организаций по усыновлению детей в связи с внесением изменений в Федеральный закон "О некоммерческих организациях", http://rulaws.ru/acts/Pismo-Minobrnauki-RF-ot-31.05.2006-N-DL-190_06/ (дата обращения: 25.08.2018).

⁹⁸ Постановление ГД ФС РФ от 19.09.97 N 1728-II ГД "О неотложных мерах по повышению государственного контроля за усыновлением", <http://base.garant.ru/1567140/> (дата обращения: 20.09.2018).

⁹⁹Завражнов В., **Усыновление иностранцами детей - граждан РФ**// Российская юстиция. – 2001. - № 7. – с. 32-34.

¹⁰⁰Конвенция о защите детей и сотрудничестве в области межгосударственного усыновления Гаага, 29 мая 1993 года, Россия подписала Конвенцию 7 сентября 2000 года. (см. распоряжение Президента РФ от 26.06.2000 N 241-рп), Бюллетень международных договоров, Май 2010, №5, с.10-18.

2. 1993 tarihli Lahey Sözleşmesi çerçevesinde Rusya’da faaliyet gösterecek aracı kurum

Rusya Federasyonu Aile Kanunun m.126 f.1’de aracılığın kabul edilemezliği hakkındaki hükümler, 1993 tarihli Lahey Sözleşmesi hükümleri ile eşdeğerdir.

Uluslar arası Anlaşmaya veya mütekabiliyet esasına dayanarak Rusya Federasyonu topraklarında evlat edinme alanında faaliyet gösteren, yabancı devlet tarafından yetkilendirilmiş kurum ve kuruluşların faaliyetleri aracılık faaliyeti sayılmamaktadır. Şu anda, böyle bir temsilcilik açmak için izin (akreditasyon) prosedürü vardır. Akreditasyon Rusya Federasyonu Eğitim Bakanlığı tarafından yapılmaktadır. Bu tür kuruluşların akreditasyonu “Rusya Federasyonu topraklarında çocukların evlat edinilmesi ile ilgili yabancı devletlerin kurumları ve kuruluşların faaliyetlerine ve kontrolüne ilişkin” Rusya Federasyonu Hükümeti Kararnamesi¹⁰¹ ve Rusya Federasyonu Eğitim Bakanlığı’nın “Rusya Federasyonu topraklarında çocukları evlat edinme faaliyetlerini gerçekleştiren yabancı kuruluşların akreditasyonu ” Emri temeline dayanarak gerçekleştirilmektedir¹⁰².

Sözleşmenin 10. Maddesine göre, kurumlara atanacak görevleri uygun şekilde yerine getirebilme yeterliliğine sahip kuruluşlar yetkili kurum sayılmaktadır.

Yetkili kurum, belirli koşullarda ve bilirlri ölçüde kar elde etmeyi amaçlayan faaliyetleri yürütmektedir. Bu kurumun başında gerekli eğitim almış ve iş tecrübesine sahip olan yüksek etik özellikli kişiler çalışmaktadır. Yetkili kurumlar evlat edinmek alanında faaliyetlerini yürütmektedir. Bu kurumların faaliyetlerinin ön şartı, faaliyet gösterdikleri ülkede devlet akreditasyonunu geçmesi ve tescilli olmasıdır.

Rusya Federasyonu İçişleri Bakanlığı’nın verilerine göre, Rusya Federasyonu’nun bazı bölgelerinde, çocukların evlat edinmesinde aracılık faaliyetleri, akreditasyon geçmemiş veya akreditasyonu yenilememiş kuruluşlar tarafından

¹⁰¹Постановление Правительства РФ от 04.11.2006 N654 (ред. от 19.12.2018) "О деятельности органов и организаций иностранных государств по усыновлению (удочерению) детей на территории Российской Федерации и контроле за ее осуществлением", http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_63737/(дата обращения:20.12.2018).

¹⁰²Приказот 20 ноября 2003 г. N 4326 обаккредитациинатерриториироссийскойфедерациипредставительства иностранной организации, осуществляющей деятельность по усыновлению (удочерению) детей, <http://zakon.7law.info/base19/part5/d19ru5438.htm>(дата обращения:20.09.2018).

yürütülmektedir. Çocuklar hakkında çeşitli yasa dışı yollardan bilgi almaktadırlar ve kendilerini tercüman, evlat edinenlerin avukatı olarak tanıtmaktadırlar¹⁰³. Bu nedenle, evlat edinme adayları tarafından bir çocuk hakkında yasa dışı bilgi edinme kaynağının belirlenmesi neredeyse imkânsızdır.

Aracılık faaliyetlerin gerekliliğine ilişkin konulara değinecek olursak, Rusya'daki yabancı kurumların faaliyetleriyle ilgili ciddi şikâyetlere rağmen, tamamen kalkmamaları gerekmektedir. Ülkelerarası evlat edinmelerin hazırlanmasına yönelik açık bir mekanizma bulunmadığında, akredite olmuş kurumların yardımıyla, seçilen bir çocuğun evlat edinmesine ilişkin karar vermek için, yabancı vatandaşlar arasından birini seçmek mümkün olacaktır.

Evlat edinme ajansları, evlat edinenlerin bir çocuğu evlat edinmenin zor, uzun ve çok aşamalı sürecinde, sürekli olarak uğraştığı ilk ve son örgütsel yapıdır. Ajansla temaslar, bir çocuğu evlat edinme arzusunun doğduğu andan itibaren başlar ve bazen yıllarca devam eder. Evlat edinmenin başarıyla gerçekleşmesi; acente çalışanlarının kendilerine verilen görevleri profesyonelce, yetkin, vicdanlı bir şekilde yerine getirmelerine bağlıdır¹⁰⁴.

Ülkelerarası evlat edinme uygulamasında, Rus tarafından bu tür kurumların ülkelerarası evlat edinme faaliyetlerine getirdiği şartları yerine getirmelerine rağmen, yabancı kurumlar evlat edinme adaylarını yanlış bilgilendirmiştir ve bu nedenle, evlat edinme gerçekleştikten sonra reddedilmiştir. Örneğin, Madrid Belediyesi, Uluslararası Rus Çocuklarının Korunması ve Yardım Edilmesi Derneği'ne Rus çocuklarının evlat edinilmesine ilişkin çalışma yapma hakkını veren lisanslı bir kurumun lisansını askıya almıştır. Buna neden olan, İspanyol bir aile 2 Rus çocuğunu evlat edindikten sonra çocukların hasta olduklarını öğrenmişler, çünkü ajans eksik bilgi vermiş ve bu aile ülkelerarası evlat edinmenin çocukların menşe ülkesinde

¹⁰³ «Независимые» усыновители – лица, усыновляющие детей не через аккредитованные Материалы МВД, подготовленные к «Круглому Столу» на тему «Законодательство об усыновлении: практика и пути его совершенствования» проводимого 15.11.2004 в г. Москва.

¹⁰⁴ Фимина Л.В. **Профилактика постадапционных проблем на примере работы агентств по усыновлению «Большая Семья»** // Международное усыновление: проблемы правового, психолого-педагогического сопровождения детей – граждан РФ в семьях иностранных граждан. Материалы 2-ой Конференции по международному усыновлению (май 2001, Сочи) – М. ИИЦ Роспатента, 2001, с. 142.

gerekli bakım sağlanamazsa gerçekleştirilebilirliği hakkında bilgi edinmemişlerdir¹⁰⁵. Lisansın açığa alınmasına temel olan sebep, evlat edinme usulün ihlal edilmesi ve kar etmedir. Bu durumlar uluslar arası mevzuatına göre kesinlikle yasaktır¹⁰⁶.

Yabancı kar amacı gütmeyen sivil toplum kurumları, Rusya Federasyonu topraklarında çocukların evlat edinilmesi için öngörülen şekilde akredite edilmiş faaliyetler yürütmektedir. Temsilci ofislerinin Rusya Federasyonu topraklarında açılmasına ilişkin başvurularını 10 Ocak 2006 tarih ve 18-sayılı Federal Yasa¹⁰⁷ ile belirlenen şekilde ve sürede yaptıklarında, izin almadan da faaliyetlerini yürütme hakkına sahip olurlar. Böyle bir izin, dilekçe verilme anından itibaren, 5 yıl süreliğine verilmektedir.

Ülkelerarası evlat edinme faaliyetlerini yürüten aracı kurumları hakkında özetleyecek olursak, diyebiliriz ki yasa koyucu tarafından hem uluslar arası hem de ulusal düzeyde aracı kurumların kuruluşu makuldür. Bu kurumların sayesinde çocukların yerleştirilmesine ilişkin çalışmaların koordine edilmesine hem de daha fazla izlemenin sağlanmasına olanak tanınmaktadır. Akredite olmuş kurumların yasal temele dayanan hükümleri benimsemesi sayesinde tüzel ve gerçek kişilerin evlat edinme ile ilgili yasadışı aracılık faaliyetleri önlenmektedir. Bunun dışında, ebeveyn bakımından mahrum kalan çocukların hakları ve yasal çıkarları korunması sağlanmaktadır.

3. Aracı kurumun faaliyet izni alması

Faaliyet yürütme izni, başvurusu sırasında en az 5 yıl kendi ülkesinde çocukları evlat edinmeye yönelik faaliyetler yürüten, kar amacı gütmeyen bir kurumun temsilci ofisine verilir.

¹⁰⁵ Rusya Federasyonu Yüksek Mahkemesinin 19 Nisan 2002, Dava no.66 G02-10, ABD vatandaşı F.'in ,26 Ocak 1999 doğumlu, K.'yı evlat edilmesine ilişkin , Avukat Tita Y'nin temyiz başvurusu ile ilgili talebi ile ilgili.

¹⁰⁶ Ст.3 Распоряжения Правительства РФ от 06.11.2008 № 1628-р «О подписании Договора между Российской Федерацией и Итальянской Республикой о сотрудничестве в области усыновления (удочерения) детей» // Собрание законодательства РФ, 17.11.2008, № 46, ст. 5368.

¹⁰⁷ Федеральный закон от 10.01.2006 № 18-ФЗ «О внесении изменений в некоторые законодательные акты Российской Федерации» (принят ГД ФС РФ 23.12.2005) / Собрание законодательства РФ, 16.01.2006, № 3, ст. 282.

Aynı zamanda, Rusya Federasyonu bölgesinde bir temsilci ofisi açmak isteyen yabancı bir kurum, aşağıdaki belgeleri ekleyerek Rusya Federasyonu Eğitim ve Bilim Bakanlığı'na başvuruda bulunabilir:

- 1) kurucu belgelerin kopyaları ve bir yabancı devlet kurumun organizasyon yapısı ve çalışanları hakkında bilgi içeren belgelerin kopyaları;
- 2) Yabancı devlet kurumun bulunduğu ülkenin yetkili makamı tarafından en az 1 yıllık bir süre için verilen lisansın (veya diğer belgenin) bir kopyası ve çocukları evlat edinmeye yönelik faaliyetlerde bulunma yetkisinin teyidi;
- 3) Yabancı devlet kurumun idari organının temsilci ofisini kurma kararı;
- 4) Yabancı devlet kurumun temsilindeki konumu (statü, görev ve işlevleri tanımlayan belge);
- 5) Yabancı devlet kurumu tarafından evlat edinme adaylarına verilen hizmet ve verilen hizmetin ücretini gösteren belge;
- 6) Yabancı devlet kurumun, çocuk evlat edinme faaliyetlerinde bulunurken, Rusya Federasyonu mevzuatının öngördüğü koşulları yerine getirme, evlat edinilen çocukların yaşam ve yetiştirme koşullarını denetleme ve ilgili raporları ve bilgileri sunma ve ayrıca belirtilen şekilde evlat edinilen çocukları evlat edinme konusundaki yükümlülüklerini yerine getirme zorunluluğunu, ayrıca Rusya Federasyonu konsolosluklarında evlat edinilen çocukların kayıt altına alınmasını kontrol etme yükümlülüklerini yerine getirmeye ilişkin bir belge;
- 7) Temsilci ofisi açmak ve belirli bir izni almak için belgeleri sunmak üzere yabancı devlet kurumu tarafından yetkili bir kişiye verilen vekâletname;
- 8) Evlat edinme faaliyetlerini yürütme olasılığına ilişkin lisans (veya diğer belge) veren veya kar amacı gütmeyen bir kurumun faaliyetlerini denetleyenevletin yetkili otoritesi tarafından verilen bir referans mektubu;
- 9) Kar amacı gütmeyen bir kurumun temsilcilik ofisi başkanı hakkında bilgi;
- 10) Kar amacı gütmeyen bir kurumun temsilcilik makamının başkanına, faaliyet yürütme ve gerekli izin belgesinin alınması için belge sunmak üzere verilen, ayrıca Rusya Federasyonu mevzuatında belirli şekilde evlat edinme adaylarını desteklemeye ilişkin vekâletname;

11) Rusya Federasyonu Adalet Bakanlığı tarafından verilen Uluslararası kurumların ve yabancı kar amacı gütmeyen sivil toplum kurumlarının şubeleri ve temsilcilik ofislerin tescil edildiğine dair belge¹⁰⁸.

Rusya Federasyonu dışında verilen tüm sunulan belgeler, ilgili yabancı devletin resmi dilinde sunulur ve belirtilen şekilde yasallaştırılmaları, ayrıca Rusçaya çevrilmeleri gerekmektedir. Aynı zamanda, tercümanın çevirisi veya imzası, yabancı kurumun veya noterlerin bulunduğu ülkenin konsolosluk ofisi veya Rusya Federasyonu'nun diplomatik misyonu tarafından onaylanmalıdır.

Dışişleri Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ve Adalet Bakanlığı'nın verdikleri sonuçlarına bağlı olarak, Rusya Federasyonu Eğitim ve Bilim Bakanlığı tarafından temsilcilik açma veya faaliyet yürütmeye ilişkin izin verme veya vermeme kararını 3 ay içinde verilmektedir.

Yabancı kurumun evlat edinme alanında faaliyet yürütme izni varsa, aşağıda sıralanan işlemleri yapabilmektedir. Buna göre:

a) Rusya Federasyonu yürütme otoritesi organına veya Rusya Federasyonu Eğitim ve Bilim Bakanlığı'na evlat edinme adaylarına bir çocuğun seçilmesi için ve evlat edinmek için mahkemeye belgelerin verilmesi;

b) evlat edinen adayların başvurularına dayanarak bir çocuk hakkında bilgi edinme;

c) davetiyeler düzenlemek ve evlat edinen adaylara vize desteği sağlamak;

d) evlat edinme adaylarına evlat edinmede gerekli desteği sağlamak ve adayların karşılama yerleştirilmelerini organize etmek;

e) evlat edinme davalarında duruşmalara katılmak, evlat edinme konusunda mahkeme kararlarını almak ve evlat edinen ebeveynlere bir çocuğun doğum belgesini ve pasaportunu Rusya Federasyonu dışına seyahat etmeleri konusunda yardımcı olmak.

¹⁰⁸Постановление Правительства РФ от 04.11.2006 N 654 (ред. от 19.12.2018) "О деятельности органов и организаций иностранных государств по усыновлению (удочерению) детей на территории Российской Федерации и контроле за ее осуществлением", http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_63737/ (дата обращения: 20.12.2018).

İKİNCİ BÖLÜM

II. ÜLKELERARASI EVLAT EDİNME MEKANİZMASI

A. RUSYA'DA ÜLKELERARASI EVLAT EDİNME MEKANİZMASI

Evlat edinme öyle bir hukuki işlemdir ki; neticesinde evlat edinilen ve evlat edinen arasında soy bağı kurulmaktadır¹⁰⁹. Yabancı unsurunun varlığı halinde, farklı devletlerin hukuk düzenleri ile bu ilişkinin yasal bağı oluşmaktadır. Eğer evlat edinen ve evlat edilen farklı devletlerin vatandaşı ise ya da evlat edinme yurt dışında gerçekleşecekse ve yabancı bir ülkenin yasalarına uygun olarak yürütülmesi gerekiyorsa, o zaman "ülkelerarası" evlat edinmenin varlığından söz edilecektir¹¹⁰.

Ülkeler arası evlat edinme; İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra daha da yaygınlaşmıştır. O dönemde hiçbir devletin uluslararası evlat edinmeyi düzenleyen özel yasaları yoktu. Bu nedenle evlat edinmeler genellikle yasal olmayan yollarla kendiliğinden yürütülüyordu. Bunun neticesi ahlaki olmayan evlatlık ilişkileri doğmasına sebep olmuştur. Ancak günümüzde evlat edinme işlemi hukuki düzenlemelerle güvence altına alınmıştır¹¹¹.

Aralarında Rusya'nın da bulunduğu bir çok ülke resmi makamların onayı veya izni ile evlat edinme işleminin tamamlanacağını kabul etmiştir.

Rusya dışında yaşayan aileler tarafından evlat edinilen çocukların hak ve çıkarlarını koruma amacıyla evlat edinme prosedürü özel olarak düzenlenmiştir. Uluslararası evlat edinme yasal düzenlemelerde mevcut olan boşluklar genellikle çocuk hakların ihlaline sebep olmaktadır. Bilhassa çocuklar ticaretinin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Bu nedenle, yabancıların evlat edinmesi Rusya Federasyonu mevzuatında özel olarak düzenlenmiştir.

¹⁰⁹ Нечаева А.М., там же, 2011, с.214.

¹¹⁰ Богуславский М. М. **Международное частное право**: Учебник. – 5-е издание. – М.: Юристь, 2005, 469 с.

¹¹¹ Ануфриева Л.П., **Международное частное право**, Том 2, Особенная часть, М.: изд-во БЕК; 2002, с.592.

Bazı bilim adamları evlat edilenin ve evlat edinenin arasındaki ilişkinin ebeveyn ve çocuk arasındaki ilişki ile eşdeğer olduğunu savunmaktadır. D.I.Meyer'e göre¹¹², bu ilişkiler öncelikle bilinçsiz bir aşka dayanır, çocuklar tarafından hesap edilmeyen ve çıkar açısından açıklanamayan ilişkidir. O.S.Ioffe'e göre¹¹³, evlat edinme içerik olarak ebeveyn ve çocuk arasındaki ilişki ile aynı hukuki bağı kurmaktadır. S.A. Muratov'a göre¹¹⁴, evlat edinme evlat edinen ile evlat edinilen arasında ebeveyn hukuki ilişkisine eşdeğer bir aile hukuki ilişkisidir. L.M.Pchelintseva'ya göre, evlat edinme bir taraftan evlat edinen ve onun akrabaları arasında, diğer taraftan evlat edilen çocuğun akrabaları arasında köklü bir aile ilişkisi kurmaya yönelik hukuki bir işlemdir¹¹⁵. M.V. Antokolska'ya göre¹¹⁶, sosyoloji bakımından evlat edinme sosyal babalık ve annelik türüdür. Ancak, evlat edinenlerin hak ve yükümlülükleri kan bağı olan ebeveynlerdeki ile aynı olsa da, evlat edinme sürecinde ortaya çıkan gerçek ilişkiler her zaman kan bağına bağlı ebeveyn ilişkisine benzememektedir.

Bazı araştırmacılara göre¹¹⁷, evlat edinme durumunda akraba ilişkisine benzer ilişkisi ortaya çıkmaktadır, ancak bu ilişki kan esasına dayalı değildir.

Batı Avrupa ve ABD'de doğurganlığın düşüşü ve öncelikle Güney - Doğu Asya ülkelerinde ekonomik durumun bozulması ile ilgili diğer faktörler, XX yüzyılın sonunda ve XXI yüzyılın başında uluslararası evlat edinmenin yayılmasına neden olmuştur. Son yıllarda uluslararası evlat edinme özellikle Rusya' da yaygınlaşmıştır, birçok Rus çocuğu Amerika Birleşik Devletleri, İtalya, İspanya, Almanya ve diğer ülkelerin vatandaşları tarafından evlat edinilmiştir¹¹⁸. Özellikle hasta ve bakıma muhtaç çocukların tedavilerinin bu gelişmiş ülkelerde geniş olanaklar altında yapılabilmesi, bu ülkelere gelen kişiler tarafından evlat edinmelerinde önemli bir sebep teşkil etmiştir.

¹¹² Майер Д.И., **Русское гражданское право**, 8 издание, 1902, с изменениями и дополнениями в классике российской цивилистики 1997 года, с.375.

¹¹³ Иоффе О.С., **Советское гражданское право**, Курс лекций ч.3, Л.: изд-во Ленинград. Ун-та, 1965, 347 с.

¹¹⁴ Муратова С.А. **Семейное право**: Учеб. пособие. Нормативные акты. – М.: Юриспруденция, 2001. с. 208.

¹¹⁵ Пчелинцева Л.М. **Семейное право России**: Учебник для вузов. – М.: НОРМА-ИНФРА-М, 2004, с. 482.

¹¹⁶ Антокольская М. В., **Семейное право**, учебник, М., Адвокат, 1999, с.290

¹¹⁷ "Семейное и жилищное право" №2/2008, "Адвокат", 2008, с.15.

¹¹⁸ Богуславский М. М., там же, с. 216.

Ancak bazı istenmeyen sonuçlar kontrolsüz gerçekleşen evlat edinme neticesinde doğmuştur. Ne yazık ki, bazı durumlarda yabancı vatandaşlar çocuğu yurtdışına götürdükten sonra ticari amaca yönelik kullanmıştır¹¹⁹.

90'lı yılların başında Rusya Federasyonunda uluslararası evlat edinme örnekleri azdır, sonrasında ise daha sık olmuştur. Yabancı ebeveynler tarafından önceleri Rusya Eğitim ve Sosyal Bakanlığı bakıma muhtaç çocukların yabancılar bakımından evlat edinmelerine izin vermektedir. Özellikle engelli çocukların veya tedavi imkanı yurt dışında daha iyi olan hasta çocukların evlat edinilmelerine izin vermektedir. Rus çocuklarını evlat edinilmesi artınca, bu alanda Rus hukukunda düzenleme yapma ihtiyacını doğurmuştur. Aile Kanununa uluslararası evlat edinmeye ilişkin bölüme özel hüküm eklenmiştir. Aile Kanunun 165 m.1 f. Evlat edinme ile ilgilidir. Bu madde gereği uygulamada kullanılacak evlat edinilecek çocuğun milli hukukudur. Bu tür davalara bakan özel Mahkemeler kurulmuştur¹²⁰.

Rus vatandaşı olan ve yabancıların Rusya dışında evlat edinilmiş çocukların haklarını ve yasal çıkarların korunması uluslararası yasaların izin verdiği sınırlar içinde gerçekleşmelidir.

Bu sebeple, evlat edinmenin gerçekleşmesi için birçok önemli koşula uyulması aranmıştır. Aile Hukuku alanında uzmanlar evlat edinme koşullarını belirli hukuki şart olarak ifade etmektedir. Ancak, bu koşulların ne olduğu yasa da belirlenmemiştir. Bu kavramların kesin bir tanımının olmaması uygulamada birçok karmaşık sorunun ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Aile Hukukun kesin kavram tanımlarına ihtiyacı vardır¹²¹.

Genel kurala göre, Rusya Federasyonunda mahkeme kararıyla evlat edinme kabul edilmektedir (Rusya Federasyonu AK m.125 f.1). Rusya Federasyonu vatandaşı olan çocukların yabancılar tarafından evlat edinmeleri mahkeme kararı ile olmaktadır. Bu çerçevede, mahkemeler çocukları olmayan anne ve babaların evlat edinmelerine öncelik vermiştir. Evlat edinme birçok kişinin kişisel ve mülkiyet ilişkisini etkilemektedir. Genel kurala göre, evlat edinme gerçekleşince çocuğun

¹¹⁹ Nadejda Fratti Rus çocuklarını İtalya'da ticari amaçla kullandığından dolayı 2002 yılda yargılanmıştır, bkz <http://genproc.gov.ru/smi/news/genproc/news-70294> Erişim: 12.12.2016.

¹²⁰ Ануфриева Л.П., там же, с.592.

¹²¹ Косова О., **Особенности международного усыновления**// Законность, 2001, № 1, с. 26-32.

biyolojik ebeveynleri ile hukuki bağları sona ermektedir. Bundan sonra evlat edinen ve evlatlık arasındaki soy bağı ilişkisi başlamaktadır.

Küçüklerin evlat edinilmesi çocuğun menfaatinin korunması amacıyla Kanun belirli prosedür kuralların yerine getirilmesini bağlamıştır.

B.ÜLKELERARASI EVLAT EDİNMENİN ŞARTLARI, USULÜ VE YASAL SONUÇLARI

Rusya Federasyonunda evlat edinmeye ilişkin şartlar yukarıda söz ettiğimiz mevzuatta öngörülmüştür. Evlat edinme şartların ilki çocuğun yabancılar tarafından evlat edinebilmesi bir ön koşula tabidir. O da çocuğun daha iyi bakılacağı koşuludur.

3 Aralık 1986 tarihli Ulusal ve Uluslararası Düzeyde Evlat Edinme ve Yerleştirme ile İlgili Olarak Çocukların Korunması ve Refahı ile Alakalı Sosyal ve Hukuki Prensiplere İlişkin Deklarasyon¹²², BM Çocuk Hakları Sözleşmesindeki¹²³ çocuğun yüksel yararı ilkesine cevap verecek evlat edinmelerin bu ön şartı yerine getireceğini kabul etmektedir. Çocukların Korunması ve Ülkelerarası Evlat Edinmeye İlişkin İşbirliği Hakkındaki Lahey Sözleşmesi (29 Mayıs 1993) Rusya 2000. yılda imzaladı, ancak 2013. yılda hala onaylamadı. Bu Sözleşme uluslararası evlat edinme ile ilgili genel şartları ayrıntılı olarak düzenlemektedir. Öncelikle, evlatlığın ülkesi ve evlat edinenlerin ülkesinin karşılıklı yardımlaşmasını ayrıntılı olarak düzenlemektedir¹²⁴.

¹²²Декларация о социальных и правовых принципах, касающихся защиты и благополучия детей, особенно при передаче детей на воспитание и их усыновлении на национальном и международном уровнях, Принята резолюцией 41/85 Генеральной Ассамблеи от 3 декабря 1986 года, https://www.un.org/ru/documents/decl_conv/declarations/childpri.shtml (дата обращения: 17.12.2018).

¹²³ Конвенция ООН от 20.11.1988 года «О правах ребенка» была ратифицирована Верховным Советом СССР 13 июля 1990 года и вступила в силу для Российской Федерации как правопреемника СССР 15 сентября 1990 года https://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/childcon.shtml (дата обращения: 17.12.2018).

¹²⁴Юнисеф. Выполнение и действие Гаагской конвенции о международном усыновлении 1993 года. Руководство по использованию передовой практики. Стенограмма заседания Госдумы по ратификации Соглашения о сотрудничестве в области усыновления между РФ и США в июле 2012 года. Источник: Официальные отчеты Генеральной Ассамблеи, сорок четвертая сессия, Дополнение №49 (A/44/49), стр. 230–239. Ольга Митирева: **Что такое Гаагская конвенция «О защите детей и сотрудничестве в области международного**

Yürürlükte olan mevzuata göre yabancı vatandaşlar tarafından Rus çocukların evlat edinilmesi ancak belirli koşullarda mümkündür. Bu koşullar hem uluslararası anlaşmalarda hem de Rus Hukukunda belirtilmiştir:

1. Eğer çocuk kendi ülkesinde yetiştirilmek için bir aileye verilemiyorsa;
2. Mutad meskeni olan devlette çocuğun gerekli bakımı imkânsızsa¹²⁵.

Rusya Federasyonu Aile Kanunu m.124/4 göre, yabancı vatandaşlar ya da vatansız kişiler tarafından bir çocuğun evlat edinmesi, Rusya Federasyonunda ikamet eden Federasyon vatandaşı aileler tarafından evlat edinilmemesi veya çocuğun herhangi bir yakınlarını, akrabası tarafından bakılamaması ön koşuluna tabidir.

Görüldüğü gibi, bu maddede çocuğun “gerekli bakımı” ile kast edilenin ne olduğu açıklanmamıştır. Mahkemeler evlat edinmeye karar verirken, “gerekli bakımın” ne olduğunu, çocuğun bakımının sosyal kurumlarda yapılıp yapılmadığını kıstas almaktadır. Sosyal kurumda bakımın sağlandığı durumunda, ülkeler arası evlat edinme reddedilmelidir.

Bununla birlikte, federal veri bankasında, aileye yerleştirmesi uygun olan 280 bin çocuk kayıta vardır ve çocuk evlat edinmek isteyen yaklaşık 5 bin Rus ailesi vardır. Burada şu soru aklımıza geliyor: ülkemizde bu çocukları evlat edinmek isteyen aileler varsa, neden bu gerçekleşmiyor, bu çocukların evlat edinmesini engelleyen nedir? Son yıllarda evlat edinme verilerine göz önünde bulundurarak bu soruya cevap vermek zordur.

Uygulamada bakımı sağlanacak çocukların velayet ve vesayet organları tarafından kayıtlarının gerekli şekilde denetlenmemesi, evlat edinmek isteyen ailelere evlat edinilebilecek çocuklar hakkında zamanında bilgi verilmemesine yol açmaktadır. Buna karşılık, evlat edinme mekanizması yabancı aileler için daha pratik olarak işlemektedir. Kanunun Rus evlat edinme adaylarına öncelik tanınmasına bakmaksızın, yabancılar tercih edilmektedir.

Diğer önemli sebeplerden biri, bazı yetkililerin ilgili kişilere evlat edinilecek çocuklarla ilgili bilgi vermesinde bir çıkar elde etme amacıyla hareket etmeleridir.

усыновления» http://adoptlaw.ru/international-adoption/?pri=&r267_id=338.(дата обращения: 15.11.2018).

¹²⁵ 20 Kasım 1989 tarihli Çocuk Haklarına Dair Sözleşme, BM Genel Kurulu tarafından kabul edilmiş, madde 21.

Bir başka ifade ile, yolsuzluk ya da rüşvet vakalarının bu alanda sıkça ortaya çıkmasıdır.

Buna mukabil, Rus çocukların yurt dışında öldürülmesi, çocuklara kötü davranılması yabancı ailelerde evlatlık verilen çocukların yaşam koşullarını denetlemek için işleyen mekanizmasının olmamasından kaynaklanmaktadır.

Bilindiği gibi, yabancı vatandaşlar tarafından evlat edinilen çocukların denetimine ilişkin etkili yöntem her zaman gerçekleşmemektedir. Evlat edinilen çocuğun evlat edinenlerin vatandaşı olduğu devletin vatandaşı olması halinde bu denetimin yapılması imkansızdır. Bu nedenle, çocuğun ikamet ettiği ülkenin Resmi yetkilileri rapor vermek zorunda değil. Rapor vermeleri kendi isteklerine bağlıdır. Ancak, evlat edinilen çocuk Rus vatandaşlığını kaybetmemektedir, bu nedenle devletimiz kendi vatandaşının yaşam koşullarıyla ilgili bilgi alma hakkına sahiptir. Ayrıca, bu evlat edinmelerin denetimi araştırması evlat edinmeden önce yapılırsa, bazı istenmeyen sonuçlar da bir ölçüde ortadan kalkacaktır.

Ülkelerarası evlat edinmeyle ilgili uygulamanın değişimi için gerekli önlemler alınmalıdır. Bu sorunu çözmek için, ulusal evlat edinme prosedürünü düzenlemek gerekir, özellikle Rus evlat edinme adaylarının evlat edinme şartlarını değerlendirerek.

C.EVLAT EDİNECEK KİŞİLER VE EVLATLIK ÇOCUK İÇİN ARANAN ŞARTLAR

1.Çocuğa ilişkin şartlar

a. Genel olarak

Evlat edinilen çocuğa ilişkin şartlar, Rusya Federasyonu vatandaşları, vatansız kişiler ve yabancı vatandaşlar için ortaktır. Küçük bir çocuk, ancak aşağıda belirtilen şartlar gerçekleşmişse evlat edinilebilir. Buna göre, eğer çocuğun biyolojik ebeveynleri:

- ölmüşse;
- eğer yaşıyorlar ise, çocuğun evlat edinilmesi için izin vermişlerse;
- ebeveyn haklarından mahrum edilmişlerse;

-bilinmiyorlarsa, çocuk doğal afiyet sırasında veya diğer olağan üstü şartlarda biyolojik ailesini kaybettiye ve buna dair Devlet İçişleri organlarının veya velayet ve vesayet makamın öngördüğü şekilde onaylanmış bir belge varsa;

- mahkeme tarafından çocuğun doğal ebeveynleri ile ilgili ehliyetsiz, kayıp veya ölmüş sayılma kararı verilmişse;

- çocuğun doğal ailesi çocukla birlikte altı aydan fazla bir süre yaşamıyorsa;

- çocuğun yetiştirilmesi ve bakımı ile ilgilenmiyorlar ise.

Rusya Federasyonu Yüksek Mahkemesi Genel Kurulu “Çocukların evlat edinilmesi durumlarında mahkemelerin dikkate alması gereken mevzuata ilişkin” Kararının 10. maddesinde belirtildiği gibi, bir çocuğu evlat edinme başvurusu mahkeme tarafından değerlendirilirken, ebeveynlerin neden altı aydan fazla bir süre çocukla yaşamadığını, çocuğun yetiştirilmesini ve bakımını üstlenmediğini araştırılır. Bu bilgilere İçişleri organların verdiği raporlardan, tanık ifadelerinden ve diğer kanıtlardan sahip olunur¹²⁶. Örneğin, ebeveyn nafaka ödemiyorsa, aranıyorsa vb.. Bu durumun belgelenmesi ile çocuğun Rusya’da bakımının mümkün olmadığı sonucu doğacaktır. Bu netice daha önce ifade ettiğimiz üzere çocuğun yabancılar tarafından evlat edinilmesinin ön koşulunu sağlayacaktır.

Erkek ve kız kardeşlerin farklı kişiler tarafından evlat edinilmesine izin verilmez. Ancak, çocuğun yararına olacaksa izin verilebilir. Eğer:

- eğer kardeşler birlikte hiç yaşamadılar ve yetiştirmedilerse, birbirlerini tanımıyorlarsa;

- çocuklardan biri özel bir tedavi ve eğitim kurumunda ise;

- mahkemenin takdirine bağlı olan diğer durumlar.

¹²⁶Постановление Пленума Верховного Суда РФ от 20.04.2006 N 8 (ред. от 17.12.2013) "О применении судами законодательства при рассмотрении дел об усыновлении (удочерении) детей" (Постановление Пленума Верховного Суда РФ от 17 декабря 2013 г. N 37 "О внесении изменений в постановление Пленума Верховного Суда Российской Федерации от 20 апреля 2006 года N 8 "О применении судами законодательства при рассмотрении дел об усыновлении (удочерении) детей"), http://base.spinf_orm.ru/show_doc.fwx?rgn=18855(дата обращения: 17.12.2018).

b. Çocuğun rızası ve yaşı

On yaşını doldurmuş bir çocuğun evlat edinilmesi için onun rızası gerekir (Rusya Federasyonu, Kazakistan Cumhuriyeti, Ukrayna). Medeni hukuk alanında, on yaşındaki çocuk sorumluluk alamaz ve ehliyetsizdir. Fakat şüphesiz ki, duygularını (sempati, şefkat ya da tam tersi bir düşmanlık) evlat edinen babası olmayı amaçlayan birine göre çözebiliyor. Evlat edinme için on yaşını doldurmuş bir çocuğun rızasını alma gereği, onun iradesinin sadece dikkate alınması değil, diğer koşullarla birlikte bağımsız olarak verilmesi de önem taşımaktadır¹²⁷.

Çocuğun rızası, velayet ve vesayet organı tarafından açıklığa kavuşturulur, yazılı olarak kaydedilir ve evlat edinmenin çocuğun çıkarlarına uygunluğu ile ilgili sonuçlara yansıtılır. Ek olarak, mahkeme çocuğu davaya katılmasını gerekli olduğu sonucuna varırsa, çocuğun rızasının varlığı veya yokluğu doğrudan mahkemede belirlenebilir. Rusya Federasyonu Medeni Usul Kanunu'nun 273. maddesine göre, evlat edinme başvurusunun görüldüğünde, evlat edinen ebeveynlerin, vesayet ve velayet kurumunun, 14 yaşını doldurmuş bir çocuğun katılması zorunludur. Gerekli durumlarda 10-14 yaş arasındaki çocuğun katılımı zorunludur. Yargıç sadece çocuğun rızasını almamalı, çocuğun evlat edinen ebeveynlere karşı tutumunu, aralarında kurulan ilişkilerin doğasını, çocuğun kendileri için neler hissettiğini öğrenmelidir.

İstisna olarak, evlat edinme evlat edinilen kişinin rızasını almadan da gerçekleşebilir, eğer evlat edinme için başvuruda bulunmadan önce çocuk evlat edinecek ailede yaşıyorsa. Bu durumda, çocuğun rızası olması kabul edilir, çünkü çocuğa gerçeği açmak ve evlat edinmeyi kabul edip etmeyeceğini araştırmak yanlış olur.

Bu genel şartların varlığı, sadece evlat edinme olasılığını belirler. Ancak, hak ve yükümlülükleri içeren yasal bir ilişki kurmak için, bu şartların tek başına bulunması yeterli değildir. Her durumda, belirli bir çocuk için evlat edinme uygunluğu ve evlat edinenin ülkesindeki koşulların varlığı belirlenir.

¹²⁷ См. Николаев М., **Вопросы судебного порядка рассмотрения дел об установлении усыновления детей**//Хозяйство и право, 1997, №3, с.34; Челябинцева Н.С., **Право ребенка выражать свое мнение и защищать свои интересы**//Защита прав граждан и юридических лиц в российском и зарубежном праве (проблемы теории и практики), М., 2002, с.102.

Evlat edinmenin diğer bir şartı –belirli bir yaşta olan çocuğun rızasıdır. Çocuğun rızasının alınması için Rusya Federasyonunda kabul edilen yaş sınırı 10’dur. Ancak Rusya’nın da taraf olduğu 1967 tarihli Evlât Edinmeye İlişkin Avrupa Sözleşmesinin 5.maddede f.1.(b)’si çocuğun asgari yaşını 14 yaş olarak belirlemiştir. Sözleşmenin 9. Maddenin 1.f. göre, evlat edinenlerin yaş farkı olmalıdır. Tercih edilen yaş farkı 18-30 yaş arası olmalıdır. Yukarıda yazılanları dikkate alarak Taraf Devletler kendi ulusal mevzuatında evlat edinenlerin yaş sınırını belirlemektedir¹²⁸. Bilindiği gibi, 10 yaşındaki çocuk medeni hukuk alanında ehliyetsizdir, çünkü kendi işlerini akıllıca yönetecek kadar yeterli derecede bir bilince sahip değildir. Ancak, onu evlat edinmek isteyen kişiye karşı duygularını sempatisini, bağlılığını ya da hoşlanıp hoşlanmadığını anlayabilecek kapasiteye sahiptir. 10 yaşında olan çocuğun rızası gerekliliği, iradesinin göz önünde bulundurulmanın dışında, diğer şartlar gibi bağımsız şart olduğu anlamına gelmektedir.

Hâkim, çocuğun rızası dışında, çocuğun kendisini evlat edinmek isteyenlerle ilişkisini, kurulmuş ilişkinin karakterini, evlat edinmek isteyenlere karşı duygularını tespit etmelidir. Bu bağlamda, Fransız Medeni Kanun’un hükümleri ilgi çekicidir: “en az 6 ay evlat edinmek isteyenleri tanıyan çocuklar evlat edilebilir”. Bu şart sayesinde rastgele insanlar tarafından çocukların evlat edinmesi engellenmiş olur, evlat edilen evlat edinenleri daha iyi tanımış olur¹²⁹.

c.Çocuğun biyolojik ailesinin rızası

Evlathlğın Biyolojik ailesinin rızası genel şartlardan biridir. Şüphesiz ki, evlat edinme sonucunda evlat edinen ebeveynlerin çocuklarına karşı velayet hakkı oluşmaktadır. Ailede ebeveynlere ait olan velayet hakkı - ebeveynlerin çocuklarını yetiştirme hakkıdır. Ebeveynler ilk önce çocuklarını yetiştirme hakkını ve

¹²⁸Кирдеева И.С.,**Региональная унификация в области международного усыновления**,(с.126-130), Международные отношения: история, теория, практика : материалы II науч.-практ. конф. молодых ученых фак. междунар. отношений БГУ, Минск, 2 апр. 2012 г. / редкол. : В. Г. Шадурский [и др.]. – Минск: Изд. центр БГУ, 2012. – 252 с.

¹²⁹Шерстнева Н. С., **Соотношение международно-правовых актов и семейного законодательства Российской Федерации в регулировании усыновления при наличии иностранного элемента.** // Международное публичное и частное право. – 2006. - № 4. – с. 6-14.

yükümlülüğünü kazanmaktadır. Bu hak kesinlikle kişiseldir ve kimseye devredilemez ve verilemez, özellikle de bu haktan feragat edilemez. Velayet hakkının Biyolojik anne ve babadan evlat edinen anne ve babaya verilme rızası olmadan gerçekleşemez, çünkü artık bütünüyle evlat edinene geçecek olan bu hak biyolojik ailenin açık rızası ile olacaktır.

Bu iznin aranmasındaki en önemli sebeplerden biri de biyolojik ailenin velayet yükümlülüğü çerçevesinde de değerlendirilmektedir.

Aslında bu yükümlülük biyolojik ailenin velayet hakkını kullanmasına ve bu hakkın niteliğinden kaynaklanmaktadır. Niteliği icabı emredici ve kamu düzeninden olan bu hakkı keyfi ve sadece tarafların iradesi ile devir edilemez. Bu hakkın evlat edinen aileye devredilmesinde mutlaka biyolojik ailenin iznine ihtiyaç duyulur. Aslında birazdan söz edeceğimiz üzere bu iznin dışında evlatlığın da rızası bu ilişkinin kurulması için aranan önemli şartlardan birisidir¹³⁰.

Evlat edinmeye dair temel koşullardan biri, ebeveyn rızasıdır¹³¹ (Rusya Federasyonu AK 129. maddesi). Evlat edinme neticesinde, evlat edinenler evlatlığa karşı yükümlülükleri doğmaktadır. Ebeveynlerin çocuk yetiştirme hakkı, en önemli haklar arasındadır. Ebeveynlere öncelikle çocuklarını büyütmek için hak verilir (görevler). Bu hak başkasına devredilemez.

Bununla birlikte, Rusya Federasyonu AK 130 m., ebeveyn rızası olmadan da evlat edinmenin gerçekleşeceği koşulları öngörmüştür. Buna göre:

- ebeveynleri haklarından mahrum edildiyse;
- çocuğun ebeveynleri mahkeme tarafından ehliyetsiz, kayıp veya ölü olarak tanındıysa;
- çocuğun ebeveynleri altı aydan fazla bir süre çocukla birlikte yaşamıyorsa;
- ebeveynler çocuğun yetiştirilmesi ve bakımı ile ilgilenmiyorlar ise.

Eğer ebeveynleri olan çocuklar vesayet altındaysa, vasiinin yazılı izni gerekir (Rusya Federasyonu AK m.131). Bu durumda ebeveynlerin rızası da aranmaktadır.

¹³⁰Косова О.Ю. **Особенности международного усыновления** // Законность. – 2001. – № 1, с.26-32.

¹³¹См. Краткий курс церковного права православной церкви. / Под ред. И.С. Бердникова. – Казань, 1888. - 322 с. (репринтное издание Bibliard.Ru, 2010, с.19).

Çocuğun menfaati için, mahkeme belirtilenlerin izni olmadan da evlat edinme davasına ilişkin olumlu karar verebilir¹³².

Koruyucu aileye yerleştirilmiş çocukların evlat edinilmesi için, koruyucu ebeveynlerin yazılı izni gerekir. Sosyal koruma kurumunda ya da eğitim, tedavi amaçlı kurumlarında bulunan çocukların evlat edinilmesi için, adı geçen kurum yetkilisinin yazılı izni gerekir.

Rusya Federasyonu AK 127 m. göre, her iki cinsten de reşit ehliyetli Rusya Federasyonu vatandaşları evlat edinen olabilir. Bununla birlikte, evli olmayan bir çift aynı çocuğu evlat edinemez. Evlat edinme ile ilgili karar alınırken, reşit olan ebeveynin dışında, reşit olmayan ebeveyn rızası da dikkate alınmalı. Rusya Federasyonu AK m.62 f.2'ye göre, evli olmayan küçüklerin çocuğu doğarsa, 16 yaşına gelene kadar bizzat kendileri ebeveyn haklarını yerine getirebilirler.

2. Evlat edinecek kişilere ilişkin şartlar

Evlat edinmek isteyen kişinin eşinin rızası temel koşullardan biridir(133 Rusya Federasyonu Aile Kanunu). Bir çocuğun eşlerden biri tarafından evlat edinilmesi halinde, diğer eşin de rızası almalıdır. Eşlerin birlikte evlat edinmesi tercih edilmektedir. Böylece gerçek ailedeki ve biyolojik ebeveynleri ile olduğu gibi bir durum ortaya çıkacaktır. İ.M. Kuznetsova'ya göre, evlat edinenin eşi evlat edinmeye itiraz ediyorsa, çocuğun normal ailedeki gibi yetişmesine uygun koşulları sağlamak mümkün olmayacaktır¹³³.

Genel kurala göre, evlat edinme evli olan çiftler tarafından gerçekleşir. Genellikle, bir çocuğu evlat edinmek, evli olan bir anne ve babanın tam ailesine dahil etmek anlamına gelir¹³⁴. Bu tür bir kısıtlamanın pratik olarak doğrulanmadığını düşünüyorum, çünkü vatandaşların büyük bir kısmı tek bir aile olarak yaşıyor ve

¹³²Постановление Пленума Верховного Суда Российской Федерации от 20 апреля 2006 г. N 8 г. Москва О применении судами законодательства при рассмотрении дел об усыновлении (удочерении) детей, изменения от 17 декабря 2013 г. N 37, Бюллетень Верховного Суда Российской Федерации, №6, 2006.

¹³³Кузнецова И. М.,**Новое в порядке усыновления детей.** // Журнал российского права,1999,№ 23,с.113.

¹³⁴Влаардингербройк П.,**Международное усыновление (удочерение) и принцип субсидиарности** // Семейное и жилищное право. – 2006. – № 4, с.3.

evliliği yasaların öngördüğü şekilde kaydetmiyor, aynı zamanda bir çocuk evlat edinmek istiyor¹³⁵.

Rusya Federasyonu Aile Kanunun 133 m. 2.f. göre, eşlerin aile ilişkisi sona erdiğinde, bir yıldan fazla bir süre birlikte yaşamamaları ve diğer eşin ikamet yerinin bilinmemesi durumunda, evlat edinmek için diğer eşin rızası gerekli değildir.

3. Diğer şartlar

a.Rusya’da çocuğu evlat edinecek kişilerin olmaması

Önemli şartlardan biri de, **çocuğun kendi ülkesinde onu evlat edinmek isteyen kimsenin olmamasıdır**. Bu şart Rusya Federasyonu ve yabancı devletlerin yasalarında yer alıyor ve her zaman yabancıların evlat edinme konusunda en önemli koşul olarak kabul ediliyor.

29 Mart 2000 Rusya Federasyonu № 257 Hükümet Kararına göre 24 maddesine göre; Rusya Federasyonu vatandaşı olan çocukların, yabancılar tarafından evlat edinilmesine ilişkin bilgiler Rusya Federasyonu konsoloslukların tarafından kayıt altına alınacaktır¹³⁶ Yabancı uyruklu veya vatansız kişiler tarafından çocuklar evlat edinebilir, ancak Rusya Federasyonu sürekli yaşayan Rusya Federasyonu vatandaşı olan ailelere ya da vatandaşlıklarına ve ikamet yerine bakmaksızın çocuğun yakınlarına çocuğun verilme imkanı olmaması halinde¹³⁷ ancak evlatlık verilebilecektir.

Rusya’da evlat edinmek isteyen yabancılara kıyasen, Rus vatandaşlarına öncelik tanınır. Rusya Federasyonu Aile Kanunu 124 m. 4.f. göre, Rusya’da yabancıların tarafından çocukların evlat edinilmesi sadece sürekli Rus Federasyonu topraklarında ikamet eden Rusya Federasyonu vatandaşı aileye yetiştirilmesi için verilme imkânı yoksa¹³⁸. Aynı hükme göre, uluslararası evlat edinilmesi için çocuk

¹³⁵ См.: Иванова О.А., Щербаков Ю.Н. **Демографические процессы и семья в РФ. Семейная политика в РФ. М.**, 1995, с.8. 20 yaşındaki kadınların her 5.ci doğum evlilik dışı, 35-39 yaşında-her 4.cü, 40 yaşında-her 3.cü. Ortalama olarak her 5.ci çocuk evlilik dışı doğmaktadır. Tomsk bölgesinde 2004’te 1.6 bin çocuk evlilik dışı doğmuştur.

¹³⁶ Постановление Правительства РФ от 29.03.2000 N 275 (ред. от 19.12.2018), http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_26751/ (дата обращения:20.12.2018)

¹³⁷ Нечаева А.М.,там же, 2011, с.227.

¹³⁸ Rusya Federasyonu AK m.124 Evlat Edinilebilen Çocuklar.

verilebilir, ancak yetim bilgileri federal veri tabanına verildikten sonra 6 ay geçmeli ve bu çocuğu evlat edinmek isteyen Rus, vasi ya da evlat edinen anne baba yoksa¹³⁹ yabancılara evlatlık verilebilecektir.

Rusya Federasyonu vatandaşlarına evlat edinmede önceliğin tanınması dikkat çekicidir. Rusya Federasyonu AK 124 m. 3. f. göre, yabancılar ya da vatansız kişiler çocuk evlat edinebilir, ancak sürekli Rusya'da ikamet eden Rusya vatandaşı olan aileye çocuğun verilme imkânı yoksa¹⁴⁰. İstisna sadece çocuğun yakınları için geçerlidir. Onların hangi ülke vatandaşı olduklarına ve ikamet ettikleri yere bakmaksızın evlat edinmede öncelikleri vardır.

Rusya'da ebeveyn bakımı olmayan çocukların evlat edinme prosedürü Rus ve yabancı evlat edinenler için farklıdır. Sürekli yurt dışında yaşayan Rus vatandaşları için yabancı vatandaşlar için geçerli olan evlat edinme prosedürü geçerlidir¹⁴¹.

Yabancı vatandaşlara ya da vatansız kişilere evlat edinmeleri için verilebilen çocukların listesi federal bilgi bankasında, Rusya Eğitim Bakanlığında bulunmaktadır. Ayrıca, Rus çocuklarını evlat edinmek isteyen yabancılar hakkında da bilgi vardır¹⁴². Ancak, Devlet bilgi bankasında olmayan yabancılar ya da vatansız kişiler evlat edindiye, evlat edinme iptal edilecektir¹⁴³.

b. Evlat edinecek aileninehliyetli olması

Kanun koyucu, evlat edinemeyecek ebeveynleri kapsamlı bir liste ile belirtmiştir (Rusya Federasyonu AK m.127).

Buna göre;

- 1) ehliyetsiz veya kısmen ehliyetli kişiler;
- 2) ebeveyn haklarından mahrum veya mahkeme tarafından ebeveyn hakları kısıtlanmış kişiler;

¹³⁹ Rusya Federasyonu AK m.124 Evlat Edinilebilen Çocuklar.

¹⁴⁰ Rusya Federasyonu AK m.124 f.1.

¹⁴¹ Информация для граждан Российской Федерации, постоянно проживающих за рубежом, <http://www.webcitation.org/68iVodVSu> (дата обращения: 26.04.2019) (SürekliyurtdışındaikametedenRusyaFederasyonu vatandaşıları için bilgi. Rusya'da Evlat Edinme. Rusya Federasyonu Eğitim ve Bilim Bakanlığı).

¹⁴² Нечаева А.М., там же, 2011, с.227-228.

¹⁴³ Нечаева А.М., там же, 2011, с.228.

3) vasi, eski evlat edinen ebeveynin görevlerinden alınan kişiler (eğer vesayet, evlat edinme onlardan dolayı iptal edildiyse);

4) sağlık durumları nedeniyle ebeveyn haklarını kullanamayan ve evlatlığa bakacak geçim kaynakları olmayan, daimi ikamet yeri olmayan kişiler;

5) evlat edinme anında, hayata veya sağlığa karşı kasıtlı bir suçtan yargılanan kişiler;

6) mahkeme tarafından ehliyetsiz veya kısmen ehliyetli olarak tanınan eşler;

7) evlat edinme aşamasında evlat edinilecek çocuğa, Rusya Federasyonunda belirtilmiş olan insani geçim ücretini sağlayan bir geliri olmayan kişiler;

8) kişinin cinsel bütünlüğüne ve cinsel özgürlüğüne karşı, ayrıca yaşam ve sağlık suçlarına karşı, aileye ve küçüklere karşı, halk sağlığı ve ahlakına karşı, kamu güvenliğine, barışa karşı suçlardan sabıkalı kişiler;

9) ağır suçlar işleyen kişiler;

10) aynı cinsiyetten kişiler arasında, bir evlilik olarak kabul edilen ve böyle bir evliliğin mümkün olduğu devlet yasalarına uygun olarak kayıtlı, aynı zamanda söz konusu devletin vatandaşı olan ve evli olmayan kişiler arasında sonuçlanan bir birlik içindeki kişiler.

c. Evlatlık ve evlat edinen arasındaki yaş farkı

Evlat edinenle evlat edinilen arasındaki yaş farkı önemli bir uygulama anlamı taşımaktadır. Şu anda, en az 16 yaş farkı olmalıdır (Rusya Federasyonu Aile Kanunun 128. maddesi), burada yasa küçüklerin evlat edinilmesine izin vermektedir. Evlatlık ve evlat edinen için evlat edinme sonuçlarını göz önüne alındığında, evlat edinen 18 yaşına geldiğinde evlat edinme hakkına sahip olması daha mantıklı olacaktır. Evlat edinenin yaşı öyle olmalı ki, sağlık durumu, sosyal statüsü, psikolojik ve fizyolojik durumu bir çocuğu yetiştirmesi işlevini yerine getirmeye hazırlıklı olmasına uygun olmalıdır.

Bir çocuk üvey baba veya üvey anne tarafından evlat edinildiğinde, aralarındaki yaş farkı koşulu aranmamaktadır.

d. Vasi (kayyım), koruyucu aile ve çocuk esirgeme kurumunun rızası

Ebeveyn bakmadan mahrum kalan çocukların evlat edinilebilmeleri için vasilerinin, koruyucu ailenin veya bulundukları çocuk esirgeme kurumlarının evlat edinmeye ilişkin rızası gerekir.

Vesayeti altındaki çocukların evlat edinilmesi için, vasinin yazılı onayı gerekir.

Koruyucu ailelerdeki çocukları evlat edinmek için, koruyucu ebeveynlerin yazılı onayı gerekir.

Ebeveyn bakımından mahrum kalan ve eğitim kurumlarında, sağlık kuruluşlarında, sosyal hizmet kuruluşlarında ve benzer kuruluşlarda bulunan çocukların evlat edinilmesi için, bu kuruluşların başkanlarının yazılı onayı gerekir.

e. Evlat edinmeye engel olan hastalıklar

Evlat edinme şartlarından biri – Uluslararası Anlaşmalar ile düzenlenmiş ve Devletlerin iç hukukunda belirtilen, **evlat edinmek isteyen kişilerde Kanunda yer alan ve evlat edinmeye engel olan hastalıkların olmaması**. Rusya Federasyonu 1 Mayıs 1996 № 542 Hükümet Kararında¹⁴⁴ (“Evlat edinmeye engel olan belirli hastalıkların listesi”) belirlenmiştir. Bu hastalıklar; tüberküloz (aktif ve kronik) her türlü lokalizasyonu olan I, II, V grubu olarak dispanser kayıtlar olan; iç organ, sinir sistemi, kas-iskelet sistemi hastalıkları dekompanse aşamasında olan hastalıklar; her türlü lokalizasyonu olan kötü huylu kanser hastaları; uyuşturucu bağımlılığı, madde bağımlılığı, alkol bağımlılığı olanlar; bulaşıcı hastalıkları dispanser kaydı silinene

¹⁴⁴Постановление Правительства РФ от 1 мая 1996 г. N 542 "Об утверждении Перечня заболеваний, при наличии которых лицо не может усыновить ребенка, принять его под опеку (попечительство), взять в приемную семью", Постановлением Правительства РФ от 14 февраля 2013 г. N 117 настоящее постановление признано утратившим силу,Переченьзаболеваний, при наличии которых лицо не может усыновить (удочерить) ребенка, принять его под опеку (попечительство), взять в приемную или патронатную семьюутв. постановлением Правительства РФ от 14 февраля 2013 г. N 117, <http://base.garant.ru/70446354/#ixzz5mBkvlauih>(дата обращения:20.12.2018).

kadar olanlar; ehliyetsiz ya da kısmen ehliyetli olan akıl hastalıkları; I ve II özürlü gruptaki çalışmayı engelleyen tüm hastalıkları ve travmaları olanlar¹⁴⁵.

Bu liste sayılan hastalıklar ile sınırlı olmamalıdır. Evlat edinmeye engel olan hastalıkların listesi genişlemelidir. Bu listeye herhangi bir akıl hastalığı olanlar eklenmelidir ve bu kişilerin evlat edinmeleri kesinlikle yasaklanmalıdır.

D. EVLAT EDİNMENİN USULÜ

1. Genel olarak

Evlat edinme usulün belirlenmesi, ilgili kişilerin haklarının ihlal edilmemesi için, öncelikle de çocuğun menfaatini korumak ve evlat edinme sırasında yasalara uygun olarak hareket edilmesini sağlamak içindir¹⁴⁶. Rusya'da ulusal ve uluslararası evlat edinme prosedürü Rusya Federasyonu Aile Kanununda öngörülmüştür. Evlat edinme aracı ile çocuk mahkeme kararı ile yerleştirilebilir. Rusya Federasyonu genel kurala göre, evlat edinme mahkeme usulü ile gerçekleşir (Rusya Federasyonu AK m.125 f.1)¹⁴⁷.

Evlat edinme ile ilgili yeniliklerden biri, Rusya Federasyonu AK 125 m. göre, mahkeme usulü olmuştur. Rusya Federasyonu Aile Kanunu yürürlüğe girdiği sırada, evlat edinmenin idari usulden mahkeme usulünü geçişi birçok tartışmaya neden olmuştur. Buna mukabil evlat edinmenin mahkeme nezninde gerçekleşmesi, idari personelin hukuk alanında profesyonel olmamalarından kaynaklanmaktadır. Evlat edinmenin ciddi hukuki sonuçları olduğundan, bu konuya dikkatli bir yaklaşım gereklidir. Mahkeme önünde evlat edinmenin olması çocuk için potansiyel riski minimize edecektir. Mahkeme en otoriter organ olarak, statüsüne ve amacına uygun olarak evlat edinme durumunda, yasallığın ve hukukun üstünlüğünü teminat altına

¹⁴⁵ 1 Mayıs 1996 № 542 Hükümet Kararı. Birkişibir çocuğuevlatedinemeyeceği, vesayetalamayacağı, koruyucuaileyealamayacağı durumlarınHastalıklarlistesininonayı, <http://ivo.garant.ru/#/document/106470/paragraph/25:0>. Erişim: 20.12.2018.

¹⁴⁶ Косова О.,там же, с.26-32.

¹⁴⁷ Семейный Кодекс Российской Федерации от 29 декабря 1995 года N 223-ФЗ, (Rusya Federasyonu Aile Kanunu 29 Aralık 1995 №223-FZ),<http://www.pravo.gov.ru>, (дата обращения: 25.11.2018).

almaktadır. Bunun dışında, mahkeme kararı ile evlat edinme sadece çocuğun hakları ve çıkarını korunmasını sağlamaz, yasadışı evlat edinmeyi de önemli ölçüde engeller.

Mahkeme bu davaları ihtilafsız kaza yolu basit yargılama metodu ile görecektir.

Rusya Federasyonu Hukuk Usulü Muhakemeleri yeni bir Kanunu'nun¹⁴⁸ kabulü ile evlat edinme durumları özel yargılama çerçevesinde görülmektedir (Rusya Federasyonu HUMK 262 m.). Rusya Federasyonu HUMK (263 m.) evlat edinme davalarında duruşma öncesi hazırlık şartı öngörülmektedir. Bu davalar Rusya Federasyonu HUMK 28-38 bölümlerinde yer alan kurallar dışında uygulanır (263 m. 1.f.). Bu bölümler ise evlat edinmek için istisna içermemektedir.

Evlat edinmede ilgili kişilerin haklarının ihlal edilmemesi için, öncelikle de çocuğun menfaatini korumak ve evlat edinme sırasında yasalara uygun olarak hareket edilmesini sağlamak için, evlat edinme usulü belirlenmiştir¹⁴⁹.

Uygulamada evlat edinmek için hazırlık faaliyetlerin sırası aşağıdaki gibidir.

2. Sertifika eğitimi

Ebeveyn bakımından mahrum kalan bir çocuğu yabancı biri evlat edinmek istiyorsa, öncelikle psikolojik-pedagojik ve yasal eğitimden geçmelidir (Rusya Federasyonu AK m.127).

Sürekli ikamet ettikleri yerde yabancı evlat edinme adayları gerekli eğitimi almadıklarında, velayet ve vesayet organlarında ya da ebeveyn bakımından mahrum kalan çocukları yerleştirme faaliyetini gösteren kurumlarda bu eğitimi alabilirler¹⁵⁰.

Eğitim için, yazılı dilekçe ve pasaport ile, ikamet yerine bakmadan, herhangi bir ebeveyn bakımından mahrum kalan çocukları yerleştirme faaliyetini gösteren kuruma başvuru yapmaları yeterlidir (Usul m.12-14).

¹⁴⁸"Гражданский процессуальный кодекс Российской Федерации" от 14.11.2002 N 138-ФЗ (ред. от 27.12.2018) (с изм. и доп., вступ. в силу с 28.12.2018), http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_39570/(дата обращения:03.01.2019).

¹⁴⁹ Косова О.,там же, с.26-32.

¹⁵⁰ Приказ Министерства образования и науки Российской Федерации (Минобрнауки России) от 13 марта 2015 г. N 235 г. Москва "Об утверждении Порядка организации и осуществления деятельности по подготовке лиц, желающих принять на воспитание в свою семью ребенка, оставшегося без попечения родителей" , Росстийская газета, 19 мая 2015.

Kurum eğitimi başarı ile tamamlayanlara sertifika verir (Usul m.11, 18). Hazırlık ücretsizdir (Usul m.5).

3. Velayet ve vesayet organı raporu

Evlat edinmek isteyen yabancılar “olur” raporunu almak için velayet ve vesayet makamına aşağıda sıralanan belgeler ile birlikte başvuracaklardır:

- nüfus cüzdanı;
- yabancı evlat edinme olasılığına ilişkin başvuru dilekçesi;
- çalıştığı işi ve konumunu gösteren belge ve son 12 ayda ortalama kazancını belirten belge, ya da kişinin veya eşinin gelirini gösteren başka bir belge beyanı;
- banka hesabı fotokopisi ve ev tapusu (zorunlu değil);
- İşleri organları tarafından verilen sabıka kaydı belgesi;
- devlet hastanesi veya sağlık kuruluşundan alınan sağlık raporu¹⁵¹;
- evlilik cüzdanı fotokopisi (evlilik kayıtlıysa);
- hazırlık sertifikası;
- kısa özgeçmiş;
- Rusya Federasyonu konsoloslukunda gerekli şekilde evlatlığı kayıt ettireceği taahhüdü;
- evlat edinme adayının yaşam koşullarının evlatlığı bakmasına uygun olduğuna ilişkin yetkili devlet kurumun raporu.

Eğer yabancı evlat edinme adayının velayet ve vesayet organından daha önce almış olduğu bir raporu varsa, pasaportla ve bu raporla başvuruda bulunabilir.

Yabancı evlat edinme adayı olarak kayıt olmak için, velayet ve vesayet organdan alınmış rapor olumlu olmalı.

¹⁵¹Учетная форма N 164/у "Заключение о результатах медицинского освидетельствования граждан, намеревающихся усыновить (удочерить), взять под опеку (попечительство), в приемную или патронатную семью детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей", Приложение N 2к приказу Министерства здравоохранения РФ от 18 июня 2014 г. N 290н, Утверждена приказом Министерства здравоохранения РФ от 18 июня 2014 г. N 290н, <https://base.garant.ru/70709970/f7ee959fd36b5699076b35abf4f52c5c/> (дата обращения: 03.01.2019).

Velayet ve vesayet organına gerekli belgeler verildiğinde, 10 gün içinde rapor hazırlanmalı ya da evlat edinme adayı olamama ret sebeplerini belirterek karar verilmeli. Rapor hazırlandıktan sonra, 3 gün içinde başvurana teslim edilmeli.

Velayet ve vesayet organı yabancının evlat edinme adayı olmasına ilişkin raporun temelinde, onaylanma anından itibaren 3 gün içinde evlat edinme adayını kayıt defterine kaydetmeli (Kurallar m.9).

Evlat edinme adayı velayet ve vesayet organın verdiği olumlu rapor temelinde yabancı evlat edinme adayı olarak kayıt olmak için, 2 sene içerisinde başvuran kaydını yaptırmalı. Bundan sonra, velayet organı: kayıt belgesini verir; çocuk seçme usulünü açıklar; evlat edinebilecek çocuk listesini gösterir ve çocuk ziyareti yapabilmek için izin belgesi verir.

4. Evlat edinilecek çocuğu seçme

Evlat edinme adayı olarak kayıt olduktan sonra, bölgesel ya da federal veri tabanından, evlat edinilebilecek çocuklar ile ilgili bilgi alabilir¹⁵².

Çocuk koruma uzmanı yabancı vatandaşlara evlat edinme ile ilgili bilgi vermelidir. Evlat edinmek isteyen kişiler evlat edinecekleri çocuğun hayatından sorumlu olduklarını bilmelidirler¹⁵³. Çocuk koruma uzmanı evlat edinmek isteyen adaylar ile yüz yüze görüştüğünde (gereken belgeleri almadan önce), evlat edinme arzusunun nedenini, çocuk için gereken eğitim ve yaşam koşullarını sağlama imkânlarını, evlat edinmek için engellerin olup olmadığını tespit etmeli. Bunun

¹⁵²Приказ Минобрнауки России от 15.06.2015 N 588 (ред. от 09.06.2016) "Об утверждении Административного регламента предоставления Министерством образования и науки Российской Федерации государственной услуги по предоставлению гражданам информации о детях, оставшихся без попечения родителей, из федерального банка данных о детях, оставшихся без попечения родителей, для передачи их на воспитание в семьи граждан, выдаче предварительных разрешений на усыновление (удочерение) детей в случаях, предусмотренных законодательством Российской Федерации" (Зарегистрировано в Минюсте России 22.07.2015 N 38146), http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_183582/(дата обращения:03.01.2019).

¹⁵³ См. Макарова В.С., **К вопросу об усыновлении**//Вопросы теории семейного прова. Новосибирск, 1996, с.67; Литвинова Г.И., **Под защитой семьи**, М., 1985, с.90-91; Нечаева А.М., **Правовые проблемы усыновления**//СГ и П, 1986, №7, с.48; Беспалов А., **Усыновление как способ защиты прав ребенка**//РЮ, 1997, №7, с.39; Дзугаева А.З., **Правовое регулирование усыновления (удочерения) детей**//Юрический мир, 1997, №8, с.16-17; Николаев М., **Вопросы судебного порядка рассмотрения дел об установлении усыновления детей**//Хозяйство и право, 1997, №3, с.167.

dışında, evlat edinecek adayların yaşı (özellikle, emekliliğe yakın ya da emekli kişilerin, küçük yaşta çocuğu evlat edinmek istediklerinde), aile yakınlarının çocuğun sağlığına ve yetişmesine zarar verecek hastalıkların olup olmadığı tespit edilmeli. Çocuk koruma uzmanı evlat edinme adaylarını ziyaret etmeli, yaşam koşulları ile ilgili rapor hazırlamalı ve çocuk evlat edinme olasılıkları ile ilgili belge düzenlemelidir. Söz konusu araştırmanın amacı, çocuğun yetişeceği ortam hakkında bilgi edinmek ve evlat edinme açısından uygun olup olmaması ile ilgili analiz ve değerlendirme yapmaktır. Ne yazık ki, uygulamada vesayet organın yetkilileri genelde evlat edinme adayları ile konuşmayı formalite şeklinde yerine getirmektedir¹⁵⁴.

Evlat edinen çocuğu veri tabanı kayıt defterinden seçer ve kendisine çocuğu ziyaret etme izni verilir. Ziyaret sırasında, evlat edinme adayı çocukla iletişim kurmalı. Evlat edinme ile ilgili karar onaylandığında, vesayet heyetine bildirim yapılmalı.

Evlat edinme adayı seçmiş olduğu çocuğa ilişkin gizli bilgilere; çocukla tanışmak için Rusya Federasyonu geldiğinde erişebilir.

Çocuğu ziyaret ettikten sonra, yabancı evlat edinme adayı çocuğu ziyarete ilişkin ve evlat edinmeye ilişkin yazılı şekilde belirli operatörü bilgilendirmeli. Bununla birlikte, evlat edinme adayı çocuğun yakınlarının olup olmadığını tespit etmek için, çocukla ilgili bilgi sahibi olabilir. Bunun dışında, evlat edinme adayı çocuğun bağımsız tıbbi muayenesini yaptırabilir.

Böylece, ülkelerarası evlat edinmeye ilişkin dava öncesi hazırlık federal ya da belirli bölge devlet veri bankası operatörü, velayet ve vesayet organı görevlisi tarafından yürütülmektedir.

5. Mahkeme başvurusu

Bir yabancı evlat edinmek istediği çocuğu seçtiğinde, çocuğun ikamet ettiği bölgede mahkemeye ülkelerarası evlat edinmenin gerçekleşmesi için dilekçe ile

¹⁵⁴ **Права детей в Российской Федерации: законодательство и практика //** Аналитический вестник Совета Федерации ФС РФ. - 2003. - № 3(196). - с. 13.

başvurmalı. (Kuralların 14. paragrafı; Rusya Federasyonu Medeni Usul Kanunu m.269).

Genel kural gereği, ülkelerarası evlat edinme ile ilgili dilekçe şu bilgileri içermeli: yabancı hakkında bir açıklamada

- evlat edinenlerin Adı, Soyadı, Baba adı, ikamet ettikleri yer;
- evlat edinilecek çocuğun tam adı, Adı, Soyadı, Baba adı, evlat edinilen çocuğun doğum tarihi, ikamet ettiği yer, ebeveynleri hakkında bilgiler, kız ve erkek kardeşleri hakkında bilgiler;
- evlat edinen ebeveynlerin talebinin temeli ve bu temelleri kanıtlayan belgeler;
- evlat edinilen çocuğun soyadını, adını, baba adını, doğum yerini, doğum tarihini değiştirme talebi. Bunun dışında, çocuğun doğum belgesinde evlat edinecek kişilerin ebeveyn olarak kaydedilme talebi.

Mahkemeye ülkelerarası evlat edinmenin gerçekleşmesi için dilekçe verilirken devlet vergisi alınmaktadır (f.b.14, f.1 m.333.36 Rusya Federasyonu Vergi Kanunu)¹⁵⁵.

Mahkeme dilekçesine eklenen gerekli belgeler 2 nüsha olmalıdır.

Genel hükümlere göre, ülkelerarası evlat edinmeye ilişkin dilekçenin dışında, gerekli olanlar şunlar (Rusya Federasyonu HUMK m.271):

- evlat edineceklerin aday olabilmesine ilişkin vesayet ve vesayet makamı tarafından verilmiş rapor;
- evlilik cüzdanı fotokopisi (evlat edinen kişilerin evli olma durumunda);
- evlat edinen kişilerin sağlık durumu raporu;
- iş yerinden alınan kişinin görevi ve geliri beyannamesi fotokopisi;
- banka hesap belgesi ve ev tapusu veya kira belgesi;
- ülkelerarası evlat edinme adayları olarak kayıt olma belgeleri;
- İçişleri Bakanlığı'ndan alınan sabıka kaydı.

Verilen belgeler Rus diline çevrilmeli ve tercüman imzası konsolosluk tarafından onaylanmalıdır¹⁵⁶.

Evlat edinecek aday mahkeme duruşmalara bizzat kendi katılmalıdır.

¹⁵⁵Собрание законодательства РФ, 2000, № 32, ст. 3340 (Rusya Federasyonu mevzuatının toplanması, 2000, № 32, m. 3340).

¹⁵⁶Семейные правоотношения с участием иностранных граждан // Библиотека «Российская газета» 2010. № 1.

Evlat edinecek adayı dışında, velayet ve vesayet organı ve savcı davalara katılmalıdır. Bu kişilerin dışında mahkemeye 10-14 yaşında olan evlat edinilecek çocuk, gerekli durumlarda çocuğun biyolojik ebeveynleri ve ilgili kişiler duruşmaya katılabilir.

Evlat edinme kararı Yüksek Cumhuriyet Mahkemesi tarafından, evlat edinme gizliliğinin sağlanması amacıyla, kapalı mahkemede açıklanır. Bunun dışında, evlat edinme ile ilgili dava özerk bölge mahkemesi ya da şehir mahkemesi tarafından incelenebilir.

Bundan sonra, evlat edinmeyi devlet tescilini yapmak için, sicil dairesine başvuru yapmak zorunludur¹⁵⁷.

Evlat edinmeye ilişkin olumlu mahkeme kararı verildiğinde, mahkeme belirli kişiler tarafından çocuğun evlat edinildiğini, evlat edinenlerle evlatlığın hakkında tüm bilgileri, evlat edinmeye ilişkin sicil makamında devlet kaydını yapmak için gerekli bilgileri kararda belirtmektedir. Evlat edinen ilerin ve evlatlığın hak ve yükümlülükleri mahkeme kararın yürürlüğe girdiği andan itibaren başlamaktadır.

Mahkeme kararı verildikten sonra ve bu kararın yürürlüğe girdikten 3 gün sonra, evlat edinmeye ilişkin bilgilerin devlet sicil makamına kayıt yapılması için mahkeme kararından dayanan yazı mahkeme tarafından gönderilmektedir. Mahkeme kararına dayanarak, devlet sicil kaydı makamı evlatlığın siciline evlat edinenleri çocuğun ebeveynleri olarak kaydetmektedir ve çocuğun kökeni ile ilgili gereken değişiklikleri yapmaktadır (m.42 f.2, m.m.44-45 Sivil Kayıt Kanunu). Sivil kayıt organında evlat edinenler evlat edinme sertifikasını almaktadır. Evlatlığın pasaportu ise Kolluk Kuvvetlerinden alınmaktadır. Evlatlığın göçmenlik belgeleri evlat edinenlerin tarafından menşe ülkeleri konsoloslüğundan alınmaktadır¹⁵⁸.

İstisnai koşullar altında, evlat edinmeye ilişkin mahkeme kararın uygulanmasını imkânsız kılacak durumlarda, mahkeme, Rusya Federasyonu HUM 212 maddesine dayanarak, evlat edinenlerin talebi üzerine, evlatlığın acil tedavi ve ameliyat gerekliliği durumunda, çocuk için hayati tehlike varsa, evlat edinmeye ilişkin mahkeme kararı derhal yürürlüğe girebilir.

¹⁵⁷ Антокольская М. В., **Семейное право**. Учебник. – М.: Юрист, 2013. 571 с.

¹⁵⁸ См.: Федосеева, Г.Ю., **Брачно-семейные отношения как объект международного частного права Российской Федерации**. Автореф. дисс. докт. юрид. наук / Г.Ю. Федосеева. М., 2007. С. 67.

Ülkelerarası evlat edinme ile ilgili Mahkeme kararı yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir ay içinde, yabancı vatandaş ikamet ettiği yerin sicil dairesinde evlat edinme ile ilişkin başvuru yapması gerekir (Rusya Federasyonu Aile Kanunu 125. maddesinin 3. fıkrası; Rusya Federasyonu HUM m.274; 15.11.1997 tarihli no.143-FZ Kanunu¹⁵⁹). Bunun dışında şu belgeleri vermeli: evlat edinenlerin kimlikleri; dilekçe (sözlü ya da yazılı); evlat edinme ile ilgili mahkeme kararı.

Bu belgelerin teslim edilmesi için, yabancı vatandaş noter tasdikli vekâletname diğer kişilere verebilir.

6. Konsoloslukta kayıt prosedürü

Son aşama, evlat edinme konusundaki mahkeme kararlarının uygulanmasıdır.

Evlatlığın evlat edinenin ülkesine gitmesi için gerekli belgeleri hazırlanır. Rusya Federasyonu toprakları dışında Rusya Federasyonu vatandaşı olan çocukların haklarının ve meşru çıkarlarının korunması reşit olana kadar kayıt altında oldukları Rusya Federasyonu konsoloslukları tarafından gerçekleştir¹⁶⁰ (Rusya Federasyonu AK m.165 f.1 b.3).

Kayıt usulü, 29 Mart 2000 tarihli 275 sayılı Rusya Federasyonu Hükümeti Kararında tanımlanmıştır¹⁶¹. Buna göre;

Evlatlık evlat edinenlerin ikamet ettikleri ülkeye giriş yaptıktan sonra 3 ay içinde Konsoloslukta kayıt edilmelidir. Evlat edinen ebeveynlerin isteği üzerine, evlat edinilen çocuğun kaydı, Rusya Federasyonu'ndan ayrılmadan önce, Rusya Federasyonu Dışişleri Bakanlığı Konsolosluk Dairesi aracılığıyla yapılabilir.

Evlat edinilmiş bir çocuğu kaydetmek için aşağıdaki belgeler Konsolosluka teslim edilmektedir:

¹⁵⁹Собрание законодательства РФ, 2000, № 32, ст. 3340.

¹⁶⁰См.: Залунина Н.Б., **Международное усыновление: законодательство и практика его применения. Защита прав ребенка в современной России** / Под ред. А.М. Нечаевой. – М.: ИГП РАН, 2005. С. 137.

¹⁶¹Постановление Правительства РФ от 29.03.2000 № 275 (ред. от 11.04.2006) «Об утверждении правил передачи детей на усыновление (удочерение) и осуществления контроля за условиями их жизни и воспитания в семьях усыновителей на территории Российской Федерации и Правил постановки на учет консульскими учреждениями Российской Федерации детей, являющихся гражданами Российской Федерации и усыновленных иностранными гражданами или лицами без гражданства» / Собрание законодательства РФ, 10.04.2000, № 15, ст. 1590.

- çocuğun fotoğrafı ile kayıt başvuru dilekçesi;
- evlat edinme sertifikası;
- evlat edinen ebeveynlerin ve çocuğun kimlik belgeleri.

Bu belgelere ek olarak, diğer ülke konsoloslukların evlat edinenlerin vermekle yükümlü oldukları belgelerin (aslı ve kopyaları) özel gereksinimleri vardır:

- kayıt kartı;
- Çocuğun uluslararası pasaportu ve evlat edinen ebeveynlerin kimlik belgeleri;
- evlat edinenin sosyal sigorta sertifikası;
- Rus mahkemesinin evlat edinmeye ilişkin kararı;
- elçilik tarafından evlat edinilmiş bir çocuğa verilen geçerli bir vize;
- iki doğum belgesi (orijinal ve evlat edinilirken yazılmıştır doğum belgeleri)¹⁶².

Konsolosluk, evlat edinenlerin evlatlığın kayıt altına alınmasına ilişkin başvuru dilekçesini, evlatlığın kayıt kartını ve fotoğraflarını evlat edinenlerin ikamet ettikleri konsolosluğa göndermektedir ve çocuğun pasaportunda kayıt kaydını tescil etmektedir.

Rusya Federasyonunda evlat edinenlerin çıkarlarını temsil eden özel olarak yetkilendirilmiş bir dış devlet ya da kuruluşun temsilci ofisinin yardımı ile evlat edinime gerçekleştiğinde, bu kuruluş çocuğun kayıt altına alınmasını takip etmektedir.

Evlat edinenler ikamet ettikleri yeri değiştirdiğinde, konsolosluğu bilgilendirmek zorundadır. Bundan sonra ikamet edecekleri yerde evlatlığın konsoloslukta kaydını yaptırmak zorundadırlar.

Evlat edinilen çocukların yaşadıkları bölgede bulunan, evlat edinilen çocukların yaşam ve yetiştirme koşullarını izleme zorunluluğunu üstlenen ülkelerin veya Rusya Federasyonu'nda ofisleri bulunan ilgili yabancı evlat edinme kuruluşlarının yetkili makamları, evlatlıkların evlat edinen ailelerde yaşam ve

¹⁶² См.: Свит Ю.П., **Интересы ребенка – понятие правовое, оценочное и многообразное** // Законы России: опыт, анализ, практика. – 2006. – № 9. – С. 13.

yetiştirilmesine ilişkin Rusya Federasyonu yürütme makamlarına rapor göndermektedir¹⁶³.

Bahsettiğimiz yabancı kuruluş, evlatlığın kayıt altına alınmasından itibaren en geç 1 ay içinde konsoloslukta evlatlığın kaydına ilişkin belgenin kopyasını ebeveyn bakımından mahrum kalan çocukların menşe devletinin veri operatörüne göndermelidir¹⁶⁴.

7.Evlat edinmede gerekli belgelerin tasdik edilmesi

Rusya Federasyonu Eğitim ve Bilim Bakanlığı Emri ile onaylanmış 17.02.2015 tarihli 101 sayılı Usul uyarınca, evlat edinmek için bir yabancı tarafından verilen belgeler belirtilen şekilde tasdik edilmeli ve Rusça'ya çevrilmesi gerekir. Bu çeviri, yabancının kayıtlı olduğu veya yaşadığı ülkede Rusya Federasyonu Konsolosluk veya diğer diplomatik temsilciler ya da Rusya'daki yeminli noter tarafından tasdik edilmelidir.

Yasallaştırmanın ne olduğunu ifade etmek gerekirse, Rusya Federasyonu'nun dışında elde edilen belgeler bu ülkenin mevzuatına uygun olduğu doğrulanması demektir. Yasallaştırma prosedürü, yetkili kişilerin ve devlet kurumlarının imzalarını ve mühürlerini ve ayrıca belgenin içeriğinin verildiği ülkenin yasalarına uygunluğunu onaylamaktır.

a. Belgelerin tasdik usulü

Yabancı belgeleri yasallaştırmanın birkaç yolu vardır, ancak bunlardan sadece ikisi Rusya'da evlat edinmekle ilgilidir:

- Konsolos tarafından yasallaştırma. 05.07.2010 tarihli 154 sayılı FZ 27.maddesi uyarınca, Rusya Federasyonu topraklarında verilmesi gereken ve Rusya

¹⁶³Постановление Правительства РФ от 04.11.2006 № 654 (ред. от 22.04.2009) «О деятельности органов и организаций иностранных государств по усыновлению (удочерению) детей на территории Российской Федерации и контроле за ее осуществлением» / Собрание законодательства РФ, 13.11.2006, № 46, ст. 4801.

¹⁶⁴Письмо Минобрнауки РФ от 17.02.2006 № ДЛ-38/06 «О деятельности представительств иностранных организаций по усыновлению (удочерению) детей на территории Российской Федерации» / «Вестник образования». – 2006 (август). – № 16. – С. 7.

Federasyonu mevzuatına aykırı değilse, yabancının bulunduğu ülkede Rusya Federasyonu konsoloslukunda yetkili kişi tarafından yasallaştırma yapılır. Bu tür yasallaştırma usulü, 18.06.2012 tarihli 9470 sayılı Rusya Federasyonu Dışişleri Bakanlığı Emri ile onaylanmış İdari Düzenlemede belirlenmektedir.

- Apostil. Konsolos tarafından belgelerin tasdik edilmesi ile karşılaştırılınca, daha basit sayılmaktadır. 1961 tarihli Lahey Sözleşmesi'nin yürürlükte olduğu ülkelerin topraklarında, verilmiş olan belgelerde apostil yolu ile tasdike izin verilir.

Bunun dışında, yabancının ikamet ettiği ülke, resmi belgelerin Rusya ile karşılıklı tanınması konusunda bir anlaşmaya girmişse, apostil gerekli olmayabilir. Bu durumda, belgelerin yalnızca Rusça'ya onaylı bir çevirisi istenecektir¹⁶⁵.

b. Evlat edinilen çocuğun takibi

Evlat edinme ile ilgili mahkeme kararı yürürlüğe girdikten 5 ay sonra, ülkelerarası evlat edinme gerçekleştiği ilk sene, evlat edinilen çocuğun yaşam ve yetiştirilme koşulları denetlenmelidir. Bundan sonra, ilk 3 sene içerisinde mutlaka 3 denetim yapılmalı. Evlat edinilen çocuğun ikamet ettiği yerdeki yetkili denetim makamların temsilcilikleri Rusya Federasyonu yürütme organına gerekli raporları vermelidir¹⁶⁶.

Evlat edinildikten sonra **ilk yıl içinde**, mahkeme evlat edinme kararının alındığı tarihten itibaren 5 ay sonra çocuğun yaşam koşulları ve çocuğun yetiştirilmesi ile ilgili bir araştırma yapılır. Rapor, mahkemenin evlat edinme kararının yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç 7. ayın sonuna kadar sunulur.

Yaşam koşullarının ve çocuğun yetiştirilmesinin **ikinci araştırması**, mahkemenin evlat edinme kararının alındığı tarihten itibaren 11. ayın bitiminde yapılır. Rapor, evlat edinme mahkeme kararının yürürlüğe girdiği günden itibaren en geç 13. ayın sonuna kadar sunulur.

¹⁶⁵ Rusya ile karşılıklı resmi belgeleri tanıyan ülkeler: BDT, Arnavutluk, Bulgaristan, Macaristan, Yunanistan, Gürcistan, Çin, Polonya, Çek Cumhuriyeti, Hırvatistan v.b.

¹⁶⁶ Левушкин А.Н., Серебрякова А.А., Семейное право: Учебник. М.: ЮНИТИ-ДАНА: Закон и право, 2012. 407 с.

Yaşam koşullarının ve çocuğun yetiştirilmesinin **üçüncü araştırması**, evlat edinme kararının alındığı tarihten itibaren 23 ay sonra yapılır. Rapor evlat edinme kararının yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç 25. ayın sonunda sunulur¹⁶⁷.

Çocuğun yaşam ve yetiştirilmesi koşulların **dördüncü araştırması**, mahkemenin evlat edinme kararının yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 35. ayın bitiminde yapılır. Rapor, mahkemenin evlat edinme kararının yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç 37. ayın sonunda teslim edilir.

Evlat edinen ailedeki özel duruma bağlı olarak, Rusya Federasyonu bir kuruluşun yürütme otoritesinin kararıyla, mahkeme kararının yürürlüğe girmesinden 3 yıl geçtikten sonra ve çocuk reşit olana kadar raporlar sunulmaktadır. Raporlar, ilgili yabancı devletin resmi dilinde sunulur. Gönderilen raporlar, Rusya Federasyonu mevzuatı veya uluslararası anlaşmalar aksini belirtmedikçe, belirtilen şekilde tasdik edilmelidir ve ayrıca Rusçaya çevrilmelidir. Aynı zamanda, tercümanın çevirisi veya imzası, evlat edinen ebeveynlerin ikamet ettiği devletteki konsolosluk ofisi veya Rusya Federasyonu diplomatik misyonu veya Rusya Federasyonu topraklarındaki bir noter tarafından onaylanmalıdır.

Rusya'da uluslararası evlat edinme süreci oldukça karmaşıktır ve Rus çocukların kaderi tüm katılımcıların buna ne kadar sorumlu bir şekilde yaklaştığına bağlıdır¹⁶⁸.

E.EVLAT EDİNMENİN GİZLİLİĞİ

1. Genel olarak

Gizliliğinin esasının temel dayanağı Rusya Federasyonu Anayasasının 23.maddesidir. Buna göre; kişinin özel hayatının ve aile hayatının gizlilik hakkı temel haktır¹⁶⁹. Ayrıca, Rusya Federasyonu Anayasası ve mevcut mevzuata göre, aile

¹⁶⁷См.: Ермаков А.В., **Защита прав детей, усыновленных иностранными гражданами: организационно-правовой аспект** // Российский следователь. – 2006. – № 7. – С. 57-58.

¹⁶⁸См.: Матвеева Н.В., **Усыновление (удочерение) российских детей иностранными лицами: система и стадии**. // Законы России: опыт, анализ, практика. – 2008. – № 1. – С. 31.

¹⁶⁹Конституция Российской Федерации от 12.12.1993 года (12 Aralık 1993 tarihli Rusya Federasyonu Anayasası), URL: <http://www.constitution.ru/> (дата обращения: 20.01.2019).

hayatı devletin koruması ve gözetimi altındadır. Bu alanda üstlenilen sosyal ve yasal önlemler çok çeşitlidir, fakat amaçları birdir – sağlıklı ve güçlü bir aile topluluğu yaratmak.

Ailenin ve çocuğun çıkarlarını koruma yöntemlerin en önemlisi; çocuğun çıkarlarına, gelişimine ve yetişmesine tehdit oluşturacak davranışların önlenmesidir. “Evlat edinmenin gizliliği” kavramı ilk olarak 1969 tarihli "Rusya Sovyet Federatif Sosyalist Cumhuriyeti Evlilik ve Aile" Kanunu'nda düzenlenmiştir. Bu Kanunun 110 maddesine göre, evlat edinme gizliliği temel hak olarak düzenlenmiştir. Gizliliğin hem evlatlık için, hem de evlat edinenin menfaatine hizmet eden bir ilke olduğu ifade edilmiştir¹⁷⁰.

Rusya Federasyonu Aile Kanunun 139 maddesi uyarınca da evlat edinmenin gizliliği korunmaktadır. Evlat edinmeye ilişkin karar veren hâkimler veya evlat edinmenin kaydını yapan yetkililer, ayrıca herhangi bir şekilde evlat edinme ile ilgili bilgi sahibi olan kişiler, evlat edinme gizliliğini korumak zorundadır. Evlat edinenlerin rızası olmadan evlat edinmenin gizliliğini korumayanlar yasa tarafından belirtilmiş şekilde cezalandırılmaktadır¹⁷¹.

Galakhova'ya göre, evlat edinmenin gizliliğini korumamak, herhangi bir kişinin maddi çıkar karşılığında veya maddi harcamalardan kaçınmak için, evlat edinme gizliliğini korumamaktır¹⁷².

Adli uygulamada çocuğun ebeveynlerini kıskanmak, intikam, ahlaksız davranışlar çıkar olarak değerlendirilmektedir. Bu tür çıkarlar intikam almada, aşağılamada, sağlıklı çocuğu hasta çocuğa değiştirmede, küçük çocuğu tıbbi deneylerde kullanmada, organ naklinde, cinsel ve ritüel hedeflerde kullanmada görülebilir¹⁷³.

¹⁷⁰ Кодекс о браке и семье РСФСР от 30 июля 1969 г., <http://base.garant.ru/3961644/#ixzz5mJZ4VTvr> (дата обращения:20.04.2017).

¹⁷¹ Rusya Federasyonu CK 155.maddesi uyarınca, Evlat edinme gizliliğini, evlat edinenin rızasına bakmadan, iş gereği gizliliği koruması gereken kişi tarafından veya diğer kişi tarafından herhangi bir amaçla açıklanması cezalandırılır (para cezası-80 bin rubli, veya zorunlu çalışma-360 saat, ya da tutuklama-4 aya kadar ve 3 sene belirli faaliyetleri yapamama veya belirli görevi üstlenememe şartı ile).

¹⁷² **Оценочные признаки в Уголовном кодексе РФ: научное и судебное толкование:** Научно-практ.пособие / Галахова А.В., Боровиков В.Б., Голубов И.И.;Под ред.Галаховой А.В.-М.:Юр.Норма,НИЦ ИНФРА-М,2014. - 736 с.

¹⁷³ Галахова А.В.,там же, 2014, 736 с.

2. Evlat edinmenin gizliliğine ilişkin sorunlar

Kanundaki bazı boşluklardan kaynaklanan çözülmesi gereken sorunlar var. Bunlar aşağıda sıralanmıştır:

a) Evlat edinme gizliliği gerekliliği

Evlat edinmenin gizliliği meselesi doktrinde çok tartışılmıştır. Özellikle bu prensibin gerekliliği çok tartışılmıştır¹⁷⁴.

Bazı yazarlar (örneğin, N.V. Letova), evlat edinme gizliliğinin korunması gerektiğini savunmaktadır. Bu düşüncenin savunmasını yapanlar gizliliğin, evlat edinen ile evlatlık arasında yakın bağın kurulması için gerekli olduğunu söylemektedirler. Evlat edinmenin açık olması, küçüğün psikolojisini etkileyebilir ve çocuğun yeni ailesi ile normal ilişki kurmasını imkansızlaştırabilir. 2007-2011’de yapılan sosyolojik araştırma verilerine göre, toplumun %27’si evlatlıklara karşı olumsuz tutum sergilediğini göstermiştir¹⁷⁵. Bu nedenle, evlat edinmenin gizliliği korunmalıdır. Antokolskaya M.V. göre, reşit olan çocuk kendisi ve ailesi evlat edinme ile ilgili verilere ulaşma hakkına sahip olmalıdır. S.A. Abramova, E.A. Tatarintseva ayrıca evlat edinme gizliliğinin kalkmasını düşüncesini savunmaktadır.

Çocuk haklarına dair Sözleşmenin m.7 f.1’e çocuğun ebeveynlerini bilme hakkı öngörülmektedir. Böylece, evlat edinmenin gizliliğinin korunması veya açıklanması aile içi çözülmesi gereken bir sorundur. Unutmamak gerekir ki, evlat edinme açıklanması çocuk için ciddi bir psikolojik travma olabilir ve çocuğun yasal menfaati ve çıkarları korunmalıdır.

b) Evlat edinme gizliliği kavramının tanımı

“Evlat edinme gizliliği” kavramının içeriği çözülmesi gereken diğer sorun.

Bu kavram ile ilgili hiçbir kanunda net bir açıklama yoktur.

¹⁷⁴ Галахова А.В., там же, 2014, 736 с.

¹⁷⁵ Шангареев А.Т., **Правовое положение тайны усыновления в РФ** [Электронный ресурс] / А.Т. Шангареев // Социально-политические науки. – 2013. - № 2. - Режим доступа: <http://cyberleninka.ru/article/n/pravovoe-polozhenietayny-usynovleniya-v-rossiyskoy-federatsii> (дата обращения: 05.06.2015).

G.V. Arutyunyana göre, bu boşluk evlat edinmenin gizliliğin korunması lehine yorumlanmamasını vurguluyor¹⁷⁶. Letova N.V.'ye göre, evlat edinmenin gizliliğinden anlaşılması gerekenin evlat edinen ile ilgili bilgilerin, zaman ve yere ilişkin koşullar anlaşılmaktadır¹⁷⁷.

Nemejiov A.P. evlat edinme kavramının daha doğru açıklamasını yapmıştır. Ona göre, evlat edinmenin gizliliği, evlatlığın biyolojik olmayan ebeveynleri ile ilgili veriler, evlat edinmeye ilişkin dilekçe ve ek evraklar, kayıt defterlerdeki bilgiler, elektronik kayıtlar, adli sivil davası mahkeme duruşmanın protokolü ile, dava ile ilgili kayıt kartıdır¹⁷⁸.

Evlat edinmenin gizliliğin yasal tanımı Sadeeva G.M. göre Rusya Federasyonu AK m.139 şu şekilde ifade edilmiştir: “Evlat edinmenin gizliliği, evlat edinenin ve evlatlığın menfaatini korumaya yöneliktir. Bu anlamda üçüncü kişiler tarafından evlat edinme ile ilgili bilgilere: evlat edinenin bilgilerine, evlatlığın bilgilerine, evlat edinmenin zamanı, yeri ve diğer önemli evlat edinme koşullarını, yasadışı ulaşılmasını ve kullanılmasını yasaklamaktadır¹⁷⁹.

c) Gizlilik kapsamına dahil olmayan konular

Belirtmek gerekir ki, her evlat edinme gizliliğin korunmaması Rusya Federasyonu CK m.155 kapsamına girmemektedir.

İlk olarak, ceza muhakemeleri hukuku soruşturma yapan savcıya ve mahkemeye bazı durumların açıklanması için resmi kurumlardan, yetkililerden ve vatandaşlardan gerekli belgeleri talebi yetkisi onun kamu gücünden dolayı verilmektedir. 15 Kasım 1997 tarihli “Medeni durum belgeleri” Federal Kanun uyarınca; Sivil Kayıt Organları savcılık tarafından talep edilen evlat edinme ile ilgili

¹⁷⁶Юрченко О.Ю., **О целесообразности сохранения тайны усыновления** / О.Ю. Юрченко // Вопросы современной юриспруденции: сборник статей по материалам XXXIII международной научно-практической конференции. - Новосибирск, 2014 [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://sibac.info/12886> (дата обращения: 20.09.2017).

¹⁷⁷Садеева Г.М., **Проблемы и пути совершенствования правового регулирования тайны усыновления по законодательству РФ** [Электронный ресурс] / Г.М. Садеева // Семейное и жилищное право, 2014. - № 6 // Справочно-правовая система: «КонсультантПлюс». – Режим доступа: <http://www.consultant.ru>. Erişim: 09.05.2017.

¹⁷⁸Дашиева М.А., **Проблемные моменты уголовной ответственности за разглашение тайны усыновления: отчет о НИР** / Дашиева М.А – Томск: ТГУ, 2012. – 1-4 с.

¹⁷⁹Садеева Г.М., там же, Режим доступа: <http://www.consultant.ru>.

kayıtları soruşturma organlarına vermek zorundadırlar (m.12)¹⁸⁰. Bu nedenle, yetkili organlara evlat edinme ile ilgili bilgi verilmesi evlat edinmenin gizliliği kapsamı dışındadır. Evlat edinmenin gizliliği kapsamında;, evlat edinme ile ilgili evlat edinenin rızası olmadan evlat edinme ile ilgili bilgi belgelerinin kamuya açılması mümkün değildir (m.47).

İkinci olarak, evlat edinmenin iptali durumunda, eğer evlat edinenler yükümlülüklerini yerine getirmedilerse, çocuğa kötü muamele söz konusuysa, çocuğun menfaatinin göz önünde bulundurularak ve çocuğun düşüncesini de dikkate alarak, evlat edinme ile ilgili bilgi ve belgelerin incelenmesi durumunda evlat edinme gizliliğinin ihlal edilmiş olduğunu göstermeyecektir (Rusya Federasyonu AK m.141).

d) Evlat edinme gizliliğinin korunması karşısında evlat edinenin rızası sorunu.

Bir çocuk bir çift tarafından evlat edinildiğinde, evlat edinmenin gizliliğinin kalkması için ikisinin de rızası alınmalıdır. Ancak, tek eş tarafından evlat edinme gerçekleşince (Rusya Federasyonu AK m.133), diğer eşin rızası aranmadan evlat edinmenin açıklanması cezalandırılmamaktadır.

Bunun dışında, mevcut ceza hukuku evlat edinenin ölümünden sonra evlat edinmenin açıklanma durumunda kişilerin sorumluluğu sorusunu çözmemiştir. Ancak Rusya Federasyonu AK m.121 belirtmiştir ki, ebeveyn bakımından mahrum kalan çocukların çıkarlarını ve haklarını velayet ve vesayet organları savunmaktadır. Buna göre, evlat edinenin ölümünden sonra evlat edinme gizliliğinin ortadan kalkması ile ilgili velayet ve vesayet organların karar vermesi gerektiği sonucuna varabiliriz (eğer çocuğun menfaati için gerekliyse). Burada, ceza kanununda şu açıklamayı yapmak gerekir: “Evlat edinenin rızası dışında durumlarda (rıza aranmasa bile), evlat edinenin ölmesi durumunda da- velayet ve vesayet organların rızası olmama durumlarında evlat edinme gizliliğinin korunmaması cezalandırılmaktadır”.

¹⁸⁰Федеральный ЗаконОб актах гражданского состояния №143-ФЗ от 15.11.1997 года (с изменениями на 27 декабря 2018 года), <http://docs.cntd.ru/document/9052520>(дата обращения:20.04.2018).

Burada, evlatlığın ölmesi durumunda onun evlat edinme gizliliği ile ilgili rızasının olup olmaması dikkat çekmektedir. Evlatlığın ölümünden sonra, diğer kişiler evlat edinme ile ilgili bilgi almak isteyebilir (örneğin, çocukları). Adli uygulamada bu durumda, evlatlığın soyundan gelenlere evlat edinmenin açıklanması biyolojik yakınlarının hak ve yükümlülüklerini ortadan kaldırmamaktadır. Bu evlatlığın soyundan gelenler kendi kökenlerini (ebeveyn kökenlerini) öğrenmek istediklerinde çok önemli bir konudur¹⁸¹.

e) Evlat edinme gizliliğinin evlat edinilmiş çocuğa açıklamadaki yaş sınırı ile ilişkisi

Evlat edinme gizliliğinin evlatlığın yaş sınırına bağlı olduğu yaklaşımkabul edilmektedir.

Buna göre, evlat edinilen çocuk reşit olana kadar evlat edinme işleminin açıklanması yasa ihlali sayılmaktadır. Fakat bu yaklaşım eleştirilmiştir. Zira 18 yaşını doldurmuş çocuğun evlat edinmesi de gizli olabilir. Bunun aksine yapılan yorum, evlat edinme gizliliği bir süre ile belirtilmiş olur.

f) Gizliliğin istisnası olarak sorumluluk yükümlülüğü olan kişiler

Mevcut yasada açık bir şekilde evlat edinme gizliliğinin korunmaması halinde sorumlu kişilerin kim olduğu açıklanmamıştır.

Yürürlükte olan Aile Kanunu evlat edinme gizliliğini korumak için özel önlemler öngörmektedir. Böylece, Yasa koyucu çocuğun adını, baba adını, soyadını, doğum tarihini ve doğum yerini değiştirmeye izin vermektedir. Yapılan son değişikliklere göre, Rusya Federasyonu AK m.135 f.1'e bakarsak, 1 yaşını doldurmuş ve 1 yaştan büyük olan çocukların, mahkemenin geçerli sebep olarak kabul ettiği durumlarda, evlat edilen çocuğun doğum tarihi değiştirilebilir. Aslında, çocuğun herhangi bir yaşta doğum tarihi değiştirilebilir. Bir çocuğun evlat

¹⁸¹Постановление Конституционного Суда Российской Федерации [Электронный ресурс]: от 16.06.2015 № 15-П по делу о проверке конституционности положений статьи 139 Семейного кодекса Российской Федерации и статьи 47 Федерального закона «Об актах гражданского состояния» в связи с жалобой граждан Г.Ф.Грубич и Т.Г.Гушиной. – Режим доступа:http://www.pravo.gov.ru/proxy/ips/?docbody=&link_id=.link_number%20&nd=102373943&intelsearch.

edinmesine ilişkin karar veren yargıçlar, evlat edinme gizliliğini korumak zorundadır (Rusya Federasyonu AK m.139 f.1). Hiç kimse evlat edinenlerin rızası olmadan evlat edinme durumunun gerçekleştiğini tespit edecek bilgi veya belge verme hakkına sahip değildir. Herhangi bir belge ve diğer evraklar sadece evlat edinenlere verilmeli, diğer kişilere ise Adliye, Savcılık, soruşturma ve sorgulama organların rızası veya talebi üzerine verilebilir¹⁸².

Zor sorunlardan biri ise, gerekli durumlarda evlat edinen çocuğun bir psikiyatrist tarafından gözlenmesi ve tedavi gerekliliğidir. Birçok ebeveyn böyle bir yardımdan kaçınmaktadır anlamayarak ki, bir yetimin her sorunu pedagojik yöntemlerle düzelemeyebilir. Genelde yetim çocukların travmatik deneyimleri zihinsel gelişimini etkilemektedir. Yeni ebeveynlerin profesyonel yardım almasını evlat edinme gizliliği engellemektedir. Çocuklarda ise psikolojik bozukluklar mutlaka iz bırakır. Bir çocuğu yetiştirmek için ailenin profesyonel yardım almaları gerekmektedir.

Evlat edinme Rusya doğumhanelerinde meydana gelen biyolojik annelik durumunun çözümü için en iyi yöntemdir. Bu çocuklara karşı insancıl bir yaklaşımdır ve birçok durumda iyi çözümdür, ancak bu çocuğunu bırakan ve bir süre sonra çocuğunu aramaya başlayan, çocuğuna ihtiyaç duyan anneler için büyük bir soruna dönüşmektedir. Batı'da bu sorunu "açık evlat edinme" ile çözmüşlerdir, evlat edinilen çocuğun biyolojik ebeveynleri, çocuğu reddetmelerine rağmen, çocukla iletişim kurabiliyorlar ve çocuk öz ebeveynlerini tanımaktadır. Rusya'da ise evlat edinme gizliliği vardır. Bir anne çocuğunu olumsuz şartların baskısı altında kalıp hastanede bırakmış olsa bile, evlat edinme bilgilerin paylaşılması yasalara aykırıdır. Olumsuz şartlarda çocuğun bırakılmaması imkânsızdır, ancak bundan dolayı insanları yargılamak zordur. Bu durumu değiştirecek şeyleri yapmak lazım, çocukla iletişim kurmaları için uygun koşullar sağlanmalı. Evlat edinmenin gizliliğinin kaldırılması çocuğun biyolojik ebeveynlerini tanımada ve onlarla iletişim kurmalarında yardımcı olacaktır.

Parshutkin V. belirttiği gibi, uygulamada mahkemeler dava taraflarından dava sürecinde duydukları bilgileri paylaşmayacaklarına dair imza almaktadır, böylece

¹⁸² Паршуткин, В., Львова, Е., **Всегда ли оправдано сохранение тайны усыновления** // Российская юстиция, 1999, № 4, с.24-29.

mahkeme oturumun gizliliği oluşmaktadır¹⁸³. Kanımca, Rusya çocuğa biyolojik ebeveynleri ile ilgili bilgi vermeye ve ulusal seviyede evlat edinme gizliliğini korumaya hazır değildir.

Bu nedenle, Rusya Federasyonu AK m.125 f.1 şu şekilde değişiklik yapılmalı: “ *Evlat edinme evlat edinmek isteyen kişi (ler) talebi üzerine mahkeme tarafından gerçekleşir. Rusya Federasyonu vatandaşları tarafından evlat edinme ile ilgili dava incelenmesi Medeni usul hukuku tarafından belirlenen kurallar çerçevesinde özel bir prosedür kurallarına göre gerçekleşir*”.Rusya Federasyonu AK m.139 f.1 “**Rus vatandaşların** evlat edinme gizliliği yasalar tarafından korunmaktadır. **Rus vatandaşların** evlat edinme kararını veren yargıçlar veya evlat edinme durumunu kaydeden yetkili kişiler, bunun dışında herhangi bir şekilde evlat edinme ile bilgilendirilen kişiler **Rus vatandaşların** evlat edinme gizliliğini korumak zorundadır.”¹⁸⁴

Belirtmek gerekir ki, ülkelerarası evlat edinmenin gizliliği yasalar tarafından korunmaktadır. Yabancı evlat edinme kişilerin rızası dışında, bilgileri paylaşılan kişiler ceza almaktadır (Rusya Federasyonu AK m.139).

Ancak, evlat edinme ile ilgili bilgiler, mahkeme izni ile evlat edinileninin soyundan gelenlere verilebilir. Bu onların kökenini bilme hakkı temeline dayanmaktadır (16.06.2015 tarihli no.15-p Rusya Federasyonu Anayasa Mahkemesi Kararının f.1, 5.3)¹⁸⁵.

F. Ülkelerarası evlat edinmenin hukuki sonuçları

1. Genel olarak

Bir çocuğun evlat edinmesi hem çocuk hem de evlat edinen için belirli hukuki sonuçları doğurmaktadır. Evlat edinmeye ilişkin mahkeme kararı yürürlüğe girdiği andan itibaren belirli hukuki sonuç doğurmaktadır. Ancak, çocukların evlat

¹⁸³ Паршуткин, В., Львова, там же, 1999, № 4, с.31-38.

¹⁸⁴ Паршуткин, В., Львова, там же, 1999, № 4, с.24-29.

¹⁸⁵ Собрание законодательства РФ, 2012, №26, ст. 3944.

edinmeden sonra gittikleri ülkelerde, Rusya Federasyonu mahkeme kararlarını tanıtmak oldukça zor bir prosedürdür.

Evlat edinmenin sonuçlarının özelliği, aynı zamanda evlat edinen kişilere uygulanan yaptırımların niteliğinde olmasıdır. Bir ebeveyn sorumluluklarını yerine getirmekten kaçındığında, evlat edinme haklarını kötüye kullandığında, evlat edinen çocukları kötüye kullandığında veya evlat edinen ebeveynlerin kronik alkolizm veya uyuşturucu bağımlılığı olan hastalar olması durumunda, söz konusu olan yaptırımlar uygulanmaktadır. Dikkate alarak ki, evlat edinen kişilerde ebeveyn hak ve yükümlülükleri evlat edinme neticesinde oluşmaktadır, sıraladığımız durumlar ortaya çıkınca, mahkeme evlat edinmenin iptaline karar verebilir (Rusya Federasyonu AK m.140, m.141 f.1). Burada ebeveyn haklarından mahrum bırakılmak (Rusya Federasyonu AK m.69, 70) söz konusu olamaz, çünkü çocuk evlat edinilmiş, kendinden doğan değil.

Rusya Federasyonu vatandaşı olan evlat edinilmiş çocukların menfaatini ve çıkarlarını koruma görevi, çocuklar reşit olana kadar konsolosluklara verilmiştir. Her sene sonunda, konsolosluk tarafından kayıt altına alınan evlat edinilmiş çocukların listesi Rusya Federasyonu Eğitim Bakanlığına gönderilmektedir. Bunun dışında, konsolosluklar evlat edinilmiş çocukların hak ve yasal çıkarlarının ihlalini ve evlat edinilmiş ailelerde sorun yaşamaları bilgileri de verilmektedir.

Evlat edinme sonucunda ortaya çıkan “yakınlık”, doğuştan yakınlık ile eşdeğerleşmektedir¹⁸⁶.

Evlat edinilen çocuğun soyundan gelenler, evlat edinenin kendisine ve yakınlarına karşı, hak ve yükümlülükleri üstlenmektedir¹⁸⁷.

Bir çocuğun ebeveynleri olduktan sonra, evlat edinilen çocuğun öz ebeveynleri ve öz yakınları ile hukuki ilişkisi sona ermektedir¹⁸⁸.

Neticede, yabancı kişiler tarafından evlat edinme sonucunda iki çeşit hukuki sonuç doğmaktadır: hak doğurucu ve hak sona erdirici. **Hak doğurucu hukuki**

¹⁸⁶ Гатин А.М., **Гражданское право: учебное пособие**: М.2009, 384 с. URL: <http://radnuk.info/rospidrychnuk/grajdanskoe/521-gatin/22756--4----->.html?page=&print=1&tmpl=component (датаобращения:18.06. 2017).

¹⁸⁷ Капустина П.А., **Проблемы семейного законодательства в России**. - М: Норма, 2015, с.102.

¹⁸⁸ Киреева Ю.А., **Семейно - правовое положение ребенка в Российской Федерации** – Москва: Проспект, 2013,с.89.

sonuçlar, evlatlık aracılığıyla yeni hukuki aile ilişkileri oluşturmaktadır. **Hak sona erdirici hukuki sonuçlar**, evlat edinilen çocuğun ve öz ebeveynleri ve öz akrabaları ile, tam ya da kısmi daha önce olan hukuki aile ilişkilerini sona erdirmektedir.

Yabancılar tarafından evlat edinme sonuçlarına göre, kan bağı olan ilişkiler ile eşdeğerdir. Bu evlat edinme sonucunda, evlat edinilen çocuğun evlat edinilen ebeveyn ve yakınları ile öz çocukları gibi aile ilişkisi kurulmaktadır¹⁸⁹.

Evlat edinme ile ilgili hukuki ilişki, ebeveynler ile hukuki ilişkiden farklıdır. Farklılık şunda görülür: kurulma temelinde, hak ve yükümlülüğün içeriğinde, hukuki ilişkinin sona erme temelinde¹⁹⁰.

Ebeveyn hakların genişliği ve içeriği yabancı ebeveynlerin haklarına göre daha geniştir. Böylece, ebeveynlerin yabancılar çocuklarını yetiştirilmek için verme hakkı vardır. Başka değişle, çocukların evlat edinilmesi için yabancılar izin verebilirler¹⁹¹.

Ebeveyn hakları aynı zamanda yükümlülüktür, sadece çocuklara karşı değil, topluma ve devlete karşı. Ebeveyn hakların ve yükümlülüklerin ikili karakterini birçok ebeveyn hukuki ilişkide görebiliriz. Örneğin, çocuğun gerekli eğitimi alma hakkı. Burada ebeveynlerin yetiştirme hakkı- çocukların eğitim alma yükümlülüğü ve ebeveynlerin yükümlülüğü- çocukların gerekli eğitim ve bakım hakkı¹⁹².

Çocuğu yetiştirme ebeveyn yükümlülüğün içeriği aktif ve pasif hareketten ibarettir. Aktif tip çocuğun hak ve menfaatini korumayı, yetiştirme hakkını yerine getirmeyi, çocuğun yeteneklerini keşfetmeyi içerir. Pasif tip çocuğa karşı şiddet uygulamamayı içerir¹⁹³.

Erşova G.M., Sverdlov G.A., Dorohova, Orlova N.V. bilim adamların görüşüne göre, ebeveyn hakların arasında öz çocuklarını yabancılar tarafından evlat edinmek için verme hakları olmalı.

¹⁸⁹Хомова К.П.,**Семейно-правовая и гражданско-правовая ответственность приемных родителей** // Семейное право. 2014. № 3. С. 35 – 37.

¹⁹⁰Шолгина О.И.,**Правовая природа усыновления и отмены усыновления как споров, затрагивающих интересы детей** // Современное право. 2015. № 12. С. 90-94.

¹⁹¹Бессараб Н.С., Мурзин Р.Л.,**Теоретико-правовые и процедурные вопросы международного усыновления** // Актуальные проблемы современной науки. 2015. № 5. С. 61-72.

¹⁹²Пермякова Г.С.,**Усыновление ребенка: пособие будущим родителям**. М.: Феникс, 2014, с.382.

¹⁹³Арутюнова Э. В.,**Понятие и правовая природа усыновления** // Семейное и жилищное право. 2013. № 2, с.16-18.

Rusya Federasyonu AK m.137 f.2'ye göre, evlat edinilen çocuklar öz ebeveynlerine ve öz akrabalarına karşı kişisel ve mülkiyet haklarını ve yükümlülüklerini kaybetmektedir¹⁹⁴. Eğer evlat edinme tek kişi tarafından gerçekleşiyorsa, kişisel ve mülkiyet hakları diğer kişinin isteğine göre saklanabilir.

Rusya Federasyonu AK m.137 f.6'ya göre, yabancılar tarafından evlat edinmede, yabancılar çocuğun doğum belgesinde ebeveyn olarak kayıtlı olmasa da, hukuki sonuçlar doğmaktadır.

Bununla birlikte, Rusya Federasyonu AK m.137 f.3, 4'e göre, çocuğun menfaati için gerekliyse, evlat edinilen çocuğun ebeveyni ve yakınları ile hukuki bağı kopmayabilir. Bu maddede değişiklikler yapılmalı. Özellikle, ebeveynlerden biri ile hukuki ilişkinin korunması, ayrıca diğer akrabalara ilişkin hükümler¹⁹⁵.

Ebeveynlerin çocuklarını yetiştirmesi ve bakılması yükümlülüğü dışında, öz çocuklarının yasal temsilcileridir. Yabancı evlat edinenler de bu tür yükümlülüğe sahiptir.

2. Evlat edinmenin şahsına ve malvarlığına ilişkin sonuçlar

a. Evlat edinilen çocuğun adı, soyadı, baba adı

Evlatlığın adı, soyadı, baba adı belirlenme uygulaması Rusya Federasyonu AK 134 maddesinde ele alınmıştır. Evlatlık adını, soyadını, baba adını korur.

Evlat edinenin talebi üzere, evlatlık evlat edinenin soyadını alabilir. Evlatlığın baba adı evlat edinen erkeğin adına göre belirlenir. Ancak evlat edinen kadınsa, onun belirlediği baba adına göre evlatlığın baba adı belirlenmektedir. Evlat edinen eşlerin soyadları farklıysa, o zaman evlatlığa aralarında anlaştıkları soy ad verilir.

Evli olmayan bir kişi tarafından çocuk evlat edinildiğinde, evlatlığa bu kişinin tarafından belirlenmiş ad, soy ad, baba adı verilir.

¹⁹⁴Яруллина Н.Н., **Институт усыновления. История и перспективы** // Право и суд в современном мире: Материалы VII ежегодной международной научно-практической конференции студентов и молодых ученых, Челябинск, 2014 г. Челябинск: ООО «Изд-во РЕКПОЛ», 2014, с.165.

¹⁹⁵Кепова Н.Г., **Теоретические и практические вопросы опыта работы в сфере усыновления** [Электронный ресурс] / Н.Г. Кепова // Пробелы в российском законодательстве. Юридический журнал. – 2011. – № 6. – 82-88 с.

10 yaşını doldurmuş bir çocuğun adını, soyadını ve baba adını değiştirmek için, kendisinin rızası alınmalıdır. Ancak evlat edinmeden önce evlatlık evlat edinen ailede yaşıyorsa, o zaman bu konu ile ilgili kendisinin rızası alınmayabilir (Rusya Federasyonu AK m.132 f.2).

Evlat edinmeye ilişkin mahkeme kararında çocuğun adı, soyadı ve baba adı değişikliği belirtilmektedir.

b. Evlat edinilen çocuğun vatandaşlığı

Evlat edinmede evlatlığın vatandaşlığı "Rusya Federasyonu Vatandaşlığına ilişkin" Federal Kanunda düzenlenmiştir. Buna göre,

- Rusya Federasyonu vatandaşı olan bir çocuk, Rusya Federasyonu vatandaşı olmayan kişilerce evlat edinildiğinde, Rusya Federasyonu vatandaşlığını korur. Evlat edinen ebeveynler veya evlat edinen ebeveynlerden biri farklı bir vatandaşlığa sahipse, istekleri halinde, Rusya Federasyonu'nun evlat edinilen çocuğa başka bir vatandaşlık verilmesi şartıyla Rusya Federasyonu vatandaşlığı sona erer;

- Tersine durumda, Rusya Federasyonu vatandaşı olmayan bir çocuğu, Rusya Federasyonu vatandaşı olan kişiler evlat edinmiş ise evlatlık Rusya Federasyonu vatandaşı olur;

- Rusya Federasyonu vatandaşı olmayan bir çocuğun evlat edinmesi durumunda, eşlerden biri Rusya Federasyonu vatandaşı, diğeri vatansız bir kişi ise, çocuk Rusya Federasyonu vatandaşı olur;

- Rusya Federasyonu vatandaşı olmayan bir çocuğun, eşlerden birinin Rusya Federasyonu vatandaşı, diğeri ise başka bir vatandaşlıkta olan; eşler tarafından evlat edinilmesi durumunda, evlat edinenlerin anlaşması ile çocuk Rusya Federasyonu vatandaşı olur. Böyle bir anlaşmanın olmaması durumunda, çocuk, Rusya Federasyonu topraklarında yaşıyorsa veya vatansız hale gelirse, o zaman Rusya Federasyonu vatandaşı olur¹⁹⁶.

¹⁹⁶ Федеральный закон "О гражданстве Российской Федерации" от 31.05.2002 N 62-ФЗ, Редакция от 27.12.2018(с изм. и доп., вступ. в силу с 29.03.2019),http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_36927/(дата обращения:25.04.2019).

Bu nedenle, genel kural, yabancılar tarafından evlat edinilmiş çocuklarda Rusya Federasyonu vatandaşlığının korunmasıdır.

Çocuğun evlat edinme konusunda haklarının korunma ilkeleri 24 Nisan 1967 tarihli “Çocukların Evlat Edinmesine Dair” Avrupa Sözleşmesinde düzenlenmiştir. Bu Sözleşmeye göre, bir devletin ulusal hukuku, bir çocuğun evlat edinme sonucu vatandaşlığını kaybetmesine izin veriyorsa, evlat edinmenin sonucu olarak, evlatlık evlat edinen kişinin vatandaşlığını edinmesi şarttır¹⁹⁷.

Evlatlığın evlat edinenlerin vatandaşlığını edinmesi iki şekilde gerçekleştirilebilir; otomatik olarak - bir çocuk belirli bir yaşa geldiğinde veya ilgili makamlarda evlat edinmeyi kayıt yaptırdıktan sonra.

Rusya vatandaşı olan çocukların yabancılar tarafından evlat edinme konusunda; vatandaşlık söz konusu olunca, Rus mevzuatı, evlat edinilen çocuğun menfaatinin düşünmektedir. Bu çocuğun menfaati önceliği ilkesine dayanmaktadır.

c. Evlat edinilen çocuğun doğum tarihi ve doğum yeri değişikliği

Evlatlığın doğum yeri ve doğum tarihi değişikliği Rusya Federasyonu AK 135 maddesinde öngörülmüştür. Buna göre, evlat edinme gizliliğin korunması için, evlat edinilen çocuğun doğum tarihi, üç aydan fazla olmama şartı ile ve doğum yeri değiştirilebilir.

Ancak, doğum tarihi değişikliği çocuk bir yaşından küçükken yapılabilir. Bir yaşını doldurmuş bir çocuğun doğum tarihi, geçerli sayılan sebeplerin varlığında, mahkeme tarafından değiştirilebilir.

Çocuğun doğum tarihi ve (veya) doğum yeri değişikliği evlat edinmeye ilişkin mahkeme kararında belirtilmektedir.

d. Evlat edinenlerin evlatlığın ebeveynleri olarak kayıt altına alınması

Evlat edinenlerin evlatlığın ebeveynleri olarak kayıt altına alınma usulü Rusya Federasyonu AK 136 maddesinde öngörülmüştür. Buna göre, evlat edinenlerin talebi üzerine mahkeme doğum kaydı defterine evlatlığın ebeveynleri olarak evlat edinenleri kaydetme kararı verebilir.

¹⁹⁷ Европейская конвенция об усыновлении детей. Утверждена Советом Европы 24 апреля 1967 г. // СПС Консультант Плюс, ст.11 п.2.

Böyle bir kayıt için, 10 yaşını doldurmuş çocuğun rızası gerekir. Ancak Rusya Federasyonu AK m.132 f.2’de öngörüldüğü durumlarda¹⁹⁸, çocuğun rızası aranmaz.

Evlat edinenlerin evlatlığın ebeveyni olarak kaydın gerekliliği evlat edinmeye ilişkin mahkeme kararında belirtilmektedir.

e. Nafaka ödeme yükümlülüğü

Maddi yükümlülüklerle ilişkin olarak, yabancı evlat edinenin ve evlatlığın arasında, nafaka yükümlülüğü önemli bir sorundur. Bu sorun öz ebeveyn ve çocuk ilişkisindeki gibi çözülmektedir. Nafaka yükümlülüğü, reşit olmayan veya reşit olan çocuklara karşı, hukuki mahiyetine göre, devam eden bir yükümlülüktür.

Evlat edinilen çocuğa nafaka ödeme yükümlülüğü, evlatlık 18 yaşını doldurmasına kadar devam etmektedir. Nafaka yükümlülüğü noter onaylı bir anlaşmaya göre belirlenir. Bunun dışında nafaka ödeme yükümlülüğüne ilişkin bir sorun olursa, mahkemeye başvurarak da bu çözülebilir. Evlat edinenin nafaka yükümlülüğü kendisi çalışmasa bile zorunludur, çünkü gelirin olamaması çocuğun bakımı için para ödenmemesinin temelini oluşturmamaktadır.

Rusya Federasyonu AK m.103’e göre, reşit olmayan çocukların çıkarına veya reşit olan çocukların çalışmama ve maddi durumu olmama durumunda, nafaka yükümlülüğün olduğu kural olarak düzenlenmiştir¹⁹⁹.

Evlat edinilmiş bir çocuğa öz ebeveynleri için nafaka ödeme yükümlülüğün ortadan kalkması gerçekleşebilir, ancak ispat edilirse ki:

- yeni ebeveyn çocuğun tüm ihtiyaçlarını karşılamaktadır;
- ebeveyn haklarından mahrum edilen bir kişiden nafaka ödeme talebinde bulunma hakkı kötüye kullanılmaktadır;
- nafakanın çocuğun ihtiyaçlarını karşılamaya harcanmayacağı kuşkusu varsa.

¹⁹⁸ Evlat edinmek için dilekçe verilmeden önce, evlat edinecek çocuk evlat edinenlerin ailesinde yaşıyorsa ve bu kişileri ebeveyn olarak kabul ediyorsa, böyle bir durumda evlat edinme için evlatlığın rızası şartı aranmamaktadır

¹⁹⁹ Марышева Н.И., *Международная унификация в области семейного права: вопросы усыновления* // Журнал российского права. 2014. № 5. С. 93- 103.

f. Evlat edinme ile kurulan soy bağıının maddi ve kişisel sonuçları

Yabancılar tarafından evlat edinmenin hukuki sonuçları Rusya Federasyonu AK 137. maddesinde belirlidir. Bu sonuçların genel olarak oluşturdıkları ilkeler şudur: evlat edinilen ve evlatlık arasında kurulan soy bağı gerçek ve tam soy bağı esasına dayanır. Evlat edinilenler ve onların akrabaları, evlat edinilen çocuğa ve onun soyundan gelenlere karşı; öz akrabalarına karşı olduğu gibi kişisel ve mülkiyet hak ve yükümlülüklerinde eşittirler. Bu madde evlat edinilenin dışında tüm akrabaları ile hukuki ilişkileri düzenlemektedir. Burada belirli hak ve yükümlülükleri doğuran bir akrabalık derecesinden bahsedilmektedir. Bu yasal ilişki neticesinde evlat edinen ebeveynlere (tek ebeveyne) ve diğer yakınlarla sahip olmaktadır. Bu nedenle, evlat edinenin evlatlıkla evlenmesi kanun koyucu tarafından yasaklanmıştır (Rusya Federasyonu AK m.14).

Aynı zamanda, evlat edinilen çocuklar kan esasına bağlı ebeveynlerine karşı kişisel ve mülkiyet hak ve yükümlülüklerini yitirir. Bu durum eşler tarafından bir çocuğu evlat edindiklerinde, ya da tek ebeveyn veya evli olmayan kişi tarafından da evlat edinmede söz konusudur²⁰⁰.

Evlat edinilmiş bir çocuğu evlat edinen çocuğa eşitleyen yasa, ebeveynlere çocuklarını büyütme ve sağlıklarına, fiziksel, zihinsel, ruhsal ve ahlaki gelişimlerine dikkat etme zorunluluğu getirmektedir (Rusya Federasyonu AK m. 63). Evlat edinenler, ebeveynler gibi, evlat edindikleri çocukları maddi olarak desteklemeleri gerekmektedir (Rusya Federasyonu AK 80. ve 85. maddeleri). Bu, bakım yükümlülüğünün yerine getirilmemesi durumunda evlat edinen ebeveynlerden nafaka alma olasılığını ifade eder.

Bu yasal sonuçlar, evlat edinmenin evlat edinilen kişi için gizliliğine veya evlatlığın doğum belgesinde evlat edinilenlerin çocuğun ebeveyni olarak kaydedilmemesine bakılmaksızın gerçekleşir.

Evlat edinenler, evlat edindikleri çocukların yasal temsilcileridir ve özel yetki olmadan, mahkemelerde de dahil olmak üzere, tüm gerçek ve tüzel kişilerle ilişkilerinde çocukların hak ve menfaatlerini savunurlar.

²⁰⁰Королев Ю. А., *Усыновление – проблемы решенные и нерешенные.* // Адвокат, — 2003. - № 2. – С. 31-38.

Çocuktan ayrı yaşayan bir ebeveyn tarafından haklarının kullanılmasına ilişkin Rusya Federasyonu AK m.66 hükümleri geçerlidir. Evlat edinen, bu hakkın ihlal edilmesi durumunda mahkemeye başvuru hakkına sahiptir.

Evlat edinme, kendine özgü özelliklere sahip olan ve kan kaynağından ayıran aile ilişkilerinin ortaya çıkmasının temelidir. Bu bağlamda, özellikle bu özellikleri incelememiz gerekir.

Örneğin, yasa koyucu, bir çocuk bir kişi tarafından evlat edinildiğinde, evlat edinen bir erkek ise, kişisel ve mülkiyet haklarının ve yükümlülüklerinin, annenin isteğine veya evlat edinen bir kadın ise, babanın isteğine bağlı olarak saklanabileceğini belirtir.

Rusya Federasyonu AK m.137 f.4'e göre, evlat edinilen çocuğun ebeveynlerinden birinin ölmesi durumunda, ölen kişinin ebeveynlerinin talebi üzerine (çocuğun büyükannesi veya büyükbabası), kişisel ve mülk hakları ve yükümlülükleri, ölen ebeveynlerinin yakınlarına karşı, çocuğun menfaatine ise, korunabilir. Örneğin, çocuk büyükannesine, büyükbabasına veya diğer yakın akrabalarına bağlıdır ve onlarla temasların sona ermesi zihinsel durumunu olumsuz yönde etkileyebilir. Rusya Federasyonu AK m.67 göre, ölen ebeveynin akrabalarının evlat edinilen çocukla iletişim kurma hakkı vardır. Buna göre, büyükbaba, büyükanne, erkek kardeş, kız kardeş ve diğer akrabaların çocukla iletişim kurma hakkına sahip olduğu öngörülmektedir²⁰¹.

Evlat edinilen çocuğun ebeveynlerden biriyle veya ölen ebeveynin akrabalarıyla olan ilişkisinin korunması, evlat edinmeye ilişkin mahkeme kararında belirtilmelidir.

Aynı zamanda, mahkemenin evlat edinme konusundaki kararı, Rusya Federasyonu AK m.137 3.fıkrası uyarınca, bir çocuğun evlat edinilmesinde ebeveyne karşı kişisel ve mülk hakkı korunma durumunda, bu ebeveyni nafaka ödemeye devam etmekten muaf tutmaz. Bu durumda, ilgili tarafların talebi üzerine ödenen nafaka miktarındaki değişimle ilgili tüm ödemeler, ödemelerden muaf tutulması mahkeme tarafından incelenmektedir.

²⁰¹ Пчелинцева Л. М., *Комментарий к Семейному кодексу Российской Федерации*, - 3 изд. – перераб. и доп. – М.: НОРМА, 2007, с.131.

Çocuğun öz ebeveyni ile evlat edinenin evliliğinin sona ermesi, evlat edinenin haklarının kapsamını etkilemez ve ayrıca mahkeme kararından doğan ilişkiyi sona erdirmez. Böylece, bu tür ebeveynler için tarafların hak ve yükümlülüklerin eşitliğine ilişkin Rusya Federasyonu AK m.61 hükümleri geçerlidir.

g. Kanuni mirasçılık

Rusya Federasyonu Medeni Kanununun 1147 maddesi uyarınca, yasal miras söz konusu olunca, evlat edinilenlerin ölümünden sonra, evlat edinilen çocuklar ve evlat edinilmiş çocukların ölümünden sonra onları evlat edilenler; kendi soyundan gelenler ile eşit esaslar dahilinde mirasçı olmaktadır, yani 1. derece mirasçıları olmaktadır. Burada belirtmek gerekir ki, öz ebeveynlerinin ve yakınlarının ölümünden sonra evlat evlatlıklar ve onların soyundan gelenler yasal mirasçı olmazlar. Evlat edinilmiş çocuğun öz ebeveynleri ve yakınları bu çocuğun ve soyundan gelenlerin ölümünden sonra yasal mirasçısı olmazlar. İstisna olarak, evlatlık mahkeme kararına göre ebeveynlerinden biri ile ve diğer yakınları ile ilişkisini korumuşsa yasal mirasçılık söz konusu olabilir. Bu durumda, evlat edinilen ve onun soyundan gelenler, yakınlarının ölümünden sonra yasal mirasçı olabilir, yakınları da evlat edinilmiş çocuk ve soyundan gelenler ölünce yasal mirasçı olabilir²⁰².

3. Ülkelerarası evlat edinmenin iptali

a. Genel olarak

Mevcut Rusya Federasyonu Aile Kanununda evlat edinmenin sona erme yolu – iptaldir²⁰³.

²⁰²Нечаева А. М., Судебная защита прав ребенка: Учебно-практическое пособие М., Экзамен, 2005, с.49.

²⁰³Семейный кодекс Российской Федерации от 29.12.1995 № 223-ФЗ (принят ГД ФС РФ 08.12.1995) (ред. от 30.06.2008) (с изм. и доп., вступающими в силу с 01.09.2008) / Собрание законодательства РФ, 01.01.1996, № 1, ст. 16.

Bir mahkeme evlat edinmeye ilişkin karar verdiğinde, evlat edinme ilişkisinin sonsuzluğu ilkesine esastır, yani; bu ilişkinin sonsuza dek kurulduğu öngörülmüştür. Buna rağmen, evlat edinme neticesinde çocuğun yaşam koşulları ve onun menfaati korunmuyorsa, evlat edinmenin iptal edilme olasılığı vardır²⁰⁴.

Evlat edinmenin iptal kararı hakkısonaerdiren yenilik doğuran bir karardır. Evlat edinme iptali mahkeme usulü ile gerçekleşmektedir (Rusya Federasyonu AK m.140 f.1). Bunun neticesinde, aile ilişkileri ve evlat edinmeden doğan hukuki ilişkiler sona ermektedir. Bununla birlikte, çocuğun menfaati gereği, çocuğun ve biyolojik ailesi arasında hak ve yükümlülükleri karşılıklı olarak tekrardan doğmaktadır²⁰⁵.

Evlat edinmenin iptalini, evlat edinme kararın iptalinden ayırt etmeliyiz. Evlat edinme kararın iptalinde, evlat edinmeye önemli ölçüde tesir edecek bir hatanın usulsüzlüğün ve hilenin olması aranmaktadır. Örneğin, sahte belgeleri kullanarak evlat edinme gerçekleştiyse, evlat edinen daha önce ebeveyn haklarından mahrum edilen bir kişi ise ve bu durumu gizlemişse. Buna mukabil evlat edinmenin iptalinde esas alınan temel gerekçe, evlat edinme ilişkisinin çocuğun yüksek menfaatine aykırı sonuçlar doğurmasıdır.

Evlat edinmenin iptali, çocuğun menfaati ihlal edilme durumunda, mahkeme kararı ile olur. Evlat edinmede ihlaller mahkeme tarafından yapılırsa, o zaman mahkeme kararı iptal edilir ve bununla birlikte evlat edinme başvurusu da iptal edilebilir. Ancak, bu evlat edinmeyi geçersiz kılmaz²⁰⁶.

Korolev Y. A. göre, reşit olmayan çocuğun menfaatine uygun olduğu halde, evlat edinmenin iptali nadir de olsa, mümkündür. Genelde, evlat edinmeye gereken şekilde hazırlanmak, ebeveynlerin yerini tam alma isteği, çocuğa yardım amaçlı temelli bir ilişkiyi kurmak için garantidir ve evlat edinme iptali sorununu ortadan kaldırmaktadır. Çocuğun ve evlat edinenlerin ve yakınları arasında tüm hukuki ilişkiler sona ermektedir²⁰⁷, kişisel ve mülkiyet hak ve yükümlülükleri karşılıklı sona

²⁰⁴ Летова, Н. В., **Усыновление в Российской Федерации: правовые проблемы**. М., 2006, с.31.

²⁰⁵ Каменецкая М.С., **Семейное право России**, учебное пособие, Москва, 2007, с.312.

²⁰⁶ Каменецкая М.С., там же, с.313.

²⁰⁷ Королев Ю.А., там же, с.145.

ermektedir. Evlat edinme iptali ile ilgili mahkeme kararları geriye yürümez²⁰⁸. Mahkeme kararı yasal ve makul olmalıdır²⁰⁹. Rusya Federasyonu HUMK 209 m.'ye göre, mahkeme kararın temyiz etme süresi bitince yürürlüğe girer. Rusya Federasyonu HUMK 338 m.'ye göre, itiraz ya da mahkeme kararı ile ilgili savcının itirazı, mahkeme son kararı vermeden, 10 gün içinde teslim edilebilir.

3 gün içinde mahkeme kararı kopyası sivil durumu kayıt organına gönderilmektedir. Bu belgeye göre, yetkili organ evlat edinme iptali ile ilgili kayıt yapmaktadır. Çocuğun evlat edinmeden önceki bilgilerine göre, çocuğun evrakları değişmektedir. Ancak adı, soyadı değişmemektedir.

Genel kurala göre, evlat edinme çocuk reşit olduğunda (18 yaşında) iptal edilebilir. Evlat edinme, mahkeme tarafından özel işlem olarak değil, dava kurallarına göre, iptal edilir²¹⁰.

b. İptal edilme sebepleri

Evlat edinme iptali temelini farklı nedenler oluşturmaktadır²¹¹. Bu işlem evlat edinme çocuğun menfaatine aykırı olma durumunda mümkündür.

Evlat edinme iptalinin temelini oluşturan durumları 2 gruba ayrılabilir:

1. Ebeveynlerin sorumluluğundan kaynaklanan iptal;
2. Çocuğun menfaatini koruma önlemi olarak iptal.

Birinci gruptaki durumlar ebeveyn haklarından mahrum edilme temelleri ile aynıdır:

- Evlat edinenlerin yükümlülüklerini yerine getirmemesi;
- Evlat edinenlerin haklarını kötüye kullanması;

²⁰⁸Комментарий к семейному кодексу РФ, Постатейный Ответственный редактор О.Н. Низамиева, 2010, с.255.

²⁰⁹Гражданский процессуальный кодекс Российской Федерации от 14.11.2002 № 138-ФЗ (принят ГД ФС РФ 23.10.2002)(ред. от 28.06.2009, с изм. от 09.11.2009) (с изм. и доп., вступающими в силу с 01.01.2010) / Собрание законодательства РФ, 18.11.2002, № 46, ст. 4532, ст.195 п.1.

²¹⁰Гражданский кодекс Российской Федерации (часть первая) от 30.11.1994 № 51-ФЗ (принят ГД ФС РФ 21.10.1994) (ред. от 27.12.2009) // Собрание законодательства РФ, 05.12.1994, № 32, ст. 3301, ст.275.

²¹¹2006-2007'de, evlat edinenlerin ebeveyn haklarını ihlal etme nedeni ile Rusya'da binden fazla evlat edinme kararı iptal edilmiştir. 2007'de çocuk istismarı ile ilgili 3.569 durum ortaya çıkmıştır. 93 evlat edinen ceza almıştır, <http://www.usenovite.ru/massmedia/us12127693.html>

- Evlat edinilenlere kötü muamele yapmak;
- Evlat edinenlerin alkolik veya uyuşturucu bağımlısı olması;
- Evlat edinenlerin ebeveyn haklarını yerine getirmesini engelleyen hastalık sahibi olması²¹².

Evlat edinenlerin yasadışı davranışını gösteren koşullar ortaya çıktığında, evlat edinmenin iptali bir sorumluluk önlemidir. Bunun nedeni, çocuğun yetişmesi ile ilgili yükümlülüklerin evlat edinenler ve ebeveynler için aynı sorumluluklarını taşımasıdır. Bu nedenle, evlat edinenlerin tarafından çocuğun menfaatinin ihlal eden suçlu davranışlar tespit edilirse, mahkeme evlat edinmeyi iptal etme kararı alır. Bu durumda, evlat edinmeyi iptal etmek için çocuğun iznine gerek yoktur. Aynı zamanda, biyolojik ebeveynlerin durumunun aksine, evlat edinen kişiler ebeveyn haklarını yitirmez. Bu durumda onlar ile ilgili evlat edinme iptal edilir.

Kötü muamele hem aktif hem de eylemsiz halde görülebilir. Bu sık karşılaşılan durumlardan biridir. Ancak, bu davranışlar tehlikeli olduğundan, evlat edinme iptalinin ayrı temeli olarak ayırt edilmelidir²¹³.

Çocuğa karşı kötü muamele hem fiziksel (dayak, işkence, özgürlüğün kısıtlanması) hem de zihinsel (aşağılama, korkutma) şeklinde olabilir. Bu kategoriye evlat edinenlerin çocuğa karşı cinsel tacizde bulunması da dahildir²¹⁴.

Kötü muamele eylemsizlikle de yapılabilir. Örneğin, çocuk aç ve soğukta bırakıldığında. Bu nedenle, evlat edinme iptali ile ilgili dava görüldüğünde, evlat edinenlerin tarafından işlenen suç ortaya çıkar. Bu durumda mahkeme evlat edinme ile ilgili davayı açan savcıya bu durumla ilgili bilgi vermek zorundadır²¹⁵.

Örneğin, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Rusya Federasyonu CK 115 m. göre yargılanan bir kadınla ilgili mahkeme kararını değişikliksiz bırakmıştır. Evlat edinilen evlatlığa hafif derecede sağlığına zarar vermiştir. Adli tıp inceleme sonucuna göre, beyin sarsıntısı, birden fazla çürük ve sıyrıklara rastlanmıştır. Evlat edinme iptal edilmiştir, çocuk ise yetimhaneye geri gönderilmiştir²¹⁶.

²¹²Rusya Federasyonu AK m.69.

²¹³İrkutsk savcılığının açıklamaları, <https://www.irkproc.ru/qa/856.html>. Erişim: 15.06.2016.

²¹⁴Rusya Federasyonu AK m.69.

²¹⁵İrkutsk savcılığının açıklamaları, <https://www.irkproc.ru/qa/856.html>. Erişim: 15.06.2016.

²¹⁶Летова Н.В., там же, с.150-151.

Ancak, tüm durumlar öngörülemez. Evlat edinenler hayatındaki değişiklere bazen hazır değildir, ailelerine gelen çocuğun bakımı, tedavisi vb. ağır gelebiliyor. Bazen de, evlat edinen ve evlat edilen arasında psikolojik uyuşmazlık, iletişim bozukluğu vardır. Bu durumlarda aile eğitimi başarılı olamaz. Bu nedenle nadir de olsa, çocuğun menfaati için evlat edinme iptal edilmelidir²¹⁷.

Evlat edinme iptali durumunda mahkeme; tarafların, yetkili kişinin veya diğer kişilerin eylemlerinde Rusya Federasyonu CK 20 Bölümünde²¹⁸ öngörölmüş suç belirtilerini tespit ederse, o zaman Rusya Federasyonu HUM 226 m. 3 f. dayanarak, dava açılması ile ilgili karar verilmesi için savcıya bilgi vermektedir²¹⁹.

Evlat edinenin kusurlu davranışından dolayı evlat edinme iptali durumunda, bu evlat edinmiş kişilere ileride evlat edinmelerine yasak konmaktadır²²⁰.

İkinci gruptaki evlat edinme iptali temelini oluşturan durumlarda ise, mahkeme çocuğun menfaatini ve rızasını dikkate almaktadır²²¹. Bu temel evlat edinenin kusurlu davranışı olmadığında da oluşabilir. Burada, evlat edinene bağlı ya da bağlı olamayan durumlarda, çocuğun normal gelişimi ve yetişmesi için gerekli ilişki kurulamama durumu söz konusudur. Örneğin,

-evlat edinenin ya da evlatlığın kişisel özelliklerinden dolayı iletişim eksikliği. Bunun neticesinde, evlat edinen evlatlık için bir otorite değildir ve çocuk kendini aile üyesi olarak hissetmemektedir;

²¹⁷Örneğin, evlat edinenler alkol veya uyuşturucu bağımlısı olduğunda veya evlat edinen ebeveynlerin evlatlığa karşı yükümlölüklerini yerine getirmeyi engelleyen mevcut hastalığı varsa.

²¹⁸ Rusya Federasyonu CK 20.ci bölümünde aileye ve küçöklere karşı işlenen suçlar yer almaktadır. Buna göre, küçöklere suç işlemesine, antisosyal eylemlere ve küçüğün hayati tehlikesi olan eylemleri yapmasına teşvik etmek; küçöklere alkol ürünleri satmak; çocuğu değiştirmek; evlat edinme gizliliğini açıklamak; küçüğün yetişmesi ile ilgili yükümlölükleri yerine getirmemek ve çocukların ve çalışamayan ebeveynlerin bakımı için ödeme yapmamak gibi suçlar öngörölmektedir.

²¹⁹Постановление Пленума Верховного Суда РФ от 17 декабря 2013 г. N 37"О внесении изменений в постановление Пленума Верховного Суда Российской Федерации от 20 апреля 2006 года N 8 "О применении судами законодательства при рассмотрении дел об усыновлении (удочерении) детей",<http://base.garant.ru/70541782/#ixzz5mK2KVCaU>(дата обращения: 20.01.2019).

²²⁰Rusya Federasyonu AK m.127 f.1.

²²¹Rusya Federasyonu AK m.141 f.2.

-evlat edinme süresinde çocuğun genetik hastalığı veya zihinsel özürlü olduğu gerçeğin saklanması ve bu durumun evlat edindikten sonra ortaya çıkması²²² ve yetiştirmeyi imkânsızlaştıran veya zorlaştıran olması halleridir;

-çocuğun evlat edinmeden önce bağlı olduğu ve unutmadığı öz ebeveynlerinin ehliyetinin düzelmesi, çocuğun duygusal durumunu etkiliyor olmasıdır.

Bu durumlarda, çocuk 10 yaşını doldurduğunda, mahkeme, çocuğun menfaatini ve rızasını dikkate alarak, evlat edinmenin iptaline karar verebilir²²³. Mahkeme çocuğun biyolojik ailesine geri verilmesini çocuğun menfaati için gerekli sayabilir.

Mevcut Rusya Aile mevzuatı, eski Aile Kanunun 112 maddesine kıyasen, evlat edinmenin geçersiz sayılması için temel öngörmemektedir. Ancak, belirtmek gerekir ki, diğer hukuki sistemlerde olduğu gibi, yasaların ihlal durumu ortaya çıktığında, evlat edinme geçersiz sayılacaktır. Burada, evlat edinmenin geçersiz sayılması çocuğun menfaatine aykırı olacak ise, o zaman evlat edinme mahkeme tarafından geçersiz sayılmayabilir (sahte belgeler kullanılsa bile)²²⁴.

Bazı durumlarda, çocuğun biyolojik ebeveynlerine geri verilmesi bu çocuğun menfaatine olacaksa, o zaman mahkeme evlat edinme iptaline karar verebilir²²⁵.

c. İptal etme talebi hakkına sahip kişiler

Çocuğun menfaatine uygun olduğu durumlarda, Rusya Federasyonu Aile Kanununda, evlat edinme iptalini talep etme hakkına sahip kişilerin yelpazesini genişletilmiştir. Buna göre, evlat edinme iptalini talep etme hakkına sahip olan kişiler aşağıda belirtilmiştir:

²²²Burada, evlat edinene çocuğun herhangi bir rahatsızlığı ile ilgili bilgi verilmeme durumlardan bahsedilmektedir.

²²³Ермаков А. В., **Защита прав детей, усыновленных иностранными гражданами: организационно-правовой аспект.** // Российский следователь. – 2006. – № 7. – С. 17-25.

²²⁴Матвеева Н.В., **Усыновление (удочерение) российских детей иностранными лицами: система и стадии** // Законы России: опыт, анализ, практика. – 2008. – № 1, с.20. Örneğin, İspanya’da evlat edinmeden 2 sene geçtikten sonra ya da evlat edinme, çocuğun menfaatine aykırıysa, geçersiz sayılmaz.

²²⁵Дриль Л., **Основные правила усыновления детей иностранцами.** /// 2-изд. перераб. и доп., М.: Норма, 2011, 471 с., <https://ipoteka-m.ru/drill-osnovnie-pravila-usinovleniya-detey-inostrantsami.php>. Erişim: 20.12.2017.

- Çocuğun ebeveynleri;
- Çocuğu evlat edinenler;
- 14 yaşını doldurmuş evlat edilen çocuk;
- Vesayet ve velayet organı;
- Savcı²²⁶.

Bu kategorideki davalılar genelde, evlat edinenlerdir. Evlat edinmeyi iptal etmekle ilgili dilekçe evlat edinenlerin tarafından ikamet ettikleri yerel mahkemeye verilmektedir. Evlat edinme iptali ile ilgili dilekçe çocuğun ebeveynleri tarafından verildiğinde ise, evlat edinenler hakkında bilgi olmadığında, dilekçe bulunduğu bölgede vesayet ve velayet organına verilir. Vesayet ve velayet organı evlat edinene bilgi vermeli bu konuda ve isteğine bakmaksızın evlat edinen mahkemeye çağırılabilir²²⁷.

Çocuğun ebeveynleri evlat edinme kararın iptalini talep etme hakkına, ancak evlat edinme onların rızası olmadan ya da rızaları zorla alındığında, sahiptir. Bununla birlikte, L.M. Pchelintseva belirliyor ki, her durumda çocuğun öz ebeveynleri tarafından evlat edinme ile ilgili iptal kararı için başvurulduğunda, çocuğun yaşam şartların uygun olmaması ve çocuğun evlat edinenlerle ilişkisi kurulmaması söz konusudur²²⁸.

Çocuğun öz ebeveynleri tarafından evlat edinenlerin üstlendikleri yükümlülükleri yerine getirmemelerine ilişkin evlat edinenlere karşı dava açılmaz. Bu yetkiye vesayet ve velayet organı veya savcı sahiptir.

Nedeni ne olursa olsun, evlat edinme kararın iptali için mahkemeye başvurulduğunda, ortaya çıkan durumda hukuki ilişkinin sona ermesi gereği çocuğun menfaati açısından değerlendirilmektedir. Örneğin, çocuğun üvey babası ile ilişki kuramaması durumunda, evliliğin sona ermesi evlat edinmenin iptali için temel olamaz. Bu durumda, evlat edinme iptali genel temellere dayanarak gerçekleştirilebilir, eğer evlat edinme çocuğun menfaatine aykırı olmaya başladıysa. Çocuğun menfaatine aykırı hareket etmemek için mahkeme gelecek değişiklikler hakkında

²²⁶Rusya Federasyonu AK m.142.

²²⁷Rusya Federasyonu HUM m.150 f.4 b.1; Завражнов В., **Усыновление иностранцами детей - граждан РФ.** // Российская юстиция. – 2004. - № 7. – С. 25-31.

²²⁸**Комментарий к Семейному кодексу Российской Федерации.** / Под ред. Л.М. Пчелинцевой. М.: Издательство НОРМА. 2007, с.139.

çocuğun görüşünü dikkate almalıdır. Reşit olmayan çocuğun yaşına ilişkin Rusya Federasyonu AK 141 m.2 f. hiçbir açıklama yapmamaktadır. Bu tür davalarda çocuğun menfaatini korumak için Rusya Federasyonu AK 140 m. 2 f. göre, bu durumlarda vesayet ve velayet organının yetkilisi ve savcının mahkemede bulunması zorunludur²²⁹.

Nechaeva A.M. göre, evlat edinme iptali psikolojik sorunların dışında, hukuki düzen sorunu da yaratmaktadır. Bu durum evlat edinen ve evlat edinilen tarafından karşılıklı hak ve yükümlülüklerin sona ermesine ve evlat edilenin öz ebeveynleri, yakınları ile karşılıklı hak ve yükümlülüklerin yeniden oluşmasına bağlıdır. Ancak, çocuğun menfaatine aykırı olduğunda, mahkeme çocuğu öz ebeveynlerine vermemektedir. Bu durumda çocuk ebeveyn bakımından mahrum kalan çocukların statüsünü kazanmaktadır. Ancak, kimlik bilgileri öz ebeveynlerine göre kayıt edilmektedir, çünkü evlat edinenler bu statüden çıkmaktadır²³⁰.

Genelde evlat edinme durumunda çocuğun adı, soyadı, baba adı değişmektedir. Evlat edinme iptalinden sonra, bu sorunun çözülmesi kolay değildir. Reşit olmayan çocuğun menfaatini göz önünde bulundurarak, bu sorun mahkeme tarafından çözülmektedir²³¹. Çocuğun şahsiyeti ile ilgili değişiklikler başkaları ile iletişim kurmasını olumsuz etkileyebilir. Bu durum küçük çocuğu ve yetişkin birini farklı şekilde yetkiler. Bu nedenle, çocuk 10 yaşını doldurduğunda, adı, soyadı, baba adı ile ilgili değişiklikler rızası olmadan yapılamaz²³².

Bunun dışında, L.M. Pchelintseva haklı olarak belirtmiştir ki, evlat edinme iptali çok nadir rastlanan ve her bakış açısından olumsuz olaydır. Bu nedenle, evlat edinme iptali çocuğun hak ve çıkarlarını olumsuz etkilediğinde gerçekleşmemelidir²³³.

Evlat edinilmiş çocuğun annesi (babası) ile boşanan kişi, evlat edinme kararın iptali için mahkemeye başvuruda bulunabilir. Genelde bu durum da olumlu karşılanmamaktadır, çünkü evlat edinen çocuğa karşı yükümlülüğü vardır, çocuğun

²²⁹ **Комментарий к Семейному кодексу Российской Федерации.** / Под ред. П.В. Крашенинникова и П.И. Седугина. М.: Издательство НОРМА. 2005. - С.49.

²³⁰ Нецаева А. М, там же, 2006, с.98.

²³¹ Rusya Federasyonu AK m.143 f.3.

²³² Антокольская М. В., **Семейное право**, Учебник. – М.: Юрист, 2006, с.316.

²³³ **Комментарий к Семейному кодексу Российской Федерации.** / Под ред. Л.М. Пчелинцевой. М.: Издательство НОРМА. 2007, с.484.

anne ya da babasına karşı değil²³⁴. Bu nedenle, ebeveynin ilişki durumu değişimi, evlat edinme kararın iptali temelini oluşturmamaktadır. Bu durumda evlat edinme iptali genel koşullara göre gerçekleşebilir, evlat edinen çocuğun menfaatini korumaması durumunda. Bu tür başvuruda vesayet organı veya savcı bulunabilir, evlat edinen değil.

14 yaşını doldurmamış, evlat edinilmiş bir çocuk evlat edinmeyi iptal etme talebi ile bağımsız olarak mahkemeye başvuramaz²³⁵. Evlat edinilmiş bir çocuk, evlat edinmeyi iptal etme arzusunu, evlat edinme çocuktan gizli değilse, vesayet ve velayet makamına veya savcıya bildirme hakkına sahiptir.

Evlat edinme iptali ile ilgili dilekçeyi sadece ilgili kişiler verebilir. Bu durumda, hem **özel çıkar**, çocuğun ebeveynleri, evlat edinenlerin, 14 yaşını doldurmuş evlat edinilenin tarafından evlat edinme iptali ile ilgili dilekçe verildiğinde, hem de **kamu çıkarı**, devlet ve diğer kurumların fonksiyonlarına uygun veli veya savcı tarafından verilen dilekçe verildiğinde, göz önünde bulundurulmalıdır²³⁶.

Evlat edinme kararın iptali ile ilgili evlat edinenler başvurduğunda, davalı evlat edilen çocuktur. Bu çocuğun çıkarlarını mahkemede vesayet organı korumaktadır. Daha önceki Kanunda evlat edinen evlat edinme kararın iptali ile ilgili mahkemeye başvurma hakkına sahip değildi, çünkü evlat edinenlerin hakları öz ebeveyn hakları ile eşitlenmekteydi ve ebeveynlerin çocuklarından vazgeçme hakkına sahip değildir.

Evlat edinen ve evlat edilen arasındaki ilişki gerçek ebeveyn ilişkisinden yine de farklıdır. Evlat edinen çocukla iletişim kuramazsa veya zamanla çocuğun normal gelişini etkileyen genetik hastalıklar bulunursa, evlat edinen bu kararı iptal etme hakkına sahip olmalıdır. Evlat edinme her zaman bir risktir. Hasta çocuğun evlat edinen ailede kalması, evlat edinilen çocuğun menfaatine uygundur, ancak evlat edinenin menfaatini de düşünmek gerekir. Aksi halde, evlat edinenin menfaatini düşünmemek, onun tarafından evlat edinilen çocuğun çıkarlarını ihlal etmesine yol

²³⁴ Evlat edinme iptali ile ilgili bkz: <http://nam-pokursu.ru/otmena-usynovlenija/> (дата обращения: 08.01.2019).

²³⁵ Evlat edinme iptali ile ilgili bkz: <http://nam-pokursu.ru/otmena-usynovlenija/> (дата обращения: 08.01.2019).

²³⁶ **Комментарий к семейному кодексу РФ**, Постатейный Ответственный редактор О.Н. Низамиева, 2010, с.258.

açabilir. Bu nedenle, bu iki tarafın beraber yaşamasını imkânsız kılan kanıtlar sunulunca, evlat edinme iptal edilmelidir²³⁷.

Reşit olan çocukla ilgili evlat edinme iptali yasaktır²³⁸. Çocuk reşit olunca, ebeveyn hak ve yükümlülükleri kendiliğinden sona ermektedir, bu nedenle evlat edinmenin iptali gereksizdir. Ancak, bazı durumlarda evlat edinen ve evlat edinilen arasında formalite olsa da, yakınlık ilişkisi tarafları olumsuz etkileyebilir. Örneğin, evlat edinme iptali çocuğun öz ebeveynleri ile soy bağın yeniden oluşması için veya reşit olan evlat edinilen çocuğun evlat edinenle evlenmesi için gereklidir. Evlat edinme iptal olduktan sonra, evlat edenin ve evlat edinilenin evlenmesi Kanunen yasak değildir. Bu durum evlat edinme ilişkisinin ebeveyn ilişkisinden farklı olma kanıtıdır. Yukarıda belirtilen durumlarda, evlat edinme kararı iptal edilebilir. Ancak, evlat edinen ve evlat edinilmiş çocuğun karşılıklı rızası varsa, çocuğun ebeveynleri hayattaysa ve izinleri varsa, çocuğun ebeveynleri ebeveyn haklarından mahrum değilse ve mahkeme tarafından ehliyetsiz kabul edilmediyseler²³⁹ evlat edinenlerin rızası gereklidir, aksi halde onların çıkarlarının ihlali söz konusu olacaktır. Bu durumda çocuğu yetiştiren kişiler zor durumda olduklarında ve çalışamaz hale geldiklerinde, yardım alamayacaklardır. Ebeveyn izni de olmalı, çünkü evlat edinme iptali durumunda, ebeveynleri ve çocuk arasındaki hukuki bağa yeniden oluşabilir.

Rusya Federasyonu Hukuk Muhakemeleri Usul Kanunun m.275 maddesinde, evlat edinme iptali ile ilgili davaların değerlendirilmesi ve karara bağlanması işlem takibi kurallarına göre yapılır. Bir çocuğun evlat edinme iptali ile ilgili davası, velayet ve vesayet organı ve savcı katılımıyla mahkeme tarafından görülmektedir.

Evlat edinme, çocuğun evlat edinilmesinin iptali ile ilgili mahkeme kararının yürürlüğe girdiği günden itibaren sona erer.

²³⁷Кебец И., **Рассмотрение дел об усыновлении детей иностранными гражданами.** // Законность. – 2006. - № 5. – С. 14-20.

²³⁸Rusya Federasyonu AK m.144 göre, reşit olan evlat edinilmiş çocukla ilgili evlat edinme iptali, ancak evlat edinen ve evlatlığın arasında anlaşma varsa ve evlat edinilmiş çocuğun öz ebeveynleri hayattaysa ve ebeveyn haklarından mahrum edilmedilerse mümkündür.

²³⁹Rusya Federasyonu AK m.144.

Mahkeme, evlat edinmenin iptaline ilişkin kararın yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç gün içinde, evlat edinmenin kayıtlı olduğu devlet tescil yerindeki adli sicil dairesine bir yazı göndermelidir²⁴⁰.

d. İptal kararının yasal sonuçları

Bir çocuğun evlat edinilmesinin iptali, Rusya Federasyonu Aile Kanunu'nun 143. Maddesinde belirtilen belirli yasal sonuçlara yol açar²⁴¹. Çocuk mahkemenin kararıyla ebeveynlerine, ebeveynlerinin yokluğunda ve ayrıca ebeveynlere verilmesi çocuğun çıkarlarına aykırı olma durumunda ise, vesayet ve velayet makamına verilecektir.

Mahkemenin evlat edinme iptali konusundaki kararında, çocuğun evlat edinme ile ilgili olarak kendisine verilen adı, soyadı ve baba adı ile ilgili olarak değişip değişmeyeceği sorusu da çözülmelidir. On yaşına gelmiş bir çocuğun adını, soyadını ve baba adını değiştirmek ancak rızasıyla mümkündür.

Ayrıca, mahkemenin, çocuğun menfaatinin göz önünde bulundurarak, eski evlat ediniciyi, Rusya Federasyonu Aile Kanunu'nun 81. ve 83. Maddelerinde belirtilen, çocuğa nafaka ödemeye mecbur bırakma hakkına sahip olduğu unutulmamalıdır.

Rusya Federasyonu HUMK 361 m. 1f. göre, dava ile ilgili önemli deliller ortaya çıktığında, Yargıtay I derece mahkemenin kararını iptal edebilir ve yeniden değerlendirme için geri göndermeden, yeni bir karar verebilir. Bu durumda, evlat edinme iptali ile ilgili yeni karar verildiği andan itibaren yasal olarak yürürlüğe girmiş sayılacaktır²⁴².

Yasal olarak yürürlüğe giren adli kararlar, kişilerin haklarının ve yasal çıkarlarının mahkeme kararıyla ihlal edilmesi durumunda, yürürlüğe girdikleri günden itibaren bir yıl içerisinde denetleyici derece mahkemesine itiraz edilebilir²⁴³.

²⁴⁰ Rusya Federasyonu AK m.140 f.3.

²⁴¹ Çocuğun evlat edinilmesi iptali durumunda, evlat edinenler ve evlatlığın arasında hak ve yükümlülükler karşılıklı sona ermektedir. Çocuğun menfaatine aykırı olmama durumunda çocuğun öz ebeveynleri ile hak ve yükümlülükleri karşılıklı tekrar oluşmaktadır.

²⁴² Rusya Federasyonu Hukuk Muhakemeleri Kanunu Madde 367.

²⁴³ Rusya Federasyonu Hukuk Muhakemeleri Usul Kanunu'nun 376. maddesi.

Rusya Federasyonu AK VII BÖLÜM’ünde evlat edinme iptalin bir temeli daha belirtilmektedir. Buna göre, Rusya Federasyonu mevzuatın ve uluslararası anlaşmaların öngördüğü çocuğun haklarının ihlal edilmesi durumunda, evlat edinenin vatandaşlığına bakmadan evlat edinme gerçekleşemez; gerçekleşmiş bir evlat edinme ise mahkeme usulü ile iptal edilmelidir²⁴⁴.

Rusya Federasyonu dışında yaşayan Rusya Federasyonu vatandaşları, yabancı vatandaşlar ve vatansız kişiler tarafından Rusya Federasyonu vatandaşı olan çocuk evlat edinildiğinde, Cumhuriyet Yüksek Mahkemesi, bölgesel ve eşdeğer mahkemeler karar vermektedir. Bu durumda, evlat edinme ile ilgili karar vermeye hangi mahkeme yetkilidir sorusu ortaya çıkmaktadır. Bu sorunun cevabı Rusya Federasyonu Yargıtay Kararlarında şu şekilde açıklanmaktadır: “yabancı vatandaşların ve vatansız kişilerin tarafından evlat edinilen çocukların evlat edinme iptali davaları için, mevcut yasa özel yargı alanı öngörmemektedir”²⁴⁵.

Evlat edinme iptaline ilişkin kararlar geriye yürüme şeklinde olmayan hukuki bir gerçektir. Ancak, ebeveyn haklarından mahrum edilen kişilerin ebeveyn hakları geri verilebilir.

Yukarıda yazılanlara dayanarak, Rusya Federasyonu mevzuatı yabancılar için özel yargı alanı öngörmemektedir. Bu durum, yabancı vatandaşların Rus çocuklarını evlat edindiklerinde gizliliğin ortadan kalkmanın lehine olan bir kanıt olarak kabul edilmektedir²⁴⁶.

4.Evlat edinmeye ilişkin temel engeller ve kısıtlamalar

a. Rus çocuklarını evlat edinme yasağı

Rus çocuklarını evlat edinme yasağı söz konusu olduğunda, belirtmek gerekir ki Rusya Federasyonu bu konu ile ilgili Rus çocukların menfaatini göz önünde

²⁴⁴29 Aralık 1995 tarihli Rusya Federasyonu AK №223-FZ, 165 m. f.2. Bu Bölüm Yabancı vatandaşlar ve vatansız kişilerle ilgili aile ilişkilerinde uygulanan hukuk ile ilgilidir.

²⁴⁵ Rusya Federasyonu Yüksek Mahkemesi Genel Kurulun 8 sayılı 20 Nisan 2006 tarihli “Çocukların evlat edinilmesine ilişkin davaların değerlendirilmesinde yasama mahkemelerinin başvurusuna ilişkin” Karar (37 sayılı 17 Aralık 2013 tarihli Rusya Federasyonu Yüksek Mahkemesi Genel Kurulu Kararı ile yenilenmiştir).

²⁴⁶ПаршуткинВ., ЛьвоваЕ., тамже, 1999, № 4, с.24-29.

bulundurarak ileride sıralananların evlat edinmelerine yasak koymuştur. ABD vatandaşlarına ve çocuk evlat edinme ile ilgili faaliyet gösteren kurumlara ABD vatandaşların evlat edinilmesi için Rusya Federasyonu vatandaşı olan çocukların verilmesine kısıtlamalar getirilmiştir.

Bunun dışında, aynı cinsiyetten olup evli çiftlerin ve eşcinsel evlilikleri kabul eden ülke vatandaşların da Rus çocuklarını evlat edinme yasağı vardır. Ayrıca, eşcinsel evliliklerini kabul eden ülkelerin vatandaşları olan kişilerin de Rus çocuklarını evlat edinmesi yasaktır. Söz konusu olan evlat edinme yasaklarını ayrı şekilde açıklamakta yarar vardır.

b.Eşcinsel çiftler için öngörülen kısıtlamalar

Rusya Federasyonu AK m.127 b.1 f.13 uyarınca, aynı cinsiyetten evli çiftler, vatandaşlıklarına sahip oldukları eyalette birliktelikleri evlilik olarak kabul edilen ve yasalarca öngörüldüğü şekilde güvence altında olsalar bile, Rus çocuklarını evlat edinemezler. Ayrıca, 2013'ten bu yana, bu tür eşcinsel evliliklerini yasal olarak öngören devlet vatandaşların tek başına evlat edinmesine de izin verilmemiştir. İlginçtir ki, aynı cinsiyetten evliliklerin yasal olma durumunda, mahkeme geleneksel evliliğe sahip olsalar bile yabancıların evlat edinmesini reddedebilir. Bunun tek istisnası Rusya Federasyonun yaptığı İkili Anlaşmalardır.

Bu nedenle, mahkeme oturumu sırasında, evlat edinen adayın vatandaşı olduğu ve ikamet ettiği devletin mevzuatında çocuğun başka bir aileye verilmesine izin verip vermediğini ve bu devletin evlat edinmeye ilişkin işbirliği konusunda Rusya Federasyonu ile bir anlaşma yapıp yapamadığına göre tespit edilmektedir. Evlat edinme adayın ülkesindeki Mevzuat böyle bir durumu öngörüyorsa, ancak Rusya Federasyonun bu alanda bu ülke ile herhangi bir işbirliği Anlaşması imzalamamışsa, mahkeme yabancıların bir Rus çocuğunu evlat edinme talebini reddetmektedir²⁴⁷.

²⁴⁷Yabancılar tarafından 2019 yılında Rus çocuklarını evlat edinme usulüne ilişkin bkz. <http://zakon7ya.ru/formy-ustrojstva-detej/usynovlenie/usynovlenie-inostrannymi-grazhdanami.html/amp>. Erişim: 17.03.2019.

c.ABD vatandaşları için öngörülen kısıtlama

ABD vatandaşların Rus çocuklarını evlat edinme imkânı kısıtlaması ve evlat edinme faaliyetlerini yürüten Amerikan kuruluşları için getirilen kısıtlamalar özel dikkat çekmektedir. Bu kısıtlamalar, 28 Aralık 2012 tarihli 272 sayılı Federal Kanun uyarınca, yürürlüğe girmektedir²⁴⁸.

Belirtmek gerekir, ki adı geçen Kanun, kitle iletişim araçların sunmalarından, sırf Amerikalıların Rus çocuklarını evlat edinme yasağı gibi algılanmaktadır. Bunun aksine, “Dima Yakovlev” Kanunu aşağıda belirtilenleri öngörmektedir:

1. İnsan hak ve özgürlüklerini, özellikle Rusların, ihlal etme suçlu işleyen Amerikalılar listesi oluşturmak.
2. Bu listeye dâhil olan insanlar üzerindeki etki tedbirlerinin belirlenmesi.
3. Bu listedeki kişilerin Rusya Federasyonu topraklarında sahip oldukları malvarlıklarını kullanma konusunda yasak belirtilmesi.
4. Rusya Federasyonu topraklarında bunların denetimi altında olan şirket ve kuruluşların kontrolünün yürütülmesinin durdurulması.
5. Rusya Federasyonu'nda kayıtlı kuruluşların yönetim organlarındaki kişilerin yetkilerinin askıya alınması.
6. Rusya Federasyonu'nun siyasi yaşamına dahil olan ve Amerikalılar veya Amerikan şirketlerinden bağış alan kar amacı gütmeyen kuruluşların faaliyetlerinin askıya alınması.
7. ABD vatandaşlığına sahip olan Rusya Federasyonu vatandaşlarının, Rusya Federasyonu'nun siyasi yaşamına katılan kuruluşların katılma yasağı.
8. Rus çocuklarını evlat edinmek için Amerikalılara verilmesinin yasaklanması.

²⁴⁸ Федеральный закон от 28 декабря 2012 г. N 272-ФЗ "О мерах воздействия на лиц, причастных к нарушениям основополагающих прав и свобод человека, прав и свобод граждан Российской Федерации" с изменениями и дополнениями от: 23 мая 2015 г., 28 марта 2017 г., 27 декабря 2018 г. Принят Государственной Думой 21 декабря 2012 года. Одобрен Советом Федерации 26 декабря 2012 года, <http://base.garant.ru/70291034/#ixzz5mKE1G4UH> (дата обращения: 08.01.2019). Bu Kanunun gayri resmi adı Dima Yakovlev Kanunu. Bir Rus çocuğu evlat edinen babanın ihmali nedeniyle Amerikan ailede ölmüştür. Medyada önyargılı sunum nedeniyle, kamu bilincinde, söz konusu yasanın yalnızca Amerikalıların evlat edinmesini yasaklamak amacıyla kabul edildiği zannedilmektedir.

Görüldüğü gibi, evlat edinme yasağı sadece bir önlemdir ve en önemlisi değildir. Aynı zamanda, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin 17 Ocak 2017 tarihli kararıyla, Amerikalıların çocukları evlat edinme yasağı yasadışı olarak kabul edilmiştir²⁴⁹.

²⁴⁹ AİHM, bu kuralın Amerikalılara karşı evlat edinme haklarında ayrımcılık yapıldığını belirtmiştir: özellikle, çocuklarla temas kurduktan sonra evlat edinme hakkından mahrum bırakılan ABD vatandaşlarından 16 şikayet mahkemeye sunulmuştur . Mahkeme, Rus Kanununun, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 8. ve 14. maddelerine aykırı olduğuna dikkat çekmiştir. Ancak, resmi Rus makamları karara katılmadılar ve buna itirazda bulundular.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

III. RUS HUKUKUNDA ÜLKELERARASI EVLAT EDİNME SORUNLARININ YARATTIĞI SORUNLAR VE GENEL DEĞERLENDİRME

A. TEMEL PROBLEMLER

Yargıtay, yıldan yıla, Rus çocuklarını evlat edinme konusunda yabancıların ilgisinde bir düşüş kaydetmektedir²⁵⁰.

Hâkimlere göre, adli inceleme sırasında ortaya çıkan temel sorunlardan biri, başvuranların evlat edinme başvurusunun şekli ve içeriği ile gerekli belgelerin listesine uyulmamasıdır. Bunun dışında, mahkemeler, çocukların yabancı ailelere verilme şartların ihlal edildiğine defalarca rastlamıştır.

Genelde vesayet kurumlarının yetimlerin yakınlarını tespit etmek için yeterli tedbirler almadığı ve bulundukları takdirde, maddi durumlarını gerekçe göstererek bu çocukları evlat edinmeyi reddettikleri ortaya çıkmıştır. Bazen mahkemeler farklı kişilerce erkek ve kız kardeşleri evlat edinme olasılığını değerlendirmişti²⁵¹. Ancak evlat edinenler evlatlığın erkek kardeşin varlığını öğrenince, her iki çocuğu evlat edinme isteğini dile getirdiği durumlar da ortaya çıkmıştır.

Bunun dışında, mahkemeler, ülkelerarası evlat edinme davalarını değerlendirirken, aşağıda açıklanan sorunları çözmüştür:

- çocuğun evlat edinme hakkındaki görüşleri;
- evlat edinenlerin, çocuğun tam gelişimini sağlama ve maddi imkanlarına sahip olmaları konusu;
- evlat edinmeden önce özel eğitim alma konusu;
- evlat edinenlerin sağlık durumu;

²⁵⁰ Böylece, 2011 yılında ülkelerarası evlat edinme sayısı 3 bini aştıysa, 2015 yılında 663'e düşmüştür. Bu durum, mahkemelerin sadece 7 davada yabancıları reddetmesine rağmen. Ancak Ruslar tarafından evlat edinme sayısı sürekli yüksek: davaların sayısı yıldan yıla 14 bin davanın altına düşmüyor.

²⁵¹ 2017 yılında bölgesel ve eşit mahkemeler tarafından yabancılar veya vatansız kişiler tarafından, ayrıca Rusya Federasyonu toprakları dışında sürekli ikamet eden Rusya Federasyonu vatandaşları tarafından Rus çocukların evlat edinmesine ilişkin davaların Genel değerlendirme uygulaması, 30 Mayıs 2018 tarihinde Rusya Federasyonu Yargıtay Başkanlığı tarafından onaylanmıştır.

- evlatlık ve evlat edinenlerin arasındaki temasın varlığı.

Mahkeme duruşmalarında ortaya çıkan en göze çarpan sorunlardan biri, evlat edinme adayların evlatlığın sağlık durumuyla ilgili farkında olmamasıydı²⁵². Bazı durumlarda, bundan dolayı evlat edinme adayları evlat edinme başvurularını geri çekmek zorunda kalmışlardır.

B. RUSYA FEDERASYONU MAHKEMELERİNCE VERİLEN ÜLKELERARASI EVLAT EDİNME KARARIN YABANCI ÜLKEDE TANINMASI

Ülkelerarası evlat edinmenin tanınması modern toplumun ciddi bir sorunudur. Evlat edinmenin çarpışma sorunları, evlat edinenin ve evlatlık bir ülkenin vatandaşlığına sahip olduğu durumlarda ve evlat edinmenin kendisi başka bir ülkede gerçekleşse bile görülür. İncelenmesi daha da zor olan, evlat edinen ve evlatlık farklı ülke vatandaşları olduklarında, özellikle vatandaş olmadıklarında²⁵³ ve ülkelerarası evlat edinme alanında 1993 tarihli Lahey Çocuk Koruma ve İşbirliği Sözleşmesine katılan devletlerde daimi ikametgâhları olmadığı hallerdir²⁵⁴.

Ülkenin evlat edinme sorunları ile ilgilenen yetkili makamlar, belirli karar verirken, ülkenin diğer devletlerin yasalarından farklı olabilecek mevcut yasalarını kullanmaktadır. Çocuğun başka bir devletin vatandaşı tarafından evlat edinmesi durumunda, evlat edinen ve evlatlığın ülkelerin yasaları tarafından yönlendirilmesi öngörülür ve ayrıca evlat edinmenin gerçekleşeceği üçüncü ülke yasalarının dikkate alınması gerekmektedir²⁵⁵.

Bununla birlikte, Rusya Federasyonu vatandaşı olan bir çocuğu başka bir ülkede evlat edinirken, bu şartlara uymak gerekli değildir. Açık ifade etmek

²⁵² 2017 yılında bölgesel ve eşit mahkemeler tarafından yabancılar veya vatansız kişiler tarafından, ayrıca Rusya Federasyonu toprakları dışında sürekli ikamet eden Rusya Federasyonu vatandaşları tarafından Rus çocukların evlat edinmesine ilişkin davaların Genel değerlendirme uygulaması, 30 Mayıs 2018 tarihinde Rusya Federasyonu Yargıtay Başkanlığı tarafından onaylanmıştır.

²⁵³ **Трансграничное усыновление: проблемы признания** [Электронный ресурс] / Тринченко К.О. // Современное право .— 2015 .— №6 .— С. 149-154 .— Режим доступа: <https://rucont.ru/efd/391363> (дата обращения: 18.07.2018).

²⁵⁴ 29 Mayıs 1993 Tarihli Çocuklarının Korunması ve Uluslar arası Evlat Edinilmeleri Hususunda İşbirliğine Dair Lahey Sözleşmesi // Özel Uluslararası Hukuk. Belge koleksiyonu, M.: BEK, 1997, s. 712-720 (26 Haziran 2000 tarihli ve 241 sayılı Rusya Federasyonu Başkanı'nın emriyle imzalanmıştır).

²⁵⁵ Rusya Federasyonu AK m.165.

gerekirse, Rusya Federasyonu AK m.165 f. 4'e göre, diğer bir ülkenin yetkili otoriteleri o ülkenin yasalarına uyarak ve Rusya dışına çıkmadan önce evlatlığın ve ailenin ikamet ettiği bölgede Rusya Federasyonu'nun yetkili yürütme otoritesinden önceden izin alınması şartıyla gerçekleştiyse; böyle bir evlat edinme Rusya Federasyonu tarafından tanınabilir.

Bir yabancı katılımı ile farklı evlat edinme türleriyle ilgili olarak, aşağıdaki tanıma seçenekleri ayırt edilebilir:

1) evlat edinenin vatandaş olduğu bir ülkede yapılan evlat edinmenin evlatlığın vatandaşı olan ülkede tanınması;

2) çocuğun ülkesinde gerçekleşen evlat edinmenin, evlat edinenin vatandaş olduğu devlet tarafından evlat edinmenin tanınması;

3) üçüncü bir devlette (örneğin, evlat edinenlerin veya bir çocuğun daimi olarak ikamet ettiği bir ülkede), evlatlığın vatandaş olduğu ülkenin ve evlat edinen kişinin vatandaş olduğu ülke tarafından evlat edinmenin tanınması²⁵⁶.

Tanıma sorunu defalarca birçok bilim adamları tarafından ele alınmıştır²⁵⁷. Yabancı mahkemelerin kararlarının tanınması “yerel mahkemenin sahip olduğu niteliklerin, yani reddedilemezliğin ve münhasırlığın tanınması” anlamına gelir²⁵⁸. Tanıma herhangi bir duruşma olmadan yapılmalıdır. Kararın belirli koşulları uygun olup olmadığı kontrolü yapılır. Kontrolü sağlamak için özel bir prosedür vardır. Bu prosedürün adı tenfizdir.

Önemle belirtmek gerekir ki tanınma ancak katılımcıların arasındaki tartışmalı noktaların nihayet ortadan kaldırıldığı ve yeni bir gözden geçirme olasılığının dışlandığı kararlarda mümkündür²⁵⁹.

Ülkelerarası evlat edinmenin tanınma sorunları yasal ve kültürel farklılıklardan kaynaklanmaktadır. Birçok ülkede evlat edinme prosedürü farklı olduğundan, birleşik bir sistemi oluşturmak zorlaşmaktadır. Bazı ülkelerde, evlat edinen ile

²⁵⁶Тринченко К.О. , там же, с.149-154.

²⁵⁷Лунц Л. А.,**Международное частное право** : в 3 т. / под ред. Л. А. Лунца, Н. И. Марышевой. М. : Спарк, 2002, с. 899–939.

²⁵⁸Евсеев П. Н.,**Международно-правовое регулирование признания и исполнения решений иностранных государств** : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. М., 1972. с. 7.

²⁵⁹Флорит Б. П.,**Основные аспекты испанского законодательства по вопросам международного усыновления**// Международное усыновление: проблемы правового, психолого-педагогического сопровождения детей — граждан РФ в семьях иностранных граждан. М., 2001, с. 116.

evlatlık arasında veya yasal temsilcileri arasında, evlat edinmeye ilişkin bir anlaşma gerekmektedir; bir mahkeme veya başka bir makam tarafından evlat edinmenin onaylanması gereklidir²⁶⁰.

Ayrıca, evlat edinmenin dini normlara aykırı olduğu birçok ülkenin kültürüne saygı olduğundan, Orta Doğu ve Mağrip ülkelerinden gelen çocukların evlat edinilmesine izin vermiyor²⁶¹. Batı dünyasındaki bazı ülkeler özel göç politikaları nedeniyle yabancı çocukların evlat edinilmesine kısıtlamalar getirmektedir. Bu sorun şu anda birçok Avrupa Birliği ülkesinde özellikle belirgindir.

C. ÜLKELERARASI EVLAT EDİNME UYGULAMASINDAN KAYNAKLANAN SORUNLAR

1996'da Aile Kanununda evlat edinmenin mahkeme usulü yürürlüğe girdikten sonra, Rusya Federasyonu mahkemeleri özel yargılama yolu ile çözümlenen vakalarla ilgili önemli deneyim kazanmıştır.

Evlat edinme alanında aracılık faaliyetlerini gerçekleştirirken kurumlar tarafından yasaları ihlal ederek, zenginleşme amacı güttüklerinden, iş yapmalarında oldukça ciddi sorunlar karşımıza çıkmaktadır²⁶².

Belirtmek gerekir ki, uygulamada görevi kötüye kullanma, sahte belge kullanma aracılığıyla; yasa dışı evlat edinme örnekleri vardır.

Evlat edinme ile ilgili karar verilirken bazı yasa ihlalleri vakaları tespit edilmiştir. Evlat edinme davalarına savcıların zorunlu katılımı aşağıdaki ortak sorunları ve yasa ihlallerini ortaya çıkarmıştır.

Çeşitli mahkemelerin adli uygulamalarını özetleyerek; yabancılar tarafından Rus çocuklarını evlat edinme alanında birçok ihlalin ortaya çıktığını görebiliriz. Uygulamada sıkça karşımıza çıkan ihlaller aşağıda sıralandığı gibidir:

²⁶⁰Тринченко К.О. , тамже, с.149-154.

²⁶¹Книпп К., Дельфинов А., **Франция и ислам: между республикой и религией**. DeutscheWelle, 08.01.2015. URL: <http://inosmi.ru/world/20150110/225442091.html> (дата обращения: 24.05.2015).

²⁶²Пушкина Т.Н., **Процессуальные особенности рассмотрения дел по международному усыновлению детей и его отмене**, Вестник Удмуртского Университета, Экономика И Право, 2009, Вып. 2, УДК 347, с.161-167.

1.Çocuğun Rus ailesine yerleştirilmesi için Velayet ve Vesayet makamları tarafından gerekli önlemlerin alınmaması.

Birçok davada velayet ve vesayet organları tarafından evlat edinilecek çocuğun yakınları araştırılmamıştır²⁶³ ya da çocuğu Rusya’da bir aileye yerleştirmek için hiçbir şey yapılmamıştır²⁶⁴. Bunun dışında, bir çocuğun evlat edinilmesi için Rus ailelere bilgi 2012’de verildiğinden ve başka bir Rus ailesinde bu çocuğun kardeşi yetiştigiğinden, Zabaykalye bölge mahkeme kararıyla İspanya vatandaşların evlat edinmesi reddedilmiştir²⁶⁵. Bu evlat edinme gerçekleşseydi çocuğun menfaatine uygun olmayacaktı ve onun hakları ihlal edilecekti.

Bu durumda mahkeme velayet ve vesayet organların evlat edinilecek çocuğun yakınlarını bulup onların yanına çocuğu yerleştirmeyi denemeyi önermiştir.

O. Pristanskaya göre, Rus çocukların yabancı vatandaşlar tarafından evlat edinmeleri bazı durumlarda, küçüklerin “satışdır”, bu da vesayet ve diğer makamların yetkililerin kendi çıkarları için suç işlediklerini göstermektedir diye ifade edilmiştir²⁶⁶.

2.Rusya Federasyonu bölgesinde, bir çocuğun yabancılar tarafından evlat edinme dilekçesi ile mahkemeye başvuruda kullanılacak gerekli belgelerin hazırlanmasında, yabancı bir devletin temsilci kurumun veya kuruluşun eksik çalışması.

Burada temel sorunlar şunlardır: MUK 270, 271, 131 maddelerinde öngörölmüş belgeleri vermemek ya da verilen dilekçelerin içeriğinin belirli koşullara uygun olmamasıdır. Bazı durumlarda ise, başvuranların ya da onların temsilcileri

²⁶³ Обзор Верховного суда Российской Федерации практики рассмотрения в 2011 году областными и равными им судами дел об усыновлении детей иностранными гражданами или лицами без гражданства, а также гражданами Российской Федерации, постоянно проживающими за пределами территории Российской Федерации, утв. Президиумом Верховного Суда РФ от 23 мая 2012г. // СПС КонсультантПлюс. URL: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_13_0331/ (дата обращения: 15.05.2017).

²⁶⁴ Решение Липецкого областного суда от 23 октября 2015 г. по делу № 2- 377/2016 // Консультант плюс. URL: <http://www.consultant.ru/cons/cgi/online.cgi?req=doc;base=EH;n=43165> (дата обращения: 23.05.2017).

²⁶⁵ Решение Забайкальского краевого суда от 2 декабря 2015 г. по делу № 2-2064/2015 // Судебные и нормативные акты РФ. URL: <http://sudact.ru/regular/doc/SoF5HYpvunlZ/> (дата обращения 15.05.2017).

²⁶⁶ Кустова В.В., **Актуальные проблемы установления усыновления в российском праве** // Журнал российского права. – 2013. - № 2. – С. 36.

tarafından yanlış bilgi verilmesi²⁶⁷. Bu tür yanlışlıklar olduğunda, hakim dilekçenin hareketsiz kalmasına karar vermektedir ve yanlışlıkların düzeltilmesi için bir süre vermektedir. Hatalar belirtilmiş sürede düzeltilmezse, MUK m.136 f.2 temelinde dilekçe geri verilmektedir. 2014-2015'te bu tür durumlar sıkça meydana gelmiştir²⁶⁸.

Örneğin, evlat edinme adayların belirli şekilde evlat edinmeye hazırlanmasına ilişkin sertifika; evlat edinme adayın ülkesindeki makamın bu kişinin yaşam koşullarına ve evlat edinen olasılığına ilişkin rapor vermemesi; evlat edinme adayı olarak kayıtlı olma belgesinin olmaması; iş yerinden gelir beyanının alınmaması; yetkili makamın evlatlığın evlat edinenin ülkesine girişine ilişkin belgenin olmaması; apostilin olmaması; verilen belgelerin süresinin geçmiş halde verilmesi ve Rusça'ya tercüme edilmemesidir²⁶⁹. Bu hatalar evlat edinmede aracılık faaliyetleri gösteren kurumların çalışmalarında eksiklerin olmasını göstermektedir.

Ulyanovsk bölge mahkemenin hareketsiz bıraktığı dilekçe bu konuya örnek olmuştur²⁷⁰.

3.Evlat edinmenin çocuğun menfaatine uygun olmaması.

Bilindiği gibi, evlat edinmenin çocuğun menfaatine uygun olmasını değerlendirirken bir çok koşul dikkate alınmaktadır. Bir örnekte Krasnoyarsk bölge mahkemesi evlat edinmeyi reddetmiştir²⁷¹. Burada evlat edinme adayların biri kendi ülkesinde daha önce eski eşine karşı şiddet uyguladığından boşanmıştır. Hakin bu durumu temel alarak, evlat edinilecek çocuğun menfaatine uygun olmayacağından, evlat edinmenin reddedilmesine karar vermiştir.

²⁶⁷ Rusya Federasyonu Medeni Usul Kanunu 14 Kasım 2002, No. 138-FZ, M., NORMA, 2007, s. 184.

²⁶⁸ Обзор практики рассмотрения в 2015 году областными и равными им судами дел об усыновлении детей иностранными гражданами или лицами без гражданства, а также гражданами Российской Федерации, постоянно проживающими за пределами территории Российской Федерации, утв. Президиумом Верховного Суда РФ 27 апреля 2016 г. // URL: <http://kremlinmoscow.com/004377> (дата обращения: 15.05.2017).

²⁶⁹ Обзор практики рассмотрения в 2017 году областными и равными им судами дел об усыновлении детей иностранными гражданами или лицами без гражданства, а также гражданами Российской Федерации, постоянно проживающими за пределами территории Российской Федерации, УТВЕРЖДЕН Президиумом Верховного Суда Российской Федерации 30 мая 2018 г.

²⁷⁰ Определение Судебной коллегии по гражданским делам Верховного Суда РФ от 30 сентября 2012 г. № 80-Г08-13.

²⁷¹ Апелляционное постановление Красноярского краевого суда № 33- 1548 от 05 марта 2015 г. // БСОС. 2015. № 43. С. 6-7.

4.Vesayet makamlarının Kanunlara aykırı evlat edinme adayına olumlu rapor vermesi.

Rus çocukların haklarını ihlal ederek, Kanunda belirtilmiş kısıtlamalara karşın, velayet ve vesayet organdaki yetkili görevli tarafından Rus çocuğun yabancılar tarafından evlat edinilebilir olmasına ilişkin olumlu rapor verilmesidir²⁷².

Tespit edilen ihlallerden biri, yetkili görevlilerin kasıtlı olarak yasaları ihlal etmeleridir. Gerekçe olarak çocuğun sosyal kurumda olmaktansa, herhangi bir ailede yaşaması daha uygundur, ya da Rus aile tarafından çocuğun evlat edinme olasılığı görülmemesi gösterilmiştir.

Bu gerekçeler kabul edilemez, çünkü Rusya Federasyonu AK 124 maddesine göre mutlaka gözetilmesi gereken çocuğun menfaati altında, fiziksel, zihinsel ve ruhsal gelişimi için gerekli koşulların sağlanması anlaşılmaktadır²⁷³.

Örneğin, kardeşlerin farklı kişiler tarafından evlat edinme yasağına bakmadan, Murmansk velayet ve vesayet kurumu bu tür bir evlat edinmeye olumlu rapor vermiştir. Bununla birlikte, evlat edinmek isteyen kişiler evlat edinme adayı olarak veri bankasında kayıtlı bile değilmiş. Üstelik çocukların annesi ebeveyn haklarından mahrum edilmemiş ve bu çocuklar aile zor durumunda olduğundan gözetim altına alınmıştır²⁷⁴.

5.Yabancı evlat edinenlerin evlatlığa karşı şiddet ve zorbalık kullanmaları.

Resmi istatistiklere göre, Amerikan ailelerde şiddet uygulandığından, evlat edinilmiş 17 Rus çocuk vefat etmiştir. Buna örnek olarak, Artem Savelyev²⁷⁵ ve Dima Yakovlev²⁷⁶ davalarını gösterebiliriz.

Her iki örnekte evlat edinme adayların psikolojik olarak evlat edinmeye hazır olmadıklarını görebiliriz. Evlat edinmeye kendi ülkelerinde hazırlanmışlar ve Amerikan hazırlama programı Rusya'daki evlat edinme adaylarını hazırlama programından çok farklı olduğu kanaatine vardık. Bu durumda, evlat edinme adayları

²⁷² Глухарева В.Г. Процессуальные особенности рассмотрения дел об установлении усыновления (удочерения) // Арбитражный и гражданский процесс. – 2013. - № 1. – С. 7.

²⁷³ 29 Aralık 1995 tarihli Rusya Federasyonu Aile Kanunu No. 223-FZ, Novosibirsk, 2007, s.75.

²⁷⁴ Кебец И., Рассмотрение дел об усыновлении детей иностранными гражданами. // Законность. – 2006. - № 5. – с. 14-20.

²⁷⁵ Дело Артема Савельева, <https://www.gazeta.ru/news/seealso/1481116.shtml> (дата обращения: 28.04.2019).

²⁷⁶ "Закон Димы Яковлева", <https://ria.ru/20171221/1511287959.html> (дата обращения: 28.04.2019).

Rusya’da evlat edinme adayları için hazırlıklardan geçip sertifika almaları daha doğru olacaktır. Bu durumu bir daha değerlendirmeliyiz ve bu alanda mevcut durumu göz yönünde bulundurarak, makul düzenlemeler getirmeliyiz ve kontrolü yetkinleştirmeliyiz²⁷⁷.

Adli uygulamanın değerlendirmelerinde görebiliriz ki, mahkemeler davalara bakarken, genel olarak evlat edinmeyi düzenleyen yürürlükte olan yasanın şartlarını; bunun dışında, 20 Nisan 2006 tarihli № 8 “Evlat edinme davalarında mahkemelerin uyguladığı mevzuat” Rusya Federasyonu Yüksek Mahkemesi tarafından Plenum kararında verilen açıklamaları dikkate almaktadır.

Mahkemeler ülkeler arası evlat edinme ile ilgili yasa ihlalleri durumlarını göz ardı etmemeli ve Rusya Federasyonu HUM Kanunun öngördüğü usul ve şekillere göre ihlal durumlarını çözmelidir²⁷⁸.

D. ÜLKELERARASI EVLAT EDİNMENİN ÖRGÜTSEL SORUNLARI VE OLASI ÇÖZME YOLLARI

Birçok internet forumlarında çocuk evlat edinmeyi hayal edenlere göre, çocuk esirgeme kurumların çalışanları çocuk yabancılar tarafından evlat edinilsin diye elinden geleni yapmaktadır. Rus ebeveynleri için ise o kadar çok engel vardır ki, sonunda onlar evlat edinmekten vazgeçmektedir. Birçok çocuk esirgeme kurumunda, ne yazık ki, evlat edinme adayların maddi durumlarına göre seçilmektedir²⁷⁹.

Rus vatandaşların çocuk evlat edinme istememelerinin başta gelen sebeplerinden biri – sosyal ve ekonomik şartların düşük olması, ev sorunu dahil. Bunun dışında, Devletin çocuklu aileleri desteklememesidir. Rus evlat edinenlerin için, çocuk sağlık kurumların yetkisinin azalması evlat edinmelerine büyük engeldir.

²⁷⁷ Кузнецова И.М., **Новое в порядке усыновления детей** // Журнал российского права. – 2013. - № 1. – С. 40.

²⁷⁸ Обзор практики рассмотрения в 2012 году областными и равными им судами дел об усыновлении детей иностранными гражданами или лицами без гражданства, а также гражданами Российской Федерации, постоянно проживающими за пределами территории Российской Федерации (утв. Президиумом Верховного Суда РФ 22.05.2013).

²⁷⁹ Беланова Г.О, Шульженко И.С., **О совершенствовании института международного усыновления**, Философия права, 2015, № 1 (68), с.71.

Ayrıca, sağlık hizmetlerin ticaretleşmesi ebeveynler ve evlat edinmek isteyenler için hasta çocuğun tedavisini zorlaştırmaktadır²⁸⁰.

Bunun dışında, pratikte sağlık kurumlarında çalışanlar evlat edinme adaylarını çocuk hastalıkları hakkında abartılı bilgi vermektedir. Aynı zamanda, yabancı kurum temsilcilerine öncelik tanınarak yasadışı çocuğun hakkında ve sağlık durumu ile ilgili bilgi verilmektedir, çocuğun resimleri ve video çekilmektedir. Belgelerde Rus vatandaşların evlat edinmesini engelleyen çocuğun hastalığı yazılıyor, ancak bu sadece yabancıların evlat edinmesini kolaylaştırmak için yapılmaktadır. Aslında çocuk sağlıklıdır. Fakat bunun karşılığında sağlık kurumu çalışanları evlat edinme adayından ya da araçlardan rüşvet alıyor. Bu neden ülke içi evlat edinmeyi engelleyen faktörlerden biridir²⁸¹.

“ Rusya Federasyonu AK değişiklikler yapılması” ile ilgili Federal Kanuna göre, evlat edinme adayların sağlık koşullarına uygun yaşam alanları olmalı; çocuğun gerekli şekilde geçimini sağlamak için evlat edinenin gelirin olma şartı²⁸². Bu şartlar çocuğun yabancılar tarafından evlat edinmelerini daha kolaylaştırıyor. Ulusal mevzuat yeterince çocukların yasal haklarını ve çıkarlarını korumadığından, pratikte sorunlarla karşılaşmaktadır, özellikle çocuklar yabancılar tarafından evlat edinildiklerinde.

Söz konusu olan sorunlardan biri de çocuğun yabancı ülkede adaptasyonu ile ilgilidir. Yabancı vatandaşlar tarafından çocuk evlat edinildiğinde, Rus ailelerinde olan duygusal ve kültürel desteğinden mahrum kalmaktadır. Evlat edinilmiş çocuklar fiziksel farklılıklarından dolayı kendilerini rahat hissetmiyorlar, kökenlerinden utanıyorlar. Bundan dolayı bu çocuklarda “kişilik bölünmesi” gözlemlenmektedir, bu da psikolojik ve sosyal sorunların ortaya çıkmasına sebep olmaktadır²⁸³. Evlat edinme sırasında çocuğun yüksek yararın göz önünde tutulması için, çocuğun kültürel, etnik,

²⁸⁰ Летова Н.В., там же, 2006, с.71-90.

²⁸¹ Летова Н.В., там же, 2006, с.72.

²⁸² Федеральный закон "О внесении изменений в Семейный кодекс Российской Федерации" от 20.04.2015 N 101-ФЗ, Принят Государственной Думой 7 апреля 2015 года, Одобрен Советом Федерации 15 апреля 2015 года, ст.127 п.7.

²⁸³ Завражнов В., **Усыновление иностранцами детей - граждан РФ.** // Российская юстиция. — 2004. - № 7. — с. 25-31.

ulusal kimliğinin korunması gerekir²⁸⁴. Aksi takdirde, evlat edinme çocuğun menfaatine uygun olmadığından iptal edilmelidir.

Tüm bunları dikkate alarak yasalarda kesin önlemler öngörülmalıdır. Buna göre,

İlk olarak, mevcut mevzuatın gelişmesi gerekir, özellikle üvey anne ve üvey babalar için evlat edinme prosedürü kolaylaştırılmalı, evli olmayan ama birlikte yaşayan kişiler için ve tek kişiler için evlat edinme imkânları genişletilmelidir. Bu durumda, evlat edinme prosedürün kolaylaştırılması evlat edinme sayısını arttıracaktır.

İkinci olarak, devlet evlat edinen aileleri desteklemeli, sosyal yardım ödemeleri yapılmalıdır. Rusya'nın bazı bölgelerinde, özellikle Samara'da, ailelere sosyal yardım yapıldığından, bu bölgede daha çok evlat edinen vardır²⁸⁵.

Üçüncü olarak, evlat edinme prosedürünü düzenleyen hükümlerin belirtilmesi gereklidir. Özellikle evlat edinmeye katılan ajansların yasal statüsü ile ilgili hükümlerin ve evlat edinenlere çocuklar ile ilgili tam, doğru ve zamanında bilgi verilme hakkı sağlanmalıdır. Bunun dışında, Rusya Federasyonu CK ve Rusya Federasyonu İdari K. Evlat edinmede aracılık eden kuruluşların sorumluluğuna ilişkin hükümler düzenlemelidir²⁸⁶.

Dördüncü olarak, Rus evlat edinenler için uygun koşulları sağlamak gereklidir. Örneğin, çocuklar ve ebeveynlerle çalışmak için uzmanlar hazırlanmalıdır. ABD'de evlat edinen ailelere kişisel ilişkileri kurmalarına uzmanların yardım ettiği adaptasyon merkezleri kurulmuştur. Batı ülkelerinde Kilise yardım merkezleri ailelere yardım etmektedir. Evlat edinme adayları psikologa danıştıktan ve araştırma yapıldıktan sonra, çift psikologların katıldığı en az 3 toplu

²⁸⁴ Беланова Г.О, Шульженко И.С., **О совершенствовании института международного усыновления**, Философия права, 2015, № 1 (68), с.72.

²⁸⁵ Обзор практики рассмотрения в 2017 году областными и равными им судами дел об усыновлении детей иностранными гражданами или лицами без гражданства, а также гражданами Российской Федерации, постоянно проживающими за пределами территории Российской Федерации, УТВЕРЖДЕН Президиумом Верховного Суда Российской Федерации 30 мая 2018 г.

²⁸⁶ Летова Н.В., там же, 2006, с.90.

görüşmeye gitmektedir. Adaylar hastalıklar hakkında çocuk doktorlarına danışmaktadır²⁸⁷.

Beşinci olarak, yabancı ülkede devletin evlat edinilmiş çocukları kontrol etme mekanizmasının daha etkin olması için uluslar arası düzeyde uygulamalar gereklidir. Bu açıdan İkili anlaşmalar yapmak gerekir ya da Rusya 29 Mayıs 1993 tarihli “Çocuk Koruma ve ülkelerarası evlat edinme alanında işbirliğine ilişkin” Lahey Sözleşmesini onaylamalıdır. Bu Sözleşme onaylansa bile, ülkelerarası evlat edinme çocuğu aileye yerleştirme formu olarak sadece bir alternatif yol olarak kabul edilmelidir.

Evlat edinmenin çekiciliğini arttırmak için alınan önlemlerin, toplumun buna bakış açısı değişmeden, faydası olamaz. Evlat edinme gizliliği konusu gözden geçirilmelidir. Rusya dışındaki birçok ülke evlat edinmeyi gizli tutmamaktadır. Bu konunun ele alınması evlat edinilmiş çocukların yeni ailede adaptasyonunu kolaylaştıracaktır²⁸⁸.

Rusya Federasyonu Çocuk Hakları Koruma ile ilgili yetkili Pavel Astakhov, Amerika’da evlat edinilmiş çocukların ölümü ortaya çıkınca V.Putin’e Amerikalılar tarafından Rus çocuklarını evlat edinme yasağını getirmeyi teklif etti²⁸⁹. Bu çocukların ölümünden sonra yapılan araştırmaların sonuçlarına göre, evlat edinme yasa ihlalleri ile gerçekleşmiş olduğu ortaya çıkmıştır. Örneğin, evlat edinme adayların tarafından kullanılan sahte belgeler; çocuğun yaşam koşullarını açıklayan Rusya’ya gönderilen yanlış raporlar; yetkili makam görevlileri evlat edinecek çocuklar ile ilgili Rus evlat edinme adayları ile paylaşmadıkları bilgileri üçüncü kişiler ile yasa dışı bilgi paylaşmıştır; çocuklara “sahte” teşhis konması²⁹⁰.

Yasalar ülkeler arası evlat edinmeyi destekleyen koşulları sağladığı izlenimi vermektedir, Rusya Federasyonu vatandaşları ise ancak zengin oldukları durumunda evlat edinebileceklermiş gibi görünüyor. Bu durumda Rus vatandaşlarına evlat edinme ile ilgili öncelik tanındığından söz edemeyiz. Uluslararası Sözleşmelerin,

²⁸⁷Захарова Ж.А., **Быть всегда рядом: метод. пособие для приемных родителей** / Ж.А. Захарова, С.Ю. Свешников. – Кострома: Авантитул, 2007. – 68 С. – ISBN 978-5-98342-065-6.

²⁸⁸**Проблема детей-сирот в российском общественном мнении.** Социологическое исследование // Беспризорник. 2004. № 6. С. 28–31.

²⁸⁹Разговор с Владимиром Путиным. Продолжение // Вести. Ru. 15.12.11. – URL: <http://www.vesti.ru/doc.html?id=659603> (дата обращения: 19.09.14).

²⁹⁰Летова Н.В., там же, 2006, с.77.

ulusal kanunlar çalışmıyorsa ve Rus vatandaşların hak ve çıkarları gerekli şekilde korunmuyorsa imzalanması anlamsızdır²⁹¹.

E. ÜLKELERARASI EVLAT EDİNMEDE ÇIKAN PROBLEMLERİN ÇÖZÜMÜNE İLİŞKİN ÖNERİLER

Elbette, diğer evlat edinme şekillerinde olduğu gibi ülkelerarası evlat edinme de sorumluluk önlemleri uluslararası ve ulusal düzeylerde, denetim sistemidahil, iyileştirilmesi gerekmektedir²⁹². Yapılması gerekenleri aşağıda belirtildiği gibi sıralayabiliriz:

- velayet ve vesayet makamlarının çalışmalarını iyileştirmek için önlemler almak;
- evlat edinme prosedürüne katılan kişiler ve kuruluşlara karşı koşulları arttırılmak;
- evlat edinme adayların dikkatli seçimi, onların psikolojik testleri, evlat edinme adayların evlat edinilen çocuğun sağlık durumu ve ruh sağlığı ile ilgili yeteri kadar bilgilendirmek;
- evlat edinmede Rus mevzuatına katı bir uyum.

Son zamanlarda çocukların menfaatini koruma medya ve insan hakları örgütlerini tarafından artmaya başlamıştır²⁹³. Bu bakımdan, ülkelerarası evlat edinmeye ilişkin sorunları ile ilgili bilgilendirme kampanyasını güçlendirmek gerekir. Şöyle ki:

- yabancı ailenin yeterli bir görüntüsünün kitle iletişim araçlarında oluşturulması;
- toplumun yabancı ailelere karşı anlayışlı davranışın oluşması;
- ülkelerarası evlat edinmeye ilişkin bir site oluşturmak gereklidir. Bu site İngilizce, Almanca, İspanyolca ve İtalyanca olarak çalışmalıdır (Bu ülkelerin temsilcileri en sık Rusya'dan çocukları evlat edinmektedir).

²⁹¹ Завражнов В., **Усыновление иностранцами детей - граждан РФ.** // Российская юстиция. — 2004. - № 7. — с. 25-31.

²⁹² Всероссийский центр изучения общественного мнения, <https://wciom.ru/index.php?id=236&uid=1211> (дата обращения: 20.05.2014). Ülkelerarası evlat edinme ile ilgili Rusya'da yaşayanların görüşü araştırması 12-13 Ocak 2013 yılında yapılmıştır.

²⁹³ Корнакова С.В., **Недопустимость произвольного вмешательства в дела семьи государственных органов и должностных лиц через призму социального патроната** / С. В. Корнакова, Е. В. Чигрина // Baikal Research Journal. — 2016. — Т. 7, № 4. — DOI : 10.17150/2411-6262.2016.7(4).20.

Böyle bir sitenin oluşturulması Rus çocuklarını evlat edinmek isteyen yabancılara evlat edinme prosedürü hakkında gerekli öncelikli bilgileri verir, bir çocuk seçmelerinde ve onunla bizzat nerede ve nasıl tanışabileceklerine ilişkin bilgi verir. Örneğin, Sankt-Petersburgta Devlet makamları tarafından benzer bir site oluşturulmuştur - www.sirota-spb.ru. Bu önlem bir tane sorun daha çözecektir - "sahte" aracılık sorununu. Genellikle, yabancılara yardımcı olan ajanslar hile yapıyorlar. Yabancılar ise, dil bilmediklerinden, onlar için bilgilendirme sitelerinde bulunabilir bilgiler için çok para ödemek zorunda kalıyorlar. İrkutsk bölgesinde bu tür bilgiler farklı sitelerde paylaşılmaktadır. Örneğin, Çocuk Haklarının Korunması alanında Devlet Politikaları Bölümünün resmi web sitesi "Yetimsiz bölge", "Bir hayatı değiştir". İrkutsk bölgesinde ebeveyn bakımından mahrum kalan bölgesel veri tabanı vardır- İrkutsk Bölgesi Sosyal Gelişim, Vesayet ve Vesayet Bakanlığının resmi web sitesi. Bu sitelerde yabancı dilde sekmeler yapılması gerekmektedir. Bu ek masraf gerektirir, ancak bu önlem yabancı vatandaşlar tarafından evlat edinilen çocuk sayısını artıracaktır.

Bu önlemler dışında, yetim çocukların ülkelerarası evlat edinmeye hazırlanmasını da geliştirmek gerekir.

Yabancı aileler için destek hizmetleri verecek makam düzenlemek gerekir. Örneğin, evlat edinen kişilerin ülkesindeki konsoloslukta çocuğun yabancı ailede uyum sağlamasını izleyecek bir sosyal hizmet kurumu oluşturmak gerekmektedir. Konsolosluklara yabancılar tarafından evlat edinilen ve konsolosluk bölgesinde kayıtlı olan çocukların yaşam koşullarını izleme zorunluluğu getirilebilir. Bu yükümlülüğün yerine getirilme usulünü yasal düzenlemelerde öngörmek gerekmektedir. Buna paralel olarak, konsolosluk kurumun savcılık gözetimini geliştirmek için önlemler alınmalıdır.

Yabancı bir ülkede evlat edinilmiş çocukların yaşamını denetleyecek etkili kontrol mekanizması yaratmak için, evlat edinme alanında İkili uluslar arası anlaşmaların yapılması zorunludur.

Yukarıda sıralanan önlemler olmadan, Rusya'da uluslararası evlat edinme kurumunun gelişimi çok zor olacaktır.

SONUÇ

Bir sosyal topluluk olarak aile toplumun geliştirilmesinde ve iyileştirilmesinde önemli bir unsurdur. Aile önceliği ideolojisi, insanın yaşamı ve gelişimi için bir birey olarak - devlet, toplum ve her ailenin önemli görevidir. Ancak, Rusya'da bugün, çeşitli kaynaklara göre, bir ve dört milyon çocuklar ebeveyn bakımından yoksun kalmıştır ve dolayısıyla, aile eğitiminden yoksun kalanların arasında bulunmaktadır.

Bu bağlamda, bilinen ve tanınan tüm çocuk formların fonksiyonu belli bir sosyal ilgi ve öneme sahiptir. Aynı zamanda evlat edinme ebeveyn bakımından mahrum kalan çocukların aileye yerleştirme çocuğun haklarını en iyi şekilde koruma altına aldığından, en tercih edilen formdur. Çünkü evlat edinilmiş çocuk öz çocuklarla eş değerklenmektedir ve evlat edinenlerin sayesinde ebeveynlere ve aileye sahip olmaktadır. Bu gerçek, toplum tarafından evlat edinme kurumun aktif şekilde kullanılmasına yol açmıştır, bu da şu anda belli bir anlamda toplumun ve devletin insanlık ölçütüdür. Bu nedenle, aile herkesin hayatında önemli yer aldığından, evlat edinme tüm hukuk sistemlerinde kurum olarak eskiden vardı, günümüzde var ve ebeveyn bakımından mahrum kalan çocukların aileye yerleştirme en uygun formu olacaktır.

Ancak, belirtmek gerekir ki Rusya'da farklı tarihsel dönemlerde evlat edinme kurumuna yaklaşım farklı idi. Bu kanuni sınırlamalarda ve farklı nitelikli kısıtlamalarda yansıtılmaktadır (örneğin, kendi çocukların varsa, başka çocuğu evlat edinme yasağı vb.). Günümüzde ise evlat edinme her insan sınıfı için yaygındır, çünkü ömür boyu sürmektedir ve çocuğu aileye yerleştirmenin en uygun biçimidir.

Yukarıda yazılanları özetlerken belirtmemiz gerekir ki, kamu ve kanun koyucu aşağıdaki durumlara dikkat çekmeli ve onları çözmek için de önerileri göz önünde bulundurmalı:

- Annelerin daha hasta hanede çocuklarını bırakmamak için, sorunlu aileleri tespit edip onlara yardım etmek için, bu sorunları tespit edecek ve sorunlu aileleri kayıt altına alınması için iyi bir sistem kurmak gerekir. Böylece, çocuğun çıkarlarını ve haklarını korumak için biyolojik ebeveynlerini tam ya da kısmen ellerinden alma kritik durumuna gelmeden, sorun çözülebilir;

- Zor koşullarda çocuk yetiştiren aileler için sosyal destek mekanizması kurmak;
- Yürürlükteki yasaya göre, yabancı uyruklu ve vatansız kişiler federal veri tabanına evlat edinilecek çocukla ilgili bilgi aktarıldığından 6 ay geçtikten sonra Rus çocuğu evlat edinebilirler. Bu kural sürekli yurt dışında ikamet eden Rus vatandaşları için de geçerlidir. Ancak, bence bu süre sağlıklı bir çocuğu evlat edinmek isteyen yabancı vatandaşlar için 1 yıla kadar uzatılmalı. Bu süre içinde çocuk muhtemelen Rus vatandaşları tarafından evlat edinilecektir.

Rusya Federasyonu vatandaşı olan bir çocuk yabancı vatandaşlar veya vatansız kişiler tarafından evlat edinme durumunda, evlat edinme adayların geliri ikamet ettikleri ülkede asgari geçim minimumun altında ise, evlat edinemezler.

Rusya'nın Aile Hukuku alanında birçok Sözleşmeye taraf olmadığından, Çocukları Koruma ve Ülkelerarası Evlat Edinme Bakımından İşbirliği Sözleşmesi dâhil, öncelikle evlat edinme alanında ek Sözleşmeler imzalanmalıdır. Yabancı vatandaşların tarafından evlat edinilmiş ve yurt dışına alınan çocukların haklarını koruma amaçlı, Rusya Küçük Çocukların Geri Dönmesi ile ilgili Avrupa Sözleşmesine taraf olmalı (Lahey, 1970.05.28). Bu Sözleşme çocukları yasadışı evlat edinmeye karşı korur ve evlat edinenlerin evlat edinmeyi reddettiklerinde çocukların Rusya'ya dönmesine yardımcı olur.

Yapılan araştırmada vardığımız sonuçlar:

İlk olarak, evlat edinme kurumun temel kavram analizine göre, bu hukuki olarak eylem, hangisine göre evlat edinen çocuk ve onu yetiştirmek için alan kişi veya kişiler arasında, öz çocuk ve ebeveyn arasındaki gibi kişisel ve mülkiyet ilişkisi belirlenmektedir. Buna dayanarak, ülkeler arası evlat edinme – yabancı eleman ile komplike olan, benzer ilişkiyi içeren hukuki eylemdir.

İkinci olarak, toplumsal ve yasal olarak oluşumu gereken 24 Nisan 2008 tarihli “ velayet ve vesayet ile ilgili” № 48 – FZ Federal Kanun, yerli yönetim organların yetkilerinin genişlemesi için velayet ve vesayet işlerinde standart kural rolünü oynamaktadır. Hükümetin evlat edinme alanında kontrol belgelerini Federal Kanun düzeyine getirme sayesinde bu kadar yüksek bir düzeyde yürütölmesi ile ilgili kurum ve kuruluşların daha sıkı kontrol edilecektir.

Üçüncü olarak, ülkeler arası evlat edinme kurumu çok sayıda uluslararası ve ulusal yasalar ile düzenlenmektedir, ancak bu alanda velayet ve vesayet organların yetkilileri tarafından ihlallerine yol açan birçok yasal boşluk ortadan kalkmamıştır. Bu bağlamda kayıt altına alınma anından itibaren tüm işlemler yapılırken evlat edinme adayları bizzat kendileri katılmalı. Aracılık hizmetleri minimize edilmeli ve mahkeme öncesi işlemler sırasında sadece kullanılabilir.

Dördüncü olarak, evlat edinilecek çocuğun biyolojik ebeveynlerinin ve yakınlarının haklarının korunması için bazı şartların yerine getirilmesi önemlidir: biyolojik ebeveynlerinin veya yakınlarının evlat edinme prosedürüne katılmaları (yaşıyor olmaları ve ehliyetli olmaları şartı ile) zorunlu olmalı; velayet organları mahkemeye çocuğun dosyasından yetişkin yakınların bu çocuğu evlat edinmeyi reddettiklerini kanıtlayan belgeleri sunmalı.

Bunun dışında, ülkeler arası evlat edinme alanında trajik durumlarla karşılaşmama durumunu önlemek için, evlat edinme adayı psikolojik kontrolden geçmeli ve evlat edinilecek çocuk ile psikolojik uyumluluk testi yapılmalı. Evlat edinme adayın çocukla birçok kez bizzat görüşmesi önemlidir. Çocuğu ziyaret ettikten sonra yabancı evlat edinme adayı yazılı şekilde belirli görevliye ziyaret sonuçlarını ve evlat edinme ya da reddi ile ilgili aldığı kararı bildirmelidir.

Beşinci olarak, son yıllarda evlat edindikten sonra yabancı ülkeye gitmelerinden sonra 6 ay süre içinde çocukların ölüm sayısı çoğaldığından, yabancı ebeveynlerle tam ailede yaşayan çocukların yaşam koşulları ile ilgili rapor sayısı çoğalmalı, rapor verme süreleri değişmeli, Rusya Federasyonu Eğitim ve Bilim Bakanlığı her 3 ayda Rusya Federasyonu konsolosluklarına evlat edinilmiş çocuklar ile ilgili bilgi göndermelidir.

Konsolosluklar da Rusya Federasyonu Eğitim ve Bilim Bakanlığına kayıt altına alınan çocukların listesini göndermeli, evlat edinilmiş çocukların yaşam şartları ile ilgili evlat edinen kişinin vatandaşı olduğu ülkeye geldikten sonra 1, 3 ve 6 ay süre aralarında rapor gönderilmelidir.

Altıncı olarak, Rus çocukların yabancı vatandaşlar tarafından evlat edinme sürecini baştan sonuna kadar uluslararası sözleşmelere dayanan işbirliğin formları olmadığından, Rusya yabancı ülkelerle bu alanda sorunları düzenleyecek iki ya da çok taraflı anlaşmalara taraf olmalı.

Ayrıca yabancı vatandaşların evlat edinme konusunda gizlilik ile ilgili yürürlükte olan yasada değişiklik yapılmalı. Böylece, Rusya Federasyonu Aile Kanununda belirtilmeli ki Rus vatandaşların evlat edinme gizliliği Kanun tarafından korunmaktadır. Rus çocukların yabancı vatandaşlar tarafından evlat edinme davaları ise mahkemede açık şekilde incelenmelidir.

Yedinci olarak, davaların daha kapsamlı incelenmesi için mahkeme yetkileri biraz genişlemeli, aynı zamanda da ek sorumluluklar yüklenmeli:

- Sağlık sorunları olan çocuk evlat edinilirken, tıp alanında uzman kişi açıklamalar yapmak için çağrılmalı;
- Dava dosyasında çocuğun kabul ettiği şekli belirtilmeli;
- Davanın özelliklerini ve mutlaka araştırılması gereken konuları göz önünde bulundurarak, en çok hazırlama ve inceleme süresini belirlemek önemlidir. Aksi takdirde dava incelemesi uzarsa, bu çocuğu bu şekilde aileye yerleştirme formu uygun olmayacaktır.

Bunun dışında, tarafların sorumluluğunu göz önünde bulundurarak, önceden evlat edinmiş olanlardan evlat edinmeyi reddettikleri takdirde, nafaka alınmalı. Aynı zamanda çocukla ilgili de rehabilitasyon işlemleri yapılmalı, mahkeme kararında da bu durum belirtilmiş olması gerekmektedir.

Yukarıda belirtilenleri özetleyecek olursak, bir kez daha ülkeler arası evlat edinmeyi düzenleyen Rus mevzuatı gelişmiş olmamasına dikkat çekilmelidir. Bu alanda uluslararası çapta işbirliğinin olmamasına odaklanmalıdır. Yukarıda bulunan öneriler dikkate alınır, yürürlükte olan mevzuatın gelişmesi sağlanmış olur.

Evlat edinme hakkın doğru olup olmadığı tartışmalıdır, çünkü yasal ilişkilerin imha sonuçlarını doğurmaktadır. Evlat edinen ebeveynler için daha iyi çözüm yok mudur?

Bizce bir çocuğun evlat edinmesi, ancak çocuğun yasal ebeveynleri ya da yakınları olmadığında (terk edilmiş çocuklar) mümkün olmalıdır. Biyolojik ve yasal ebeveynler ile hukuki bağa yok edilmemelidir. Çocuğun veya çocukların yetiştirilmesi ve eğitimi ile ilgilenen diğer kişiler için geniş kapsamda haklar öngörülmelidir.

Bir çocuğu evlat edinen ve evlat edinmeden sonra bu çocuğu yetiştiren aileler veya kişiler devlet tarafından yapılan sosyal yardımdan da faydalanabilmelidir. Buna göre, nihai sorumluluk devlette olmalıdır. Bu sorumluluk evlat edinen ailelerin gözetimini ve denetimini yapan devlet organları, gerekli özeni gösterebilir ve dışarıdaki baskıdan bağımsız olmaları için gereklidir.

Bizce, böyle bir model çocuğun çıkarlarını daha iyi koruyacaktır. Biyolojik ebeveynler ile (biliniyorlar ise) hukuki ilişkiler daha iyi devlet tarafından korunacaktır ve çocuğu yetiştiren evlat edinenler ise yaptıklarından tam sorumlu olacaktır.

Böylece, evlat edinilmiş bir çocuk devlet denetimi altında yetiştirileceği ve eğitim alacağı güvenilir bir aileye sahip olacaktır.

Hükümet öz ebeveynlerin kendi çocuklarına iyi bakamama durumunda, gerekli çözümleri bulmak için elinden geleni yapmalıdır. Kimsesiz çocuklarla ilgili ülkemizde daha iyi çözümler olmadığı sürece, ülkeler arası evlat edinmeye karşı aşırı eleştiri olmamalıdır.

Devlet organları evlat edinen aileleri ve Rus çocukların evlat edinme alanında faaliyet gösteren kuruluşların denetimini sıkı yapmalıdır.

Evlat edinme çocuğun çıkarlarına hizmet etmelidir. Aksi takdirde, yetkili organlar farklı çözüm yolları aramalıdır. Evlat edinmede çocuğun menfaati bir aileye yerleştirilirken temel ilkelerden biri olmalıdır.

Rusya Federasyonu bir çocuğu yabancıların evlat edinmeleri için verilirken, evlat edinme adayların özellikleri: ırk, sosyal köken, fiziksel ve genetik benzerlik, dini inançlar göz önünde mutlaka bulundurulmalıdır.

КАУНАКÇA

- Абрамов Я.В. :Узаконение внебрачных детей и усыновление,С.-Петербург:Тип.М.Меркушева, 1903.
- Антокольская М. В. :Семейное право, Учебник, М., Адвокат, 1999
- Антокольская М. В. :Семейное право, Учебник. – М.: Юристь, 2006.
- Антокольская М. В. :Семейное право, Учебник, М.: Юристь, 2013.
- Ануфриева Л.П. :Международное частное право, Том 2, Особенная часть, М.: изд-во БЕК; 2002.
- Арутюнова Э. В. :Понятие и правовая природа усыновления // Семейное и жилищное право,2013. № 2.
- Беланова Г. О/
Шульженко И.С. :О совершенствовании института международного усыновления, Философия права, 2015, № 1 (68).
- Бердников И.С. :Краткий курс церковного права православной церкви/Казань, 1888 (репринтное издание Bibliard.Ru, 2010.).
- Беспалов А. :Усыновление как способ защиты прав ребенка//РЮ, №7,1997.
- Бессараб Н.С./
Мурзин Р.Л. :Теоретико-правовые и процедурные вопросы международного усыновления // Актуальные проблемы современной науки,2015, № 5.
- Богуславский М. М. :Международное частное право: Учебник, 5-е

издание. – М.: Юристъ, 2005.

- Витбаум Я. **:О судьбе усыновленных//** Журнал «Советская юстиция», 1930, №30,с.12.
- Влаардингербройк П. **:Международное усыновление (удочерение) и принцип субсидиарности//** Семейное и жилищное право,№ 4, 2006.
- Галахова А.В. **:Оценочные признаки в Уголовном кодексе РФ: научное и судебное толкование: Научно-практ.пособие /М.:Юр.Норма,НИЦ ИНФРА-М,2014.**
- Гатин А.М. **:Гражданское право: учебное пособие,М.: 2009.**
- Гетьман-Павлова И.В. **:Международное частное право, конспект лекций, М., 2009.**
- Глухарева В.Г. **:Процессуальные особенности рассмотрения дел об установлении усыновления (удочерения) // Арбитражный и гражданский процесс,№1, 2013.**
- Голиченков А.К. **:Юридический словарь, М., 2010.**
- Градовский А. Д. **:Начала русского государственного права, С.-Петербург, ”Зеркало”,1875 г. (том I)**
- Дашиева М.А. **:Проблемные моменты уголовной ответственности за разглашение тайны усыновления: отчет о НИР, Томск: ТГУ, 2012.**
- Дзугаева А.З. **:Правовое регулирование усыновления (удочерения) детей//Юридический мир,**

№8,1997.

Дождев Д.В.

:Римское частное право, М.: 2003.

Дриль, Л.Д.

:Основные правила усыновления детей иностранными гражданами /2-изд. перераб. и доп., М.: Норма, 2011.

Евсеев П. Н.

:Международно-правовое регулирование признания и исполнения решений иностранных государств : автореф. дис. канд. юрид. Наук, М., 1972.

Ермаков А. В.

:Защита прав детей, усыновленных иностранными гражданами: организационно-правовой аспект// Российский следователь, № 7, 2006.

Завражнов В.

:Усыновление иностранцами детей - граждан РФ// Российская юстиция, № 7, 2004.

Залунина Н.Б./
Нечаева А.М.

:Международное усыновление: законодательство и практика его применения. Защита прав ребенка в современной России /.М.: ИГП РАН, 2005.

Захарова Ж.А./ Свешников С.Ю.

:Быть всегда рядом: метод. Пособие для приемных родителей /Кострома: Авантитул, 2007.

Иванова О.А./
Щербаков Ю.Н.

:Демографические процессы и семья в РФ. Семейная политика в РФ, М., 1995.

Йоффе О.С.

:Советское гражданское право, Курс лекций ч.3, Л.: изд-во Ленинград. Ун-та, 1965.

Каменецкая М.С.

:Семейное право России, учебное пособие,

Москва, 2007.

- Капустина П.А. **:Проблемы семейного законодательств в России**, М: Норма, 2015.
- Кебец И. **:Рассмотрение дел об усыновлении детей иностранными гражданами// Законность**, № 5, 2006.
- Кепова Н.Г. **:Теоретические и практические вопросы опыта работы в сфере усыновления// Пробелы в российском законодательстве**, Юридический журнал, № 6, 2011.
- Кепова Н.Г. **:Семейное право**, ЕврАзЮж № 10 (41) 2011.
- Кирдеева И.С. **:Региональная унификация в области международного усыновления, Международные отношения: история, теория, практика** : материалы II науч.-практ. конф. молодых ученых фак. междунар. отношений БГУ, Минск, 2 апр. 2012 г. / редкол. : В. Г. Шадурский [и др.], Минск: Изд. центр БГУ, 2012.
- Киреева Ю.А. **:Семейно - правовое положение ребенка в Российской Федерации**, Москва: Проспект, 2013.
- Корнакова С.В./ Е.В. Чигрина **:Недопустимость произвольного вмешательства в дела семьи государственных органов и должностных лиц через призму социального патроната / // Baikal Research Journal**, Т. 7, № 4, 2016.
- Королев Ю. А. **:Усыновление – проблемы решенные и нерешенные// Адвокат**, № 2, 2003.

- Королев Ю.А. : **Семейное право России**, Учебное пособие/М.: Юридическая литература, 2007.
- Косова О. : **Особенности международного усыновления**// Законность, № 1, 2001.
- Кошкин С. : **Детская беспризорность и институт усыновления**//Революционная законность, №3-4,1926.
- Кошкин С. : **Детская беспризорность и институт усыновления**//Революционная законность, №3-4, 1926.
- Крашенинников П.В./ Седугин П.И. : **Комментарий к Семейному кодексу Российской Федерации**/М.: Издательство НОРМА, 2005.
- Кузнецова И. М. : **Новое в порядке усыновления детей**// Журнал российского права, № 23,1999.
- Кузнецова И.М. : **Новое в порядке усыновления детей** // Журнал российского права, № 1, 2013.
- Кустова В.В. : **Актуальные проблемы установления усыновления в российском праве** // Журнал российского права, № 2, 2013.
- Левушкин А.Н./ Серебрякова А.А. : **Семейное право**: Учебник. М.: ЮНИТИ-ДАНА: Закон и право, 2012.
- Летова, Н. В. : **Усыновление в Российской Федерации: правовые проблемы**, М., “Волтерс Клуверс”, 2006.
- Литвинова Г.И. : **Под защитой семьи**, М., 1985.
- Лунц Л. А./ : **Международное частное право** : в 3 т. /

- Марышева Н. И. М.:Спарк, 2002.
- Майер Д.И. **:Русское гражданское право**, 8 издание, 1902, с изменениями и дополнениями в классике российской цивилистики,1997
- Макарова В.С. **:К вопросу об усыновлении//Вопросы теории семейного права**, Новосибирск, 1996.
- Марышева Н.И. **:Семейные отношения с участием иностранцев: правовое регулирование в России**, М., 2007.
- Марышева Н.И. **:Международная унификация в области семейного права: вопросы усыновления// Журнал российского права**, № 5, 2014.
- Матвеева Н.В. **:Усыновление (удочерение) российских детей иностранными лицами: система и стадии// Законы России: опыт, анализ, практика**, № 1, 2008.
- Матвеева Н.В. **:Усыновление (удочерение) российских детей иностранными лицами: система и стадии // Законы России: опыт, анализ, практика**, № 1, 2008.
- Муратова С.А. **:Семейное право: Учеб. пособие. Нормативные акты**, М.: Юриспруденция, 2001.
- Неволин К. **:История российских гражданских законов**, Ч.1, М, 1995.
- Нечаева А.М. **:Правовые проблемы усыновления//СГ и П**, №7,1986.
- Нечаева А.М. **:Охрана детей –сирот в России (История и**

современность), М, 1994.

- Нечаева А.М. :**Судебная защита прав ребенка**: Учебно-практическое пособие М., Экзамен, 2005.
- Нечаева А.М. :**Семейное право**, учебник, 3-е изд., перераб. и доп.- М., Юристъ, 2006.
- Нечаева, А. М. :**Семейное право**, 7-е изд., пер. и доп., Москва, Юрайт, 2015.
- Низамиева О.Н. :**Комментарий к семейному кодексу РФ**, Постатейный Ответственный редактор 2010.
- Николаев М. :**Вопросы судебного порядка рассмотрения дел об установлении усыновления детей**//Хозяйство и право, №3, 1997.
- Новицкий И.Б. / Перетерский И.С., :**Римское Частное Право**, Москва. Юриспруденция, 2005.
- Новицкий И.Б. / Перетерский И.С. :**Римское Частное Право**, Москва. Юриспруденция, 2012.
- Паршуткин, В., Львова, Е. :**Всегда ли оправдано сохранение тайны усыновления** // Российская юстиция, № 4,1999.
- Пермякова Г.С. :**Усыновление ребенка: пособие будущим родителям**, М.: Феникс, 2014.
- Победоносцев К.П. :**Курс гражданского права, Часть вторая: Права семейственные, наследственные и завещательные**, - М.: <Статут>, 2003.

- Пушкина Т.Н. **:Процессуальные особенности рассмотрения дел по международному усыновлению детей и его отмене,** вестник удмуртского университета, Экономика и право, вып.2009.
- Пчелинцева Л.М. **:Семейное право России:** Учебник для вузов, М.: НОРМА-ИНФРА-М, 2004.
- Пчелинцева Л. М. **:Комментарий к Семейному кодексу Российской Федерации,** - 3 изд. – перераб. и доп. – М.: НОРМА, 2007.
- Рябова В. В. **:Социологические аспекты профилактики социального сиротства,** Известия Иркутской государственной экономической академии (Байкальский государственный университет экономики и права), Т. 6, № 3, 2015.
- Садеева Г.М. **:Проблемы и пути совершенствования правового регулирования тайны усыновления по законодательству РФ// Семейное и жилищное право,** № 6, 2014.
- Свердлов Г.М. **:Усыновление по советскому семейному праву,** М., 1951.
- Свит Ю.П. **:Интересы ребенка – понятие правовое, оценочное и многообразное //** Законы России: опыт, анализ, практика, № 9, 2006.
- Семиитова Л.В. **:Чужие дети станут родными//Закон** №4, 2004.
- Тринченко К.О. **:Трансграничное усыновление: проблемы признания// Современное право,** №6, 2015.
- Федосеева Г.Ю. **:Брачно-семейные отношения как объект международного частного права Российской**

Федерации, Автореф. Дисс. докт. юрид. наук / М., 2007.

Фимилина Л.В.

:Профилактика постадапционных проблем на примере работы агентств по усыновлению «Большая Семья»//Международное усыновление: проблемы правового, психолого-педагогического сопровождения детей – граждан РФ в семьях иностранных граждан. Материалы 2-ой Конференции по международному усыновлению (май 2001, Сочи), М. ИИЦ Роспатента, 2001.

Флорит Б. П.

:Основные аспекты испанского законодательства по вопросам международного усыновления // Международное усыновление: проблемы правового, психолого-педагогического сопровождения детей — граждан РФ в семьях иностранных граждан, М., 2001.

Хомова К.П.

:Семейно-правовая и гражданско-правовая ответственность приемных родителей// Семейное право, № 3, 2014.

Чашкова С. Ю.

:Теория и практика международного усыновления//«Семейное и жилищное право», №5, 2008.

Челябтиева Н.С.

:Право ребенка выражать свое мнение и защищать свои интересы//Защита прав граждан и юридических лиц в российском и зарубежном праве (проблемы теории и практики), М., 2002.

Чезаре Санфилиппо

:Курс римского частного права, М.: БЕК, 2002.

Шангареев А.Т.

:Правовое положение тайны усыновления в

РФ// Социально-политические науки, № 2, 2013.

Шерстнева Н. С.

:Соотношение международно-правовых актов и семейного законодательства Российской Федерации в регулировании усыновления при наличии иностранного элемента. // Международное публичное и частное право, № 4, 2006.

Шолгина О.И.

:Правовая природа усыновления и отмены усыновления как споров, затрагивающих интересы детей // Современное право, № 12, 2015.

Юрченко О.Ю.

:О целесообразности сохранения тайны усыновления//Вопросы современной юриспруденции»: сборник статей по материалам XXXIII международной научно-практической конференции, Новосибирск, 2014.

Яруллина Н.Н.

:Институт усыновления. История и перспективы // Право и суд в современном мире: Материалы VII ежегодной международной научно-практической конференции студентов и молодых ученых, Челябинск, 2014, Челябинск: ООО «Изд-во РЕКПОЛ», 2014.

Ошанин М.О.

:О презрении детей. Доклад на Съезде Министерства внутренних дел. Петроград 1914//Развитие личности, 2003.

Книпп К., Дельфинов А.

:Франция и ислам: между республикой и религией. DeutscheWelle, 08.01.2015.

DERGİLER

Собрание законодательства РФ, 2000, № 32, ст. 3340 (Rusya Federasyonu mevzuatının toplantısı, 2000, № 32, m. 3340)

Собрание законодательства РФ, 2000, № 32, ст. 3340 (Rusya Federasyonu mevzuatının toplantısı, 1997, No. 47, m. 5340)

Собрание законодательства РФ, 2012, №26, ст. 3944 (Rusya Federasyonu mevzuatının toplantısı, 2015, № 26, s. 3944).

Права детей в Российской Федерации: законодательство и практика // Аналитический вестник Совета Федерации ФС РФ. - 2003. - № 3(196). - с. 13 (Rusya Federasyonu'nda Çocuk Hakları: Hukuk ve Uygulama // Rusya Federasyonu Federasyon Konseyin Analitik Bülteni, 2003, № 3 (196), s. 13)

Проблема детей-сирот в российском общественном мнении. Социологическое исследование // Беспризорник. 2004. № 6. С. 28–31 (Rusya'da yetimlerin durumu. Sosyolojik araştırma // Besprizornik, 2004, № 6, s. 28–31)

“Семейное и жилищное право” №2/2008, "Адвокат", 2008, с.15 ("Aile ve Konut Kanunu» №2/2008, IG "Avukat", 2008, s.15)

Семейные правоотношения с участием иностранных граждан // Библиотека «Российская газета» 2010. № 1 (Yabancı uyrukluların katılımlarıyla aile hukuk ilişkileri // Kütüphane Rossiyskaya Gazeta 2010, No. 1).

MEVZUAT

1924 tarihli Çocuk Hakları ile ilgili Cenevre Bildirgesi.

20 Kasım 1989 tarihli Çocuk Haklarına Dair Sözleşme, BM Genel Kurulu tarafından kabul edilmiş.

29 Mayıs 1993 tarihli Çocukların Korunmasına ve Ülkelerarası Evlat Edinmeye İlişkin İşbirliğine Dair Lahey Sözleşmesi (26 Haziran 2000 tarihli ve 241 sayılı Rusya Federasyonu Başkanı'nın emriyle imzalanmıştır)

BM Genel Meclisi tarafından ilan edilen 20 Kasım 1959 tarihli Çocuk Hakları Bildirgesi.

Европейская конвенция об усыновлении детей. Утверждена Советом Европы 24 апреля 1967 г. (24 Nisan 1967 tarihinde Srtasburg'ta Avrupa Konseyi Tarafından onaylanmış).

"Конвенция о правовой помощи и правовых отношениях по гражданским, семейным и уголовным делам" (Заключена в г. Минске 22.01.1993) (вступила в силу 19.05.1994, для Российской Федерации 10.12.1994) (с изм. от 28.03.1997).

Конвенция о защите детей и сотрудничестве в области межгосударственного усыновления Гаага, 29 мая 1993 года, Россия подписала Конвенцию 7 сентября 2000 года. (см. распоряжение Президента РФ от 26.06.2000 N 241-рп), Бюллетень международных договоров, Май 2010, №5, с.10-18.

Конвенция ООН от 20.11.1998 года «О правах ребенка» была ратифицирована Верховным Советом СССР 13 июля 1990 года и вступила в силу для Российской Федерации как правопреемника СССР 15 сентября 1990 года.

Консульский договор между Российской Федерацией и Китайской Народной Республикой от 25 апреля 2002 г.

Декларация о социальных и правовых принципах, касающихся защиты и благополучия детей, особенно при передаче детей на воспитание и их усыновлении на национальном и междунар одном уровнях, Принята резолюцией 41/85 Генеральной Ассамблеи от 3 декабря 1986 года.

Договор между Российской Федерацией и Итальянской Республикой о сотрудничестве в области усыновления (удочерения) детей от 11.03.2003 года.

Договор между Российской Федерацией и Латвийской Республикой "О правовой помощи и правовых отношениях по гражданским, семейным и уголовным делам" от 3 февраля 1993г.

Договор между Российской Федерацией и Республикой Куба о правовой помощи и правовых отношениях по гражданским и уголовным делам от 14.12.2000.

Договор между российской федерацией и республикой Кыргызстан о правовой помощи и правовых отношениях по гражданским, семейным и уголовным делам от 14 сентября 1992 года.

Договор между Российской Федерацией и Республикой Мали о правовой помощи по гражданским, семейным и уголовным делам от 31.08.2000, (дата обращения: 20.12.2018)

Договор между Российской Федерацией и Республикой Польша о правовой помощи и правовых отношениях по гражданским и уголовным делам, Ратифицирован Федеральным законом РФ от 13 июля 2001 года N 96-ФЗ.

Конституция Российской Федерации от 12.12.1993 года.

Гражданский кодекс Российской Федерации (часть первая) от 30.11.1994 № 51-ФЗ (принят ГД ФС РФ 21.10.1994) (ред. от 27.12.2009).

"Гражданский процессуальный кодекс Российской Федерации" от 14.11.2002 N 138-ФЗ (ред. от 27.12.2018) (с изм. и доп., вступ. в силу с 28.12.2018). (138-FZ sayılı 14 Kasım 2002 tarihli Rusya Federasyonu Medenî Usul Kanunu.

Кодекс о Браке и Семье РСФСР от 30 июля 1969 г.

Семейный Кодекс Российской Федерации от 29 декабря 1995 года N 223-ФЗ, Принят Государственной Думой 8 декабря 1995 года.

Федеральный Закон "О внесении изменений в Семейный кодекс Российской Федерации" от 20.04.2015 N 101-ФЗ, Принят Государственной Думой 7 апреля 2015 года, Одобрен Советом Федерации 15 апреля 2015 года.

Федеральный Закон "О гражданстве Российской Федерации" от 31.05.2002 N 62-ФЗ, Редакция от 27.12.2018 (с изм. и доп., вступ. в силу с 29.03.2019).

Федеральный Закон "О некоммерческих организациях" от 12.01.1996 N 7-ФЗ, Принят Государственной Думой 8 декабря 1995 года.

Федеральный Закон "О ратификации Договора между Российской Федерацией и Итальянской Республикой о сотрудничестве в области усыновления (удочерения) детей" от 09.11.2009 N 258-ФЗ.

Федеральный Закон о государственном банке данных о детях, оставшихся без попечения родителей от 16 апреля 2001 года N 44-ФЗ.

Федеральный Закон о дополнительных гарантиях по социальной поддержке детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей от 21 декабря 1996 года N 159-ФЗ.

Федеральный Закон о дополнительных гарантиях по социальной поддержке детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей от 21 декабря 1996 года N 159-ФЗ.

Федеральный Закон Об актах гражданского состояния №143-ФЗ от 15.11.1997 года (с изменениями на 27 декабря 2018 года).

Федеральный Закон об опеке и попечительстве от 1 апреля 2008 года N 48-ФЗ.

Федеральный Закон об основах системы профилактики безпризорности и правонарушений несовершеннолетних (с изменениями и дополнениями) от 24 июня 1999 года N 120-ФЗ.

Федеральный Закон Об Основных Гарантиях Прав Ребенка в Российской Федерации от 24 июля 1998 года N 124-ФЗ, Принят Государственной Думой 3 июля 1998 года, Одобрен Советом Федерации 9 июля 1998 года.

Федеральный Закон от 10.01.2006 № 18-ФЗ «О внесении изменений в некоторые законодательные акты Российской Федерации» (принят ГД ФС РФ 23.12.2005).

Федеральный Закон от 21 декабря 1996 г. N 159-ФЗ "О дополнительных гарантиях по социальной поддержке детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей" (с изменениями и дополнениями)

Федеральный Закон от 24 июня 1999 г. N 120-ФЗ "Об основах системы профилактики безнадзорности и правонарушений несовершеннолетних" (с изменениями и дополнениями).

Федеральный Закон от 24.06.1999 N 120-ФЗ (ред. от 27.06.2018) "Об основах системы профилактики безнадзорности и правонарушений несовершеннолетних", Принят Государственной Думой 21 мая 1999 года, Одобрен Советом Федерации 9 июня 1999 года.

Федеральный Закон от 28 декабря 2012 г. N 272-ФЗ "О мерах воздействия на лиц, причастных к нарушениям основополагающих прав и свобод человека, прав и свобод граждан Российской Федерации" с изменениями и дополнениями от: 23 мая 2015 г., 28 марта 2017 г., 27 декабря 2018 г. Принят Государственной

Думой 21 декабря 2012 года Одобрен Советом Федерации 26 декабря 2012 года.

Указ Президента Российской Федерации от 14 сентября 1994 года N 942 «Об утверждении Основных направлений государственной социальной политики по улучшению положения детей в Российской Федерации до 2000 года (Национального плана действий в интересах детей).

Постановление Правительства Российской Федерации Об утверждении Положения об порядке передачи детей, являющихся гражданами Российской Федерации, на усыновление гражданам Российской Федерации и иностранным гражданам от 15 сентября 1995 г. N 917.

Постановление Правительства РФ от 04.04.2002 N 217 (ред. от 21.07.2014) "О государственном банке данных о детях, оставшихся без попечения родителей, и осуществлении контроля за его формированием и использованием".

Постановление Правительства РФ от 04.11.2006 N 654 (ред. от 19.12.2018) "О деятельности органов и организаций иностранных государств по усыновлению (удочерению) детей на территории Российской Федерации и контроле за ее осуществлением".

Постановление Правительства РФ от 1 мая 1996 г. N 542 "Об утверждении Перечня заболеваний, при наличии которых лицо не может усыновить ребенка, принять его под опеку (попечительство), взять в приемную семью", Постановлением Правительства РФ от 14 февраля 2013 г. N 117 настоящее постановление признано утратившим силу, Перечень заболеваний, при наличии которых лицо не может усыновить (удочерить) ребенка, принять его под опеку (попечительство), взять в приемную или патронатную семью (утв. постановлением Правительства РФ от 14 февраля 2013 г. N 117).

Постановление Правительства РФ от 29.03.2000 N 275 (ред. от 19.12.2018) "Об утверждении правил передачи детей на усыновление (удочерение) и осуществления контроля за условиями их жизни и воспитания в семьях усыновителей на территории Российской Федерации и Правил постановки на учет консульскими учреждениями Российской Федерации детей, являющихся гражданами Российской Федерации и усыновленных иностранными гражданами или лицами без гражданства".

Распоряжение Правительства РФ от 06.11.2008 № 1628-р «О подписании Договора между Российской Федерацией и Итальянской Республикой о сотрудничестве в области усыновления (удочерения) детей». (Rusya Federasyonu Hükümeti'nin 3 No'lu Maddesi 06.11.2008 No. 1628-p "Rusya Federasyonu ile İtalya Cumhuriyeti arasında çocukların evlat edinilmesi alanında işbirliği anlaşmasının imzalanmasına ilişkin).

Постановление Пленума Верховного Суда Российской Федерации от 20 апреля 2006 года №80 о применении судами законодательства при рассмотрении дел об усыновлении (удочерении) детей, изменения от 17 декабря 2013 г. N 37 (В редакции Постановления Пленума Верховного Суда Российской Федерации от 17.12.2013 г.

Приказ МИД РФ от 26.05.2008 № 6093 (ред. от 12.04.2010) "Об утверждении Административного регламента исполнения государственной функции по консульской легализации документов" (Зарегистрировано в Минюсте РФ 25.06.2008 № 11883).

Приказ МИД РФ, МВД РФ и ФСБ РФ от 27 декабря 2003 г. N 19723А/1048/922 "Об утверждении Перечня "Цели поездок", используемого уполномоченными государственными органами Российской Федерации при оформлении приглашений и виз иностранным гражданам и лицам без гражданства", с изменениями и дополнениями от: 16 января 2019г.

Приказ Минздравмедпрома РФ N 369, Минобразования РФ N 641 от 25.12.1995 "О медицинском освидетельствовании детей, передаваемых на воспитание в семью" (вместе с "Положением об экспертной медицинской комиссии органа управления здравоохранением субъекта Российской Федерации") (Зарегистрировано в Минюсте РФ 05.03.1996 N 1045).

Приказ Министерства образования и науки Российской Федерации (Минобрнауки России) от 13 марта 2015 г. N 235 г. Москва "Об утверждении Порядка организации и осуществления деятельности по подготовке лиц, желающих принять на воспитание в свою семью ребенка, оставшегося без попечения родителей". (Usul m.4, 13.03.2015 tarihli no.235 Rusya Federasyonu Eğitim Bakanlığı tarafından onaylanmış Usul)

Приказ Минобрнауки России от 15.06.2015 N 588 (ред. от 09.06.2016) "Об утверждении Административного регламента предоставления Министерством образования и науки Российской Федерации государственной услуги по предоставлению гражданам информации о детях, оставшихся без попечения родителей, из федерального банка данных о детях, оставшихся без попечения родителей, для передачи их на воспитание в семьи граждан, выдаче предварительных разрешений на усыновление (удочерение) детей в случаях, предусмотренных законодательством Российской Федерации" (Зарегистрировано в Минюсте России 22.07.2015 N 38146). (Kurallar, Madde 10, 11; İdari Düzenlemeler Rusya Eğitim ve Bilim Bakanlığı emriyle onaylı, 06/15/2015 tarihli, № 588).

Приказ от 20 ноября 2003 г. n 4326 об аккредитации на территории российской федерации представительств иностранных организаций, осуществляющих деятельность по усыновлению (удочерению) детей.

Письмо Минобрнауки РФ от 17.02.2006 № ДЛ-38/06 «О деятельности представительств иностранных организаций по усыновлению (удочерению) детей на территории Российской Федерации». (Rusya “Yabancı örgütlerin temsilciliklerinin Rusya Federasyonu'nda çocukların evlat edinilmesine yönelik faaliyetleri hakkında” Federasyonu Eğitim ve Bilim Bakanlığı'nın 17 Şubat 2006 tarihli Mektubu, No. DL-38/06/)

Письмо Минобрнауки РФ от 31.05.2006 N ДЛ-190/06 "Об осуществлении деятельности представительств иностранных организаций по усыновлению детей в связи с внесением изменений в Федеральный закон "О некоммерческих организациях".

Положение о деятельности органов и организаций иностранных государств по усыновлению (удочерению) детей на территории российской федерации и контроле за ее осуществлением, Утверждено Постановлением Правительства Российской Федерации от 4 ноября 2006 г. N 654.

Постановление ГД ФС РФ от 19.09.97 n 1728-п гд "О неотложных мерах по повышению государственного контроля за усыновлением".

Учетная форма N 164/у "Заключение о результатах медицинского освидетельствования граждан, намеревающихся усыновить (удочерить), взять под опеку (попечительство), в приемную или патронатную семью детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей", Приложение N 2 к приказу Министерства здравоохранения РФ от 18 июня 2014 г. N 290н, Утверждена приказом Министерства здравоохранения РФ от 18 июня 2014 г. N 290н. (Forma 164/у, Rusya Federasyonu Sağlık Bakanlığı tarafından onaylanmış 18.06.2014 tarihli no.290n Emrin eki).

Книга 7 Кодекса Туниса о личном статусе 1956 г. и Закон №58-27 от 4 марта 1958 г. с последующими изменениями (1956 tarihli Tunus Kişisel Durum Kodunun 7. Kitabı ve 58-27 sayılı 4 Mart 1958 tarihli Kanun sonraki değişiklikler ile).

ADLI UYGULAMA VE KARARLAR

Обзор Верховного суда Российской Федерации практики рассмотрения в 2011 году областными и равными им судами дел об усыновлении детей иностранными гражданами или лицами без гражданства, а также гражданами Российской Федерации, постоянно проживающими за пределами территории Российской Федерации, утв. Президиумом Верховного Суда РФ от 23 мая 2012г.

Обзор практики рассмотрения в 2012 году областными и равными им судами дел об усыновлении детей иностранными гражданами или лицами без гражданства, а также гражданами Российской Федерации, постоянно проживающими за пределами территории Российской Федерации (утв. Президиумом Верховного Суда РФ 22.05.2013).

Обзор практики рассмотрения в 2015 году областными и равными им судами дел об усыновлении детей иностранными гражданами или лицами без гражданства, а также гражданами Российской Федерации, постоянно проживающими за пределами территории Российской Федерации, утв. Президиумом Верховного Суда РФ 27 апреля 2016 г.

Обзор практики рассмотрения в 2017 году областными и равными им судами дел об усыновлении детей иностранными гражданами или лицами без гражданства, а также гражданами Российской Федерации, постоянно проживающими за пределами территории Российской Федерации, УТВЕРЖДЕН Президиумом Верховного Суда Российской Федерации 30 мая 2018 г.

Определение Судебной коллегии по гражданским делам Верховного Суда РФ от 30 сентября 2012 г. № 80-Г08-13.

Решение Забайкальского краевого суда от 2 декабря 2015 г. по делу № 2-2064/2015 // Судебные и нормативные акты РФ.

Решение Липецкого областного суда от 23 октября 2015 г. по делу № 2-377/2016.

Апелляционное постановление Красноярского краевого суда № 33- 1548 от 05 марта 2015 г.

Юнисеф. Выполнение и действие Гагской конвенции о международном усыновлении 1993 года. Руководство по использованию передовой практики. Стенограмма заседания Госдумы по ратификации Соглашения о сотрудничестве в области усыновления между РФ и США в июле 2012 года. Источник: Официальные отчеты Генеральной Ассамблеи, сорок четвертая сессия, Дополнение №49 (А/44/49).Ольга Митирева: Что такое Гагская

конвенция «О защите детей и сотрудничестве в области международного усыновления».

Разговор с Владимиром Путиным. Продолжение // Вести. Ru

«Независимые» усыновители – лица, усыновляющие детей не через аккредитованн Материалы МВД, подготовленные к «КРУГЛОМУ СТОЛУ» на тему «Законодательство об усыновлении: практика и пути его совершенствования» проводимого 15.11.2004 в г. Москва.

İNTERNET KAYNAKLARI

<https://wciom.ru/index.php?id=236&uid=1211>, 20.05.2014.

<http://www.vesti.ru/doc.html?id=659603>, 19.09.14.

<http://inosmi.ru/world/20150110/225442091.html>, 24.05.2015.

<http://cyberleninka.ru/article/n/pravovoe-polozhenietayny-usynovleniya-v-rossiyskoy-federatsii>, 05.06.2015.

http://www.pravo.gov.ru/proxy/ips/?docbody=&link_id=.link_number%20&nd=102373943&intelsearch, 16.06.2015.

<http://www.usenovite.ru/massmedia/us12127693.html>, 15.06.2016.

<https://www.irkproc.ru/qa/856.html>, 15.06.2016.

http://nrl.ru/e-res/law_r/descript.html, 02.12.2016.

<http://genproc.gov.ru/smi/news/genproc/news-70294>, 12.12.2016.

<http://pravo.gov.ru/proxy/ips/?docbody=&nd=102054607>, 12.01.2017.

<http://base.garant.ru/12116087/>, 12.01.2017.

<http://base.garant.ru/3961644/#ixzz5mJZ4VTVr>, 20.04.2017.

<http://xn----7sbbaj7auwnffhk.xn--p1ai/article/9551>, 09.05.2017.

<https://books.google.com.tr/books?id=4EY5AQAAMAAJ&printsec=frontcover&hl=ru#v=onepage&q&f=false>, 09.05.2017.

<http://sudact.ru/regular/doc/SoF5HYpvunlZ/>, 15.05.2017.

http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_13_0331/, 15.05.2017.

<http://kremlinmoscow.com/004377>, 15.05.2017.

<http://www.consultant.ru/cons/cgi/online.cgi?req=doc;base=EH;n=43165>, 23.05.2017.

<http://radnuk.info/ros-pidrychnuk/grajdanskoe/521-gatin/22756--4-----html?page=&print=1&tmpl=component>, 18.06.2017.

<http://sibac.info/12886>, 20.09.2017.

http://civil.consultant.ru/sudeb_ustav/), 15.10.2017.

<https://ipoteka-m.ru/dril-l-osnovnie-pravila-usinovleniya-detey-inostrantsami.php>, 20.12.2017.

<https://rucont.ru/efd/391363>, 18.07.2018.

http://rulaws.ru/acts/Pismo-Minobrnauki-RF-ot-31.05.2006-N-DL-190_06/, 25.08.2018.

<http://www.usynovite.ru/experience/history/chapter1/>, 18.09.2018.

<http://base.garant.ru/12170681/>, 20.09.2018.

http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_8824/, 20.09.2018.

<http://base.garant.ru/1567140/>, 20.09.2018.

<http://zakon.7law.info/base19/part5/d19ru5438.htm>, 20.09.2018.

http://adoptlaw.ru/international-adoption/?pri=&r267_id=338, 15.11.2018.

<http://www.pravo.gov.ru>, 25.11.2018.

http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_31188/, 20.12.2018.

<http://base.garant.ru/10135206/>, 20.12.2018.

<http://base.garant.ru/184330/>, 20.12.2018.

<http://logos-pravo.ru/zakon-n-48-fz-ob-opeke-i-popechitelstve>, 20.12.2018.

http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_26751/, 20.12.2018.

http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_63737/, 20.12.2018.

<http://base.garant.ru/70446354/#ixzz5mBkvIauh>, 20.12.2018.

<http://docs.cntd.ru/document/901812578>, 20.12.2018.

http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_51926/8772aa5e98ded670952c701d8a8faed2ab1f784e/, 20.12.2018.

http://www.mid.ru/foreign_policy/international_contracts/2_contract/-/storage-viewer/bilateral/page-213/46780, 20.12.2018.

http://www.chinaruslaw.com/RU/CnRuTreaty/009/2005810132558_74107.htm, 20.12.2018.

<http://www.usynovite.ru/documents/international/301109/>, 20.12.2018.

http://www.usynovite.ru/documents/international/dogovor_lat/, 20.12.2018.

<http://to14.minjust.ru/mobile/ru/dogovor-mezhdu-rossiyskoy-federaciy-i-respublikoy-kyrgyzstan-o-pravovoy-pomoshchi-i-pravovyh-0>, 20.12.2018.

<http://base.garant.ru/103596>, 20.12.2018.

http://pravo.gov.ru/proxy/ips/?doc_itself=&infostr=x07q8+zl7flg7vLu4fDg5uDI8vH/IO3IIIOlg7+7x6+Xk7eXplPDI5ODq9ujo&nd=102037358&page=1&rdk=0#IO, 20.12.2018.

<http://rg.ru/1998/08/05/detskie-prava-dok.html>, 20.12.2018.

<http://legalacts.ru/doc/federalnyi-zakon-ot-24061999-n-120-fz-ob/>, 20.12.2018.

URL:http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_31188, 20.12.2018.

<http://base.garant.ru/10135206/#ixzz5mCIy21za>, 20.12.2018.

http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_26751/, 20.12.2018.

http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_63737/, 20.12.2018.

http://consultant.ru/document/cons_doc_LAW_8982/, 20.12.2018.

http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_31188/, 20.12.2018.

<http://base.garant.ru/10135206/>, 20.12.2018.

<http://logos-pravo.ru/zakon-n-48-fz-ob-opeke-i-popechitelstve>, 20.12.2018.

http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_26751/, 20.12.2018.

http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_63737/, 20.12.2018.

<http://base.garant.ru/70446354/#ixzz5mBkvIauh>, 20.12.2018.

http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_36181/, 20.12.2018.

<http://ppt.ru/docs/prikaz/minzdravmedprom>, 20.12.2018.

http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_63737/, 20.12.2018.

http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_63737/, 20.12.2018.

https://www.un.org/ru/documents/decl_conv/declarations/childpri.shtml, 17.12.2018.

https://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/childcon.shtml, 17.12.2018.

http://base.spinform.ru/show_doc.fwx?rgn=18855, 17.12.2018.

http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_26751/, 20.12.2018.

<http://base.garant.ru/70446354/#ixzz5mBkvIauh>, 20.12.2018.

<http://ivo.garant.ru/#/document/106470/paragraph/25:0>, 20.12.2018.

http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_39570/, 03.01.2019.

<http://base.garant.ru/12116087/#ixzz5mCfTjCyX>, 03.01.2019.

http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_39570/, 03.01.2019.

<https://base.garant.ru/70709970/f7ee959fd36b5699076b35abf4f52c5c/>, 03.01.2019.

http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_183582/, 03.01.2019.

<http://nam-pokursu.ru/otmena-usynovlenija/>, 08.01.2019.

<http://base.garant.ru/70291034/#ixzz5mKE1G4UH>, 08.01.2019.

<http://base.garant.ru/70541782/#ixzz5mK2KVCaU>, 20.01.2019.

<http://www.constitution.ru/>, 20.01.2019.

<http://www.constitution.ru/>, 20.01.2019.

http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_5942/, 20.01.2019.

<http://base.garant.ru/12134972/#ixzz5mCt2Cswc>, 20.02.2019.

Yabancılar tarafından 2019 yılında Rus çocuklarını evlat edinme usulüne ilişkin bkz.
<http://zakon7ya.ru/formy-ustrojstva-detey/usynovlenie/usynovlenie-inostrannymi-grazhdanami.html/amp>, 17.03.2019.

http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_36927/, 25.04.2019.

<http://docs.cntd.ru/document/9052520>, 20.04.2018.

http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_36927/, 25.04.2019.

<http://www.webcitation.org/68iVodVSu>, 26.04.2019.

<https://www.gazeta.ru/news/seealso/1481116.shtml>, 28.04.2019.

<https://ria.ru/20171221/1511287959.html>, 28.04.2019.

<https://www.gazeta.ru/news/seealso/1481116.shtml>, 28.04.2019

